

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

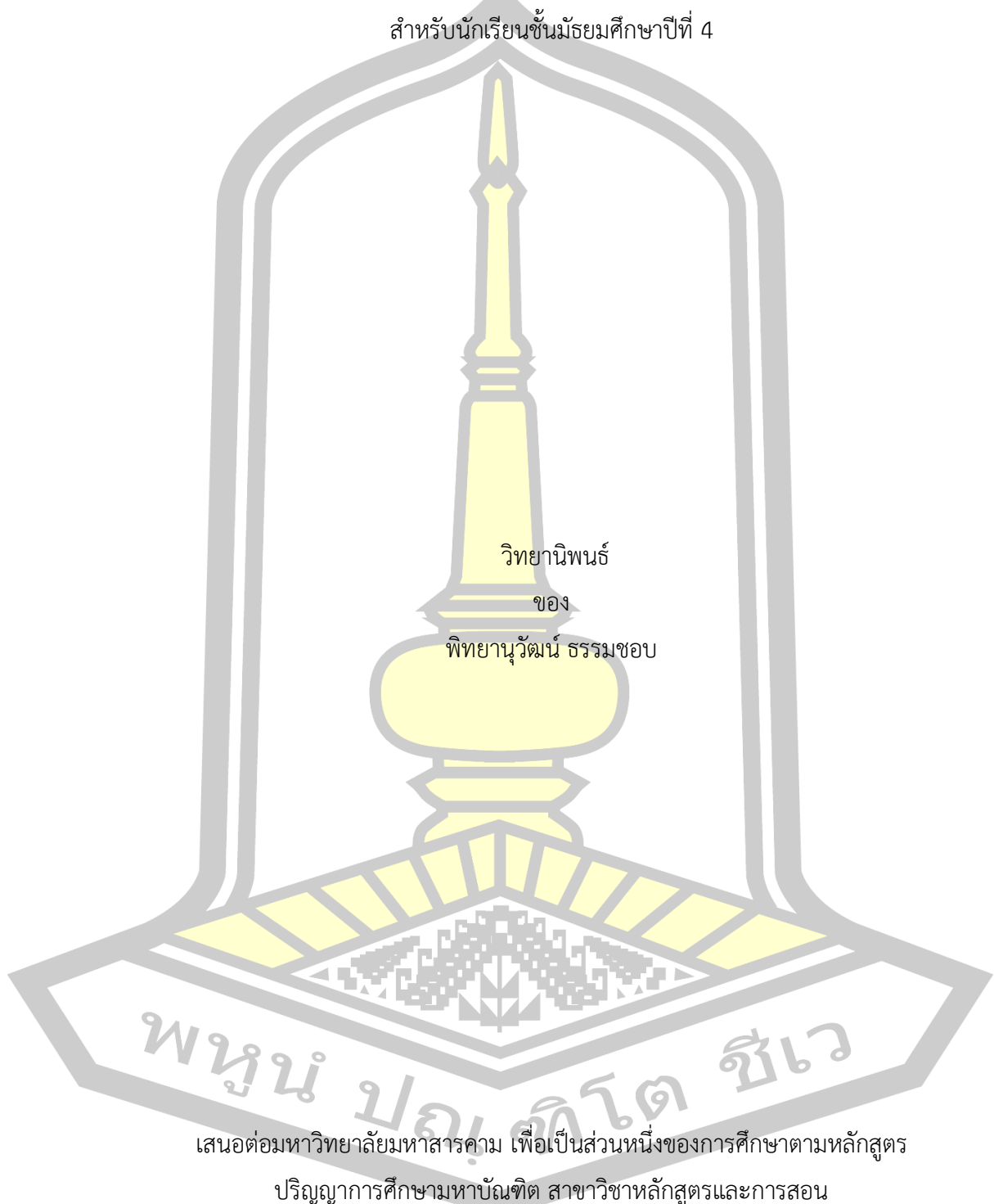
วิทยานิพนธ์
ของ
พิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มิถุนายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

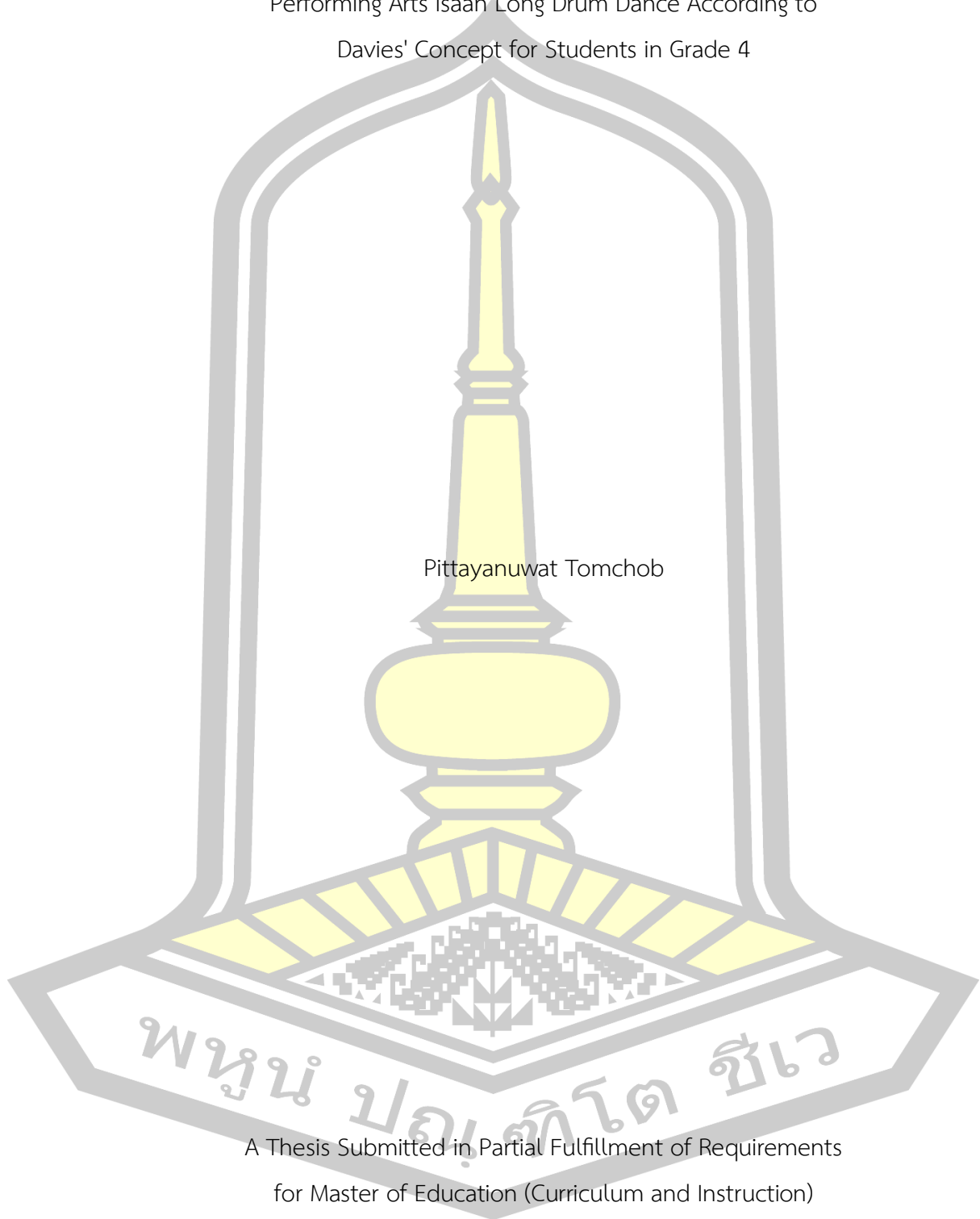
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มิถุนายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of Learning Activities that Promote the Skills of
Performing Arts Isaan Long Drum Dance According to
Davies' Concept for Students in Grade 4

Pittayanuwat Tomchob

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Curriculum and Instruction)

June 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายพิทยาวัฒน์ ธรรม
ชอบ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ประสงค์ สายหงษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. สาคร อัมจักร)

กรรมการ

(รศ. ดร. ประเสริฐ เรือนนະการ)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. กัลยา กุลสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พุทธ มนุ ชาติ ศีล

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4		
ผู้วิจัย	พิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาคร อัจฉกร		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคุณภาพระดับดีขึ้นไปหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/11 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ 2) แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.07/84.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

3. นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่องฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.61)

คำสำคัญ : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้, ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์, ฟ้อนกลองยาวอีสาน, แนวคิดของเดวีส์

TITLE	The Development of Learning Activities that Promote the Skills of Performing Arts Isaan Long Drum Dance According to Davies' Concept for Students in Grade 4		
AUTHOR	Pittayanuwat Tomchob		
ADVISORS	Assistant Professor Sakorn Atthajakara , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Curriculum and Instruction
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

dancing arts practice skills on the long Isaan drum dance; For grade 4 students with performance criteria of 80/80, 2) Comparison of dance performance skills on the Isaan Yao Klong dance of grade 4 students who have improved after school with the criteria of 80 percent of all students, 3) To study the satisfaction of the students towards the activities of learning the practical skills of dancing, Isaan long drum dance. according to Davies' concept, The sample used in this study is Students in Grade 4/11, Semester 2, Academic Year 2022, Sarakham Pittayakom School Maha Sarakham Province, 35 people were obtained by group random sampling. research tools Namely, 1). The management plan for learning the practical skills of dancing arts 2.) Dance Performance Skills Assessment Form 3.) Student satisfaction questionnaire Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation. and test the hypothesis by using t-test (Dependent Sample).

The research results found that:

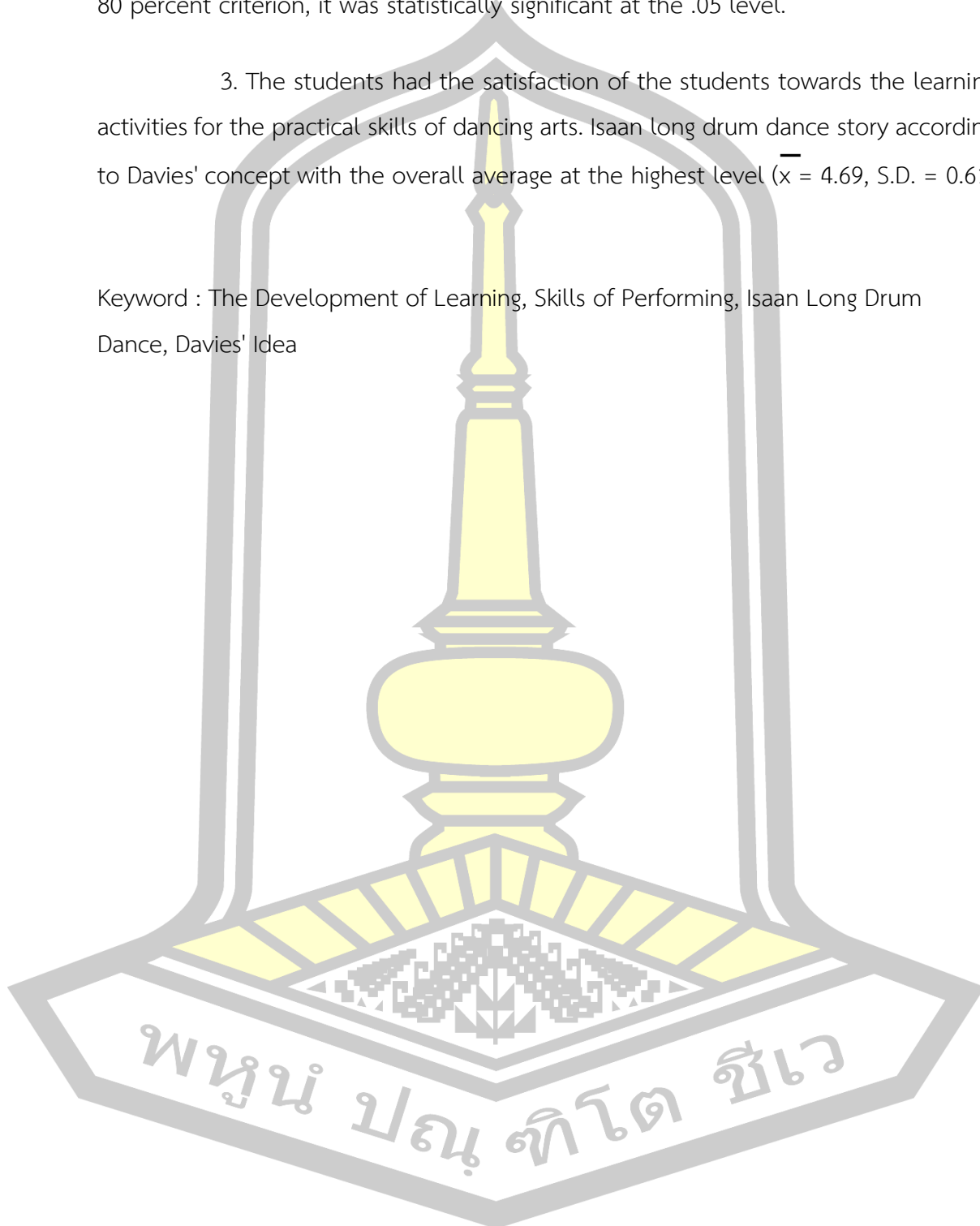
1. The development of learning activities that promote skills in performing arts Isaan long drum dance according to Davies' concept For students in grade 4 efficient equal to 83.07/84.52 which meets the specified criteria

2. Comparison of the practical skills of dancing arts on the long Isaan

drum dance according to Davies' concept For students in grade 4 Compared to the 80 percent criterion, it was statistically significant at the .05 level.

3. The students had the satisfaction of the students towards the learning activities for the practical skills of dancing arts. Isaan long drum dance story according to Davies' concept with the overall average at the highest level ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.61)

Keyword : The Development of Learning, Skills of Performing, Isaan Long Drum Dance, Davies' Idea

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร อัมจักร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงส์ ประธานกรรมการสอบรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนงการ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้คำแนะนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์มีค่าตลอดเวลาที่ศึกษาในมหาวิทยามหาสารคาม

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนสารคามพิทยาคม คณะครูและนักเรียน โรงเรียนสารคามพิทยาคม ที่กรุณาให้ความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือ และให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ตลอดจน คุณครูฉัตรฉวี พัสตุรีนนท์ คุณครูมณฑิยาธิ์ ธิติย์รัศมี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตติยา โกมินทรชาติ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ให้ความรัก ความอบอุ่น และขอขอบคุณญาติ พี่น้อง ครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ และให้กำลังใจ เป็นผลให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทความรู้ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

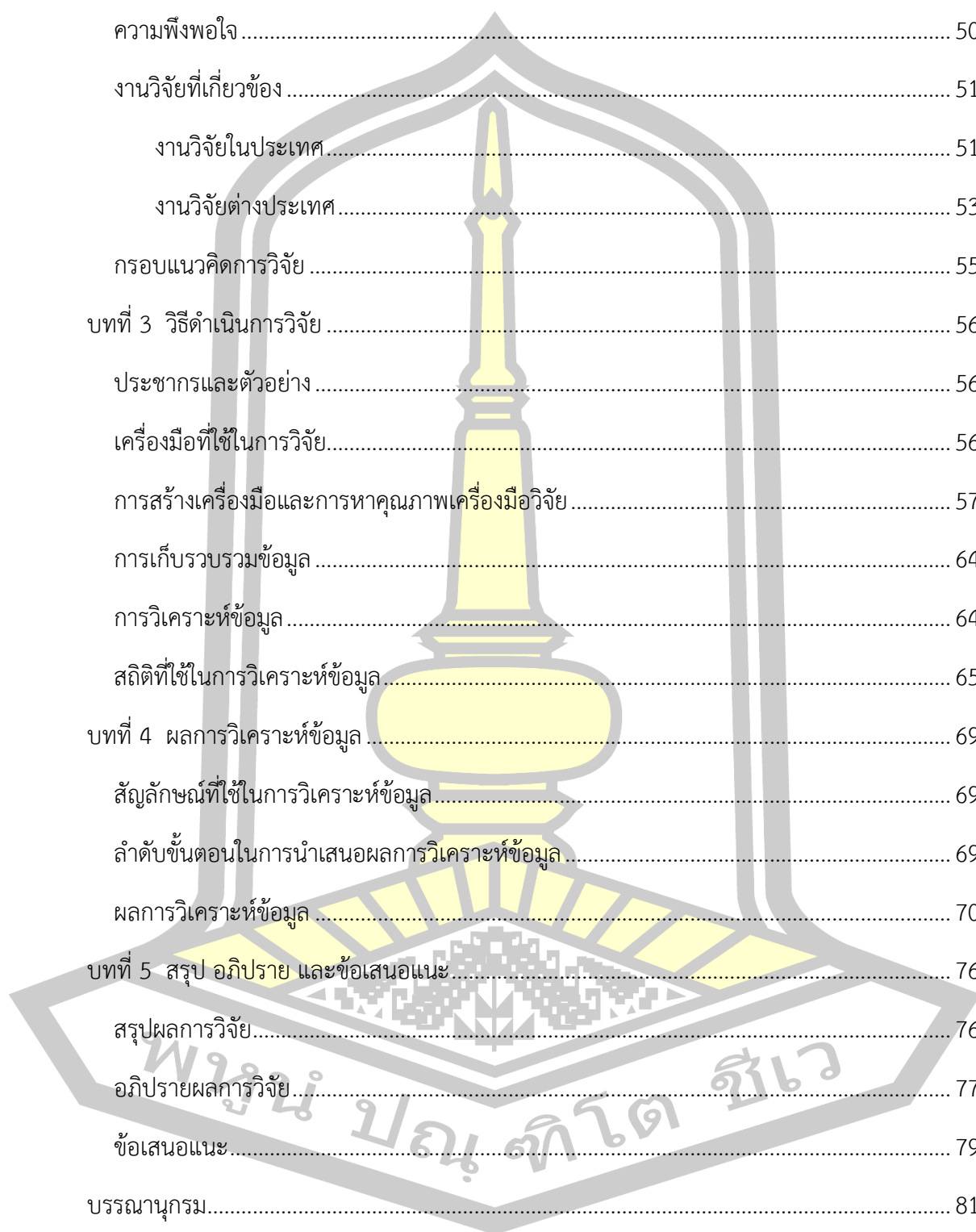
พูน ปณ ทัต ชีเว

พิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง2560) กลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	7
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์.....	13
ประวัติความเป็นมาฟ้อนกลองยาวอีสาน.....	29
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ.....	30
แอปพลิเคชัน YouTube.....	38
แผนการจัดการเรียนรู้.....	40

การหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม.....	48
ความพึงพอใจ.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
งานวิจัยในประเทศ.....	51
งานวิจัยต่างประเทศ.....	53
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผลการวิจัย.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	89

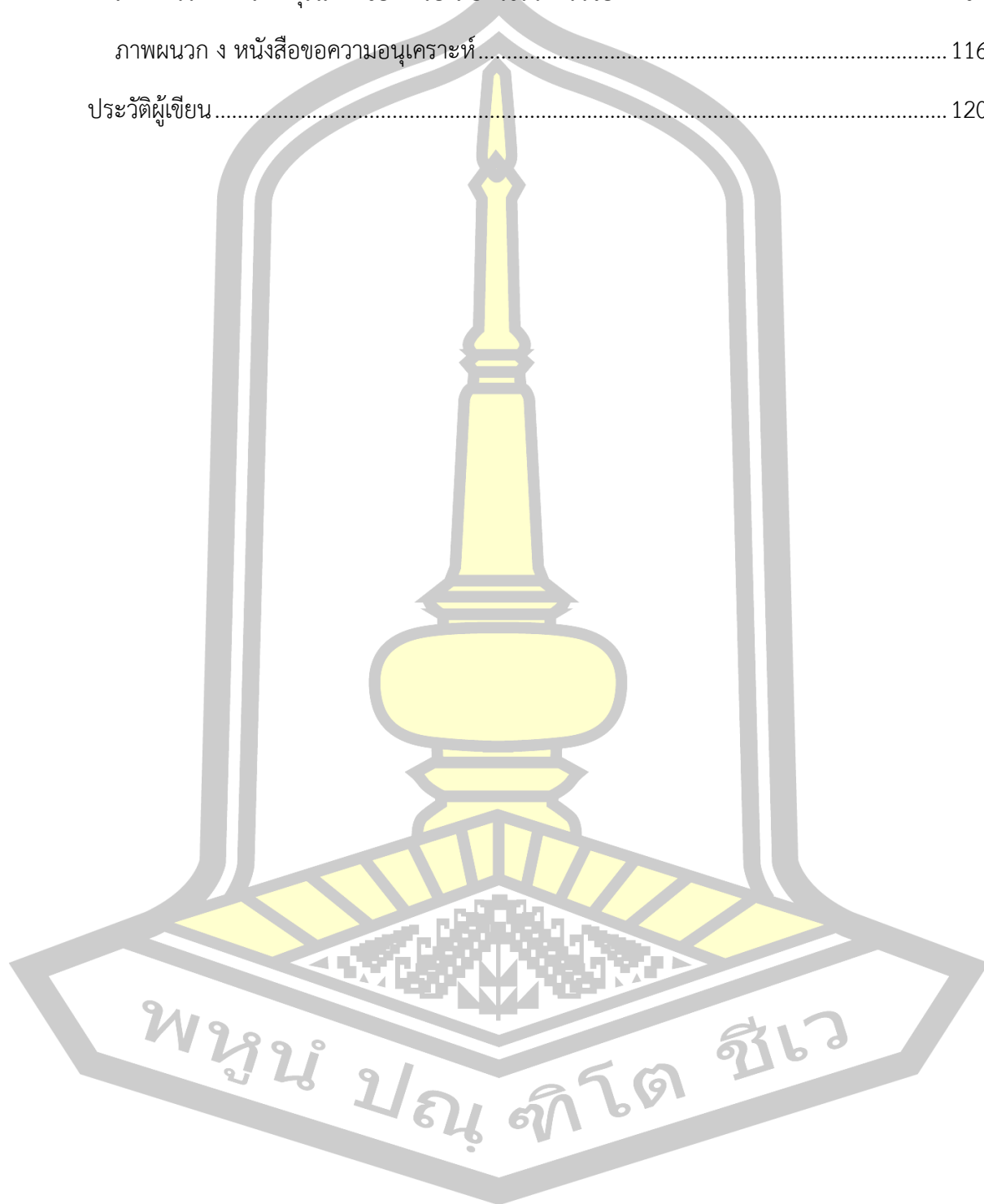

ภาพผนวก ข ตัวอย่างแบบวัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจ..... 99

ภาพผนวก ค ผลหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 104

ภาพผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์..... 116

ประวัติผู้เขียน..... 120

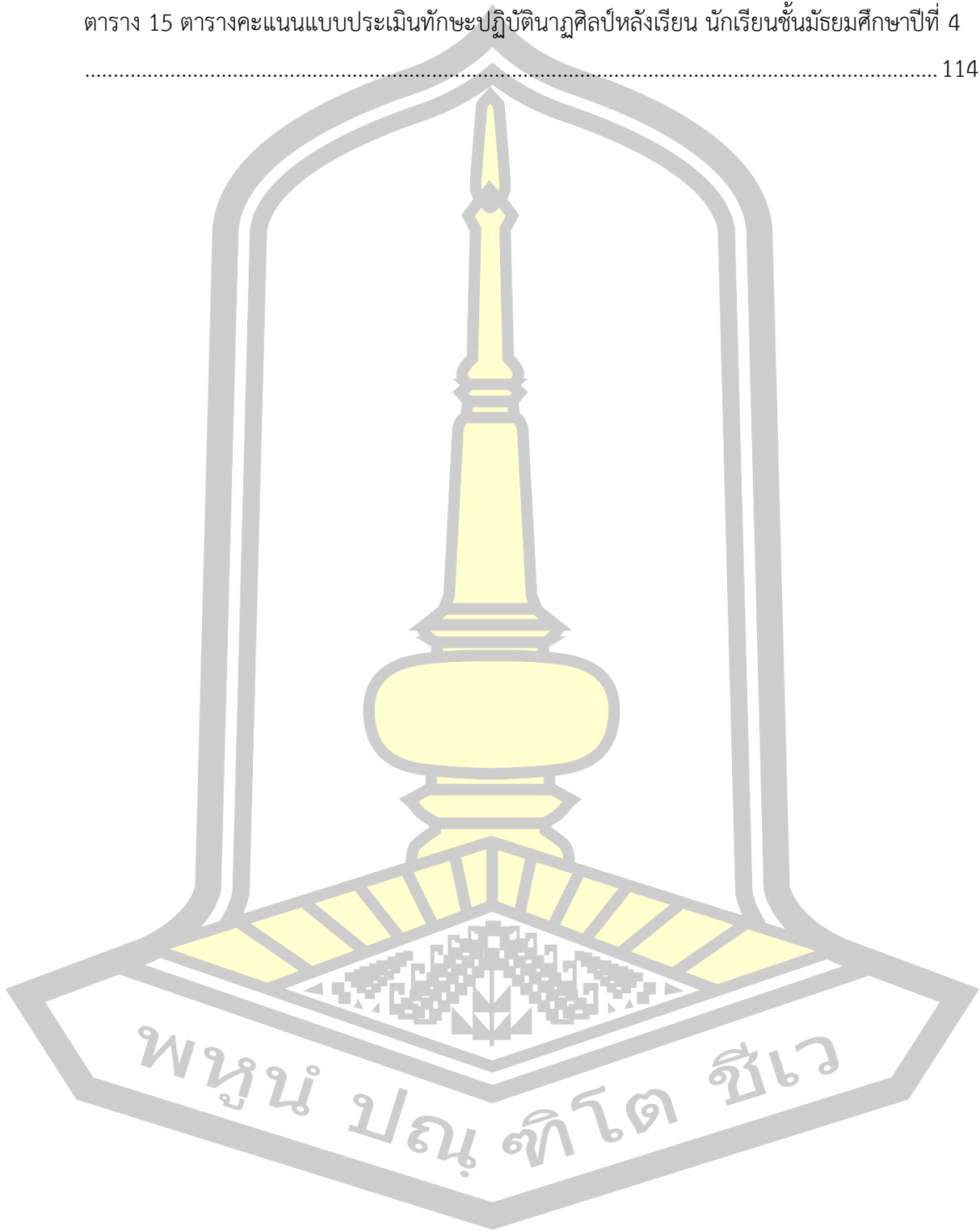
สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.....	11
ตาราง 2	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาเรียน เรื่อง ฟอนกลองยาวอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.....	58
ตาราง 3	เกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ แบบบูรณาการ โดยเกณฑ์ให้คะแนนคุณภาพ 3 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอิงจากเกณฑ์ของ บุญเรียง ขจรศิลป์.....	61
ตาราง 4	การแสดงผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟอนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 70	
ตาราง 5	ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟอนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน ตามเกณฑ์ร้อยละ 80	71
ตาราง 6	ตารางแสดงคะแนนการวัดทักษะปฏิบัติหลังเรียน ทักษะใหญ่ (E ₂).....	71
ตาราง 7	แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟอนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	74
ตาราง 8	คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ฟอนกลองยาวอีสาน.....	97
ตาราง 9	ตารางสรุปผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของผู้เชี่ยวชาญ.....	105
ตาราง 10	ตารางผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.....	106
ตาราง 11	ตารางผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟอนกลองยาวอีสาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.....	107
ตาราง 12	ตารางแสดงคะแนนการวัดทักษะปฏิบัติระหว่างเรียน (E ₁).....	108
ตาราง 13	ตารางคะแนนแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระหว่างเรียน (E ₁) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	110

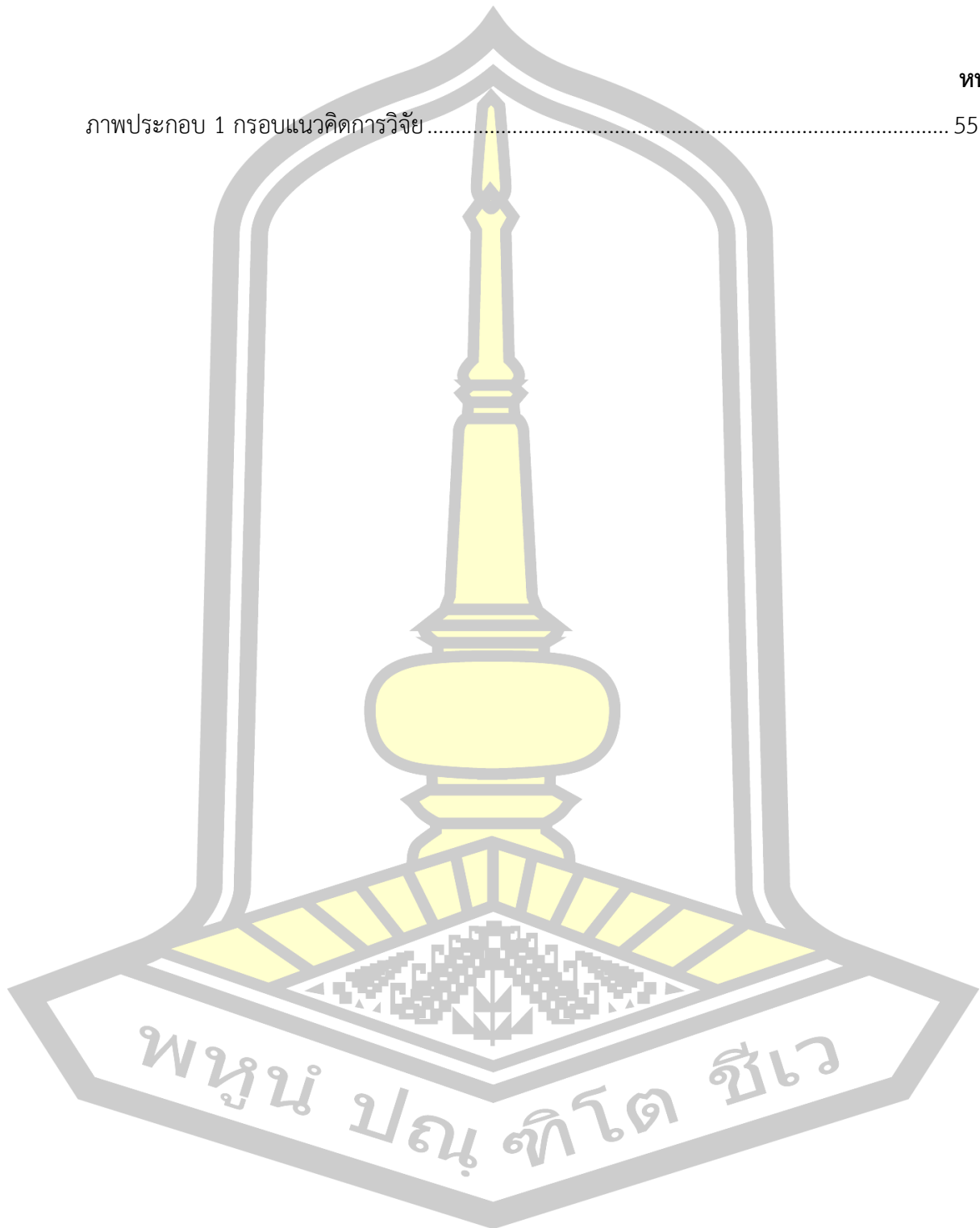
ตาราง 14 ตารางแสดงคะแนนการวัดทักษะปฏิบัติหลังเรียน ทักษะใหญ่ (E₂)..... 112

ตาราง 15 ตารางคะแนนแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
..... 114

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเฉพาะตัวและมีความเป็นไทยในตัวเอง กล่าวคือมีท่ารำที่อ่อนช้อยงดงาม แสดงออกของอารมณ์ตามลักษณะที่แท้จริงของคนไทย ท่าทางแล้วผู้ชมเกิดความเข้าใจในความหมายอย่างกว้างขวาง มีดนตรีประกอบ ซึ่งดนตรีนี้จะแทรกอารมณ์หรือรำกับเพลงที่มีแต่ทำนองหรือมีทั้งเนื้อร้องและใส่ท่ารำตามเนื้อร้องนั้น ๆ คำร้องหรือเนื้อร้องที่ใช้จะต้องเป็นคำประพันธ์เครื่องแต่งกายของนาฏศิลป์ไทยจะแต่งกายแตกต่างไปจากชาติอื่น จะมีลักษณะเฉพาะตัวที่สวยงามมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จนเป็นที่ชื่นชอบของนานาประเทศที่ได้พบเห็นความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย แม้ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมจากต่างชาติอันหลากหลายที่กำลังหลั่งไหลเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย แต่สิ่งหนึ่งที่คนไทยยังสามารถและสืบทอดได้จนถึงทุกวันนี้ก็คือนาฏศิลป์ ที่คนไทยทุกคนควรอนุรักษ์และให้การสนับสนุน เพื่อให้ศิลปะแขนงนี้ดำรงสืบไปในอนาคต (สุมิตร เทพวงษ์, 2541 : 12) ศิลปะแห่งการพ่อนรำอันเป็นพื้นฐานที่แสดงถึงอารยธรรมความรุ่งเรืองของชาติ ชาติที่รุ่งเรืองหรืออารยชาติที่เก่าแก่ย่อมมีวัฒนธรรมทางด้านดนตรีนาฏศิลป์ของตนเอง ท่าทางของนาฏศิลป์นั้นมีกำเนิดมาจากท่าธรรมชาติเป็นพื้นฐานต่อมาจึงได้พัฒนารูปแบบหรือประดิษฐ์ทำขึ้นเพื่อเป็นการสื่อความหมายโดยเฉพาะ (เรณู โกศินานนท์, 2544 : 51) นาฏศิลป์ถือว่าเป็นศาสตร์ทางศิลปะที่สำคัญยิ่ง แสดงถึงความป็นอารยธรรมอันรุ่งเรืองและความมั่นคงของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล ซึ่งความสำคัญของนาฏศิลป์นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแล้วยังแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรือง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วยสาระที่สำคัญ คือ ทักษะศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งในส่วนของสาระนาฏศิลป์นั้นได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนจะต้องมีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ มีความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์ สามารถวิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์ที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดง และสามารถวิเคราะห์ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้คนในชีวิตประจำวัน และนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดง ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นเกิดนาฏศิลป์พื้นเมืองที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 8) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่การเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เปิดโอกาสให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสำคัญของท้องถิ่น

โดยนำเอาสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของในท้องถิ่นมาจัดให้เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดความรักความภาคภูมิใจและให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ตลอดจนเกิดความรัก ความภูมิใจและความผูกพันกับท้องถิ่นและใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ ฟ้อนกลองยาวอีสาน คณะกลองยาวหรือวงกลองยาวก็เกิดขึ้นก่อนที่โปงลางจะดัง เช่นกัน แต่ปัจจุบัน คณะกลองยาว ก็ได้รับการปรับปรุงพัฒนา ประยุกต์รูปแบบนำเสนอใหม่ และกำลังเป็นที่นิยมเป็นอย่างมากในภูมิภาคอีสาน คณะกลองยาวนิยมใช้สำหรับประกอบขบวนแห่ต่าง ๆ เช่นเดียวกับวงมโหรีอีสาน คณะกลองยาวตามหมู่บ้านในสมัยก่อนใช้กลองยาวเป็นเครื่องดนตรีหลัก โดยใช้กลอง ประมาณ 3 - 5 ลูก ไม่มีพิณหรือแคนบรรเลงประกอบ อาศัยลวดลายของจังหวัดกลอง และลีลา การตีฉาบใหญ่เป็นสิ่งดึงดูด ซึ่งคณะกลองยาวนี้ยังไม่มีขบวนนางรำ ฟ้อนรำประกอบ (และอาจยังไม่มีชุดแต่งกายประจำคณะ) เมื่อคณะกลองยาวพัฒนาขึ้นเป็นคณะกลองยาวจริง ๆ เพื่อดึงดูดให้เจ้าภาพ งานมาว่าจ้าง บางคณะจึงได้เพิ่มจำนวนกลองขึ้นมาให้ดูยิ่งใหญ่ขึ้น เช่น 10 ลูกบ้าง 14 ลูกบ้าง 20 ลูกบ้าง และนอกจากจะให้ผู้ชายตีกลอง บางคณะอาจใช้ผู้หญิงตีก็มี แต่ในยุคนั้นยังเป็นการใช้วงกลองยาว อยู่ จึงยังไม่มีพิณ แคน บรรเลงประกอบ และยังไม่มีขบวนนางรำ ฟ้อนประกอบ คนตีกลอง จะฟ้อนไปด้วย ตีกลองไปด้วย คณะกลองยาวในยุคปัจจุบัน ได้นำหลาย ๆ อย่างประยุกต์ เพื่อให้ดูทันสมัยขึ้น นั่นคือ นอกจากใช้การโชว์กลองเป็นจุดขายแล้ว ยังขายความบันเทิงอื่น ๆ ด้วย เช่น ใช้พิณ แคน บรรเลงประกอบ ใช้อิเล็กทรอนิกส์บรรเลงประกอบ ใช้เครื่องขยายเสียง เพื่อให้เสียงพิณ หรืออิเล็กทรอนิกส์ดังไกล มีขบวนนางรำ ฟ้อนประกอบขบวนแห่ มีเครื่องแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ และบางคณะอาจมีการจัดรูปแบบขบวนตกแต่งรถสำหรับขบวนแห่แบบต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งนี่คือ ตัวอย่างแห่งศิลปวัฒนธรรมที่ไม่หยุดนิ่ง

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบปกติ ทำให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ และเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ด้านทักษะปฏิบัติ จึงส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์และมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ (วิชาการ โรงเรียนสารคามพิทยาคม, 2564) ครูผู้สอนจึงได้นำเอา ฟ้อนกลองยาวอีสาน เพื่อให้ นักเรียนพัฒนาทักษะปฏิบัติมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์สรุปได้ว่า การจะทำให้เป็นผู้ที่มีทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ได้นั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การสอนจึงจำเป็นต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการถ่ายทอดรูปแบบการเรียนการสอนที่น่าสนใจและสอดคล้องกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์

ผู้วิจัยจึงเลือกทักษะปฏิบัติของเดวิส ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ จากกระบวนการ 5 ขั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนนาฏศิลป์ได้ ซึ่งมีหลักการและขั้นตอนวิธีสอนที่เป็นระบบ ขั้นตอน สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนนาฏศิลป์ สามารถนำไปใช้เป็นที่ฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ได้ให้ความสำคัญของการฝึกทักษะย่อย ๆ เพื่อพัฒนาทักษะย่อยให้สมบูรณ์ก่อนที่จะเชื่อมโยงเป็นทักษะรวมทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น จะทำให้ผู้เรียน จะได้รับการพัฒนาทักษะปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งน่าจะเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เพราะเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสนุกสนานกับการทำกิจกรรมกับกลุ่ม เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติท่ารำ นาฏยศัพท์ ภาษาท่า และการแสดงท่วงท่ารำ ประกอบเพลง จะเป็นสื่อการเรียนรู้ใกล้ตัวที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพการปฏิบัติท่ารำและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำของผู้เรียนให้ดีขึ้น และเป็นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนในการพัฒนาทักษะ สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไข การเรียนการสอนให้ เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคุณภาพระดับดีขึ้นไปหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนนักเรียนทั้งหมด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดรูปแบบ การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 ห้อง ที่เรียนในรายวิชานาฏศิลป์ จำนวน 235 คน ในภาคเรียนเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

1.2 ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/11 จำนวน 35 คน ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

2.2.2 ความพึงพอใจในการเรียนรู้

3. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 3 นาฏศิลป์มาตรฐาน ศ.3.1 ข้อ 1 มีทักษะในการแสดงหลากหลาย รูปแบบ มาตรฐาน ศ.3.2 ข้อ 4 คือ การอนุรักษ์นาฏศิลป์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบต่อหัตถะ 1 คาบเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง เนื้อหาประกอบด้วย

3.1 ประวัติความเป็นมาของการฟ้อนกลองยาวอีสาน

3.2 กระบวนท่ารำฟ้อนกลองยาวอีสาน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ปีการศึกษา 2/2565 โรงเรียนสารคามพิทยาคม
อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามแนวคิดของเดวีส์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการสอนสาระนาฏศิลป์ ฟอนกลองยาวอีสาน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเรียนรู้ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติของเดวีส์ร่วมกับไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดี มีประสิทธิภาพเร็วขึ้น โดยมีขั้นตอนการเรียนการสอนรูปแบบของเดวีส์ ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ หมายถึง ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนได้ดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ โดยครูสาธิตกระบวนการทำทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบเพลง เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะย่อย หมายถึง เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการกระทำหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย หมายถึง ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อย โดยไม่มีการสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใดผู้สอนควรให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ เมื่อได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนได้ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ หมายถึง เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้วผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้นหรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ หมายถึง เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

2. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง คุณภาพของสื่อและนวัตกรรมด้านกระบวนการและผลการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติฟอนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้มีผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากกระบวนการของการทำแบบทดสอบย่อยประจำแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียนแบ่งออกเป็นคะแนน 1) ใบความรู้ 10 คะแนน 2) คะแนนทักษะปฏิบัติ 20 คะแนน รวม 30 คะแนน โดยได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินทักษะปฏิบัติของผู้เรียน ได้แก่ คะแนนจากการประเมินหลังสิ้นสุดเรียนรู้ครบทุกกระบวนการ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

3. ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ฟ้อนกลองยาวอีสาน หมายถึง นักเรียนที่ได้รับจากการปฏิบัติฟ้อนกลองยาวอีสาน ซึ่งประกอบด้วยท่ารำได้อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยใช้แบบประเมินทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของท่ารำ ลีลาท่ารำอ่อนช้อย สวยงาม ความสัมพันธ์ของท่ารำกับจังหวะเพลง ความพร้อมเพรียงทั้งท่ารำและแถว อารมณ์ร่วมในการแสดง ซึ่งวัดได้จากการใช้แบบประเมินทักษะปฏิบัติท่ารำเป็นแบบรูบริคสกอว์

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดีหรือเต็มใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติฟ้อนกลองยาวอีสาน ที่จะเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และหลังสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสนองความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือความคาดหวังของนักเรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, และ 1 เป็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดตามลำดับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้นักเรียนที่เรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ฟ้อนกลองยาวอีสานมีคุณภาพด้านทักษะปฏิบัติสูงขึ้น
2. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์
3. เป็นข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ของโรงเรียนและสถานศึกษาได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์
3. ประวัติความเป็นมาฟ้อนกลองยาวอีสาน
4. แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติ
5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. การหาประสิทธิภาพ
8. ความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 ในประเทศ
  - 9.2 นอกประเทศ
10. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. หลักการ

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ทักษะ เจตคติและคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลาและ การจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

3. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้อันเป็นสากลและความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

4. สมรรถนะของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศเข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

5.3 มีวินัย

5.4 ใฝ่เรียนรู้

5.5 อยู่อย่างพอเพียง

5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.7 รักความเป็นไทย

5.8 มีจิตสาธารณะ

6. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่จะสามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ

6.1 เรียนรู้อะไรในศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 ดนตรี

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

6.2 คุณภาพผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ มีความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์ เป็นคู่และเป็นหมู่ สร้างสรรค์ละครสั้นในรูปแบบที่ชื่นชอบ สามารถวิเคราะห์แก่นของการแสดง นาฏศิลป์และละครที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดง อิทธิพลของเครื่องแต่งกาย แสง สีเสียง ฉาก อุปกรณ์และสถานที่ที่มีผลต่อการแสดง วิเคราะห์การแสดงนาฏศิลป์และละคร พัฒนาและใช้เกณฑ์ การประเมินในการประเมินการแสดง และสามารถวิเคราะห์ทำท่าง การเคลื่อนไหวของผู้คน ในชีวิตประจำวัน และนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดงเข้าใจวิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการแสดงละคร ไทย และบทบาทของบุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์และการละครของประเทศไทยในยุคสมัยต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบการนำการแสดงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ และเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ ไทย

ตาราง 1 มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน		
ม.4-6	<p>1. มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ</p> <p>2. สร้างสรรค์ละครสั้นในรูปแบบที่ชื่นชอบ</p> <p>3. ใช้ความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์เป็นคู่</p>	<ul style="list-style-type: none"> • รูปแบบของการแสดงระบำ รำ ฟ้อน - การแสดงพื้นเมืองภาคต่าง ๆ การละครไทย การละครสากล • ละครสร้างสรรค์ความเป็นมา องค์ประกอบของละครสร้างสรรค์ ละครพูด ละครโศกนาฏกรรม ละครสุขนานาฏกรรม ละครแนวเหมือนจริง ละครแนวไม่เหมือนจริง การประดิษฐ์ท่ารำที่เป็นคู่และหมู่ที่เกี่ยวกับ ความหมาย ประวัติความเป็นมา ท่าทางที่ใช้ ในการประดิษฐ์ท่ารำและเพลงที่ใช้และหมู่

ตาราง 1 (ต่อ)

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	
4. วิเคราะห์การแสดงตามหลักนาฏศิลป์ และการละคร	<ul style="list-style-type: none"> • หลักการสร้างสรรค์และการวิจารณ์ • หลักการชมการแสดงนาฏศิลป์และละคร
5. วิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์ และการละครที่ต้องการสื่อความหมาย ในการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> • ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ และการละคร - วิวัฒนาการ - ความงามและคุณค่า
6. บรรยาย และวิเคราะห์อิทธิพลของ เครื่องแต่งกาย แสง สีเสียง ฉากอุปกรณ์ และสถานที่ที่มีผลต่อการแสดง ตัวชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> • เทคนิคการจัดการแสดง - แสงสีเสียง - อุปกรณ์ - สถานที่ - ฉาก- เครื่องแต่งกาย สาระการเรียนรู้สาระแกนกลาง
7. พัฒนาและใช้เกณฑ์การประเมินใน การประเมินการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> • การประเมินคุณภาพของการแสดง - คุณภาพด้านการแสดง - คุณภาพองค์ประกอบการแสดง
8. วิเคราะห์ท่าทาง และการเคลื่อนไหว ของผู้คนในชีวิตประจำวันและนำมา ประยุกต์ใช้ในการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> • การสร้างสรรค์ผลงาน - การจัดการแสดงในวันสำคัญของโรงเรียน - ชุดการแสดงประจำโรงเรียน
มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล	
ม.4-6	1. เปรียบเทียบการนำการแสดงไปใช้ใน โอกาสต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> • การแสดงนาฏศิลป์ในโอกาสต่าง ๆ
	2. อภิปรายบทบาทของบุคคลสำคัญ ในวงการนาฏศิลป์และการละครของ ประเทศไทยในยุคสมัยต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> • บุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์และ การละครของไทยในยุคสมัยต่าง ๆ

ตาราง 1 (ต่อ)

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล	
3. บรรยายวิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการละครไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	• วิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการละครไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
4. นำเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย	• การอนุรักษ์นาฏศิลป์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยคือ มาตรฐานที่ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ มาตรฐานที่ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ตัวชี้วัดที่ครูผู้สอนสามารถจัดชุดเรียนการสอนขึ้นได้เอง เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังให้นักเรียนรักและหวงแหนภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น และถ่ายทอดผลงานทางด้านนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งภูมิปัญญานี้มีอยู่ในท้องถิ่นของภาคอีสาน คือ ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์พืชนกอลองยาวอีสานที่เป็นศิลปะการฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยโรงเรียนสารคามพิทยาคมได้ใช้เป็นเนื้อหาสำหรับการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ด้วย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์

1. ความหมายของนาฏศิลป์

คำว่า นาฏศิลป์มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้
 สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547 : 13) ให้ความหมายว่า นาฏศิลป์และนาฏยศิลป์ หมายถึง ศิลปะการฟ้อนรำ ทั้งที่เป็นระบำ รำ เต้น รวมทั้งละครรำ โขน หนังใหญ่ ปัจจุบันมักมีคนคิดชื่อใหม่ให้ดูทันสมัย คือ นาฏกรรม สังคีตศิลป์ วิพิธทัศนา และศิลปะการแสดง ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน เพราะเป็นคำที่ครอบคลุมศิลปะแห่งการร้อง การรำและการบรรเลงดนตรี

พีรพงศ์ เสนไสย (2546 : 15) ให้ความหมายว่า นาฏศิลป์คือศิลปะที่เกิดมาพร้อม ๆ กับมนุษย์แต่ครั้งบรรพกาล จากความเชื่อในสิ่งที่ไม่มีตัวตน อำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ

จนกระทั่งเกิดเป็นพิธีกรรม วัฒนธรรม และประเพณีในที่สุด สืบทอดกันมาตามลำดับสมัย มนุษย์เรียนรู้และศึกษาในอำนาจกลับและความเชื่อของตน พิธีกรรม วัฒนธรรม และประเพณี แต่ละกลุ่มชน ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสวิวัฒนาการของกาลเวลา ก็เนื่องมาจากการศึกษา ค้นคว้าและ ทดลอง จนกระทั่งยอมรับและพร้อมจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนให้สอดคล้องกับยุคสมัย

อมรา กล้าเจริญ (2552 : 3) ได้กล่าวถึง นาฏศิลป์เป็นการร้องรำทำเพลงให้เกิดความ บันเทิงใจ อันประกอบด้วย ความบันเทิง และความรูสึก ส่วนสำคัญส่วนใหญ่ของนาฏศิลป์ อยู่ที่การละครเป็นเอก หากแต่ศิลปะประเภทนี้จำต้องอาศัยดนตรีและการขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้น ตามสภาพหรืออารมณ์ต่างกัน

สรุปได้ว่า นาฏศิลป์หรือนาฏยศิลป์ คือ ศิลปะการแสดงที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย ที่ประกอบการร้องและดนตรี การให้ความบันเทิงใจ เพื่อจำต้องอาศัยดนตรีและการขับร้อง เข้าร่วมด้วย ส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้น

2. นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์

2.1 นาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้ในการแสดงท่าทางทางนาฏศิลป์ไทย เป็นชื่อลักษณะ ท่ารำของไทย ซึ่งศัพท์เหล่านี้เป็นศัพท์เฉพาะทางนาฏศิลป์ไทยเท่านั้น นาฏยศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับ ท่ารำไทยนั้นมีมากมาย ถ้าแยกตามลักษณะของการใช้จะแบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ

1. หมวดนามศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำหรือชื่อท่าที่บอกอาการ การกระทำของผู้นั้น เช่น วง จีบ สลัดมือ ม้วนมือ คลายมือ กรายมือ ฉายมือ ปาดมือ กระทบ กระटक ยกเท้าก้าวเท้า ประเท้า ตบเท้า กระทุ้ง กะเทาะ จรดเท้า แตะเท้า ซอยเท้า ขยั้นเท้า ฉายเท้า สะดุดเท้ารวมเท้า โยกตัว ยกตัว ตีไหล่และกล่อมไหล่ เป็นต้น

2. หมวดกิริยาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอกอาการกิริยา เป็นการเรียกท่ารำที่จะทำให้รำได้งดงาม เช่น ทรงตัว ลดวง สองมือ ดึงมือ ดึงเอว ดึงไหล่ กดไหล่ กดคางชักสั้น หลบเข้า เปิดคาง เปิดสัน หักข้อ หลบศอก ถีบเข้า และแข็งเข้า เป็นต้น

3. หมวดนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือไปจากนามศัพท์และกิริยาศัพท์ เช่น จีบยาว จีบสั้น ลักคอ เดินมือ เอียงทางวง คินตัวอ่อนเหลี่ยม เหลี่ยมล่าง แม่ท่า ขึ้นท่า ยืนเข้า ทลายท่า นายโรง นายโรง พระใหญ่ พระน้อย นางกษัตริย์นางตลาด ผู้เมีย ยืนเครื่อง และศัพท์แทน เป็นต้น

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของนาฏยศัพท์ไว้ดังนี้

อรวรรณ ชมวัฒนา (2530) ได้ให้ความหมายของนาฏยศัพท์ว่า หมายถึง ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะท่ารำที่ใช้ในการฝึกหัด เพื่อใช้ในการแสดงโขนและละคร

อมรา กล่าวเจริญ (2535) ได้ให้ความหมายของนาฏยศัพท์ว่า หมายถึง ศัพท์เฉพาะในทางนาฏศิลป์ เป็นลักษณะของท่ารำไทย นาฏยศัพท์ที่ใช้กันเกี่ยวกับท่ารำไทยนั้นมีมาก แยกตามลักษณะการใช้ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอการการกระทำ

สรุปได้ว่า นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้ในการแสดงท่าทางทางนาฏศิลป์ไทย เป็นชื่อลักษณะท่ารำของไทย คำที่ใช้เรียกชื่อเกี่ยวกับลักษณะท่ารำที่ใช้ในการฝึกหัดนาฏศิลป์ โดยแยกตามลักษณะการใช้ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำหรือชื่อท่าที่บอการการกระทำของผู้นั้น ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะท่ารำที่ใช้ในการฝึกหัด เพื่อใช้ในการแสดงโขนและละคร

2.2 ลักษณะของนาฏยศัพท์

โมฬี ศรีแสนยงค์ (2544 : 48) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้นาฏยศัพท์ต้องอาศัยการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติประกอบด้วยจึงจะได้ผลดีที่สุด ในที่นี้จะกล่าวถึงนาฏยศัพท์ที่ใช้ในลักษณะการรำ เบื้องต้นพอสังเขป โดยแบ่งตามอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ใช้ในการรำ ดังนี้

1. ส่วนศีรษะ

1.1 เอียง คือ การเอียงศีรษะ ซึ่งจะต้องกลมกลืนกับไหล่และลำตัว ให้เป็นเส้นโค้ง มีเข้เส้นหัก ถ้าเอียงซ้ายหน้าควรเอนไปทางขวาเล็กน้อย ถ้าเอียงขวาหน้าก็เอนไปทางซ้ายเล็กน้อย แต่ไม่ถึงกับบิดคางจนเส้นเอ็นที่ลำคอขึ้น

1.2 ลักคอก คือ เอียงคนละข้างกับไหล่ที่กตกลง

2. ส่วนแขน

2.1 วง คือ ส่วนโค้งของลำแขนงอศอกเล็กน้อย ไม่ทำให้ศอกแหลม โดยทั่วไปแล้วเมื่อพุดถึงวงก็หมายถึง มือแบ แต่อาจทำมือในลักษณะอื่นก็ได้วงแบ่งเป็น

2.1.1 วงบน ยกแขนไปข้างลำตัว ทอดศอกโค้ง มือแบตั้ง ปลายนิ้วขึ้น

2.1.2 วงกลาง ลดระดับความสูงของวงลง ปลายนิ้วสูงระดับไหล่

2.1.3 วงล่าง ลดมือลงมาอยู่ตรงหน้าท้อง วงพระต้องกันศอกให้ห่างตัว มากกว่าวงนาง ตั้งปลายนิ้วขึ้น หรือจิบหงายก็ได้

2.1.4 วงหน้า ยกแขนมาข้างหน้า วงพระผายกว้างกว่าวงนาง ปลายนิ้วอยู่ระดับแก้ม วงนางแคบกว่าและปลายนิ้วอยู่ระดับปาก

2.1.5 วงบัวบาน คือ ยกแขนขึ้นข้าง ๆ ตัว ให้ศอกสูงกว่าระดับไหล่ หักศอกให้แขนท่อนล่างพับเข้าหาตัว ตั้งฉากกับแขนท่อนบน มือแบหงาย ปลายนิ้วชี้ไปข้าง ๆ ตัว วงนางแคบเข้าเล็กน้อย เช่น ท่าพรหมสี่หน้า สอดสูง

3. ส่วนมือ

3.1 มือแบ นิ้วชี้กลาง นาง ก้อย ติดกัน ตึงนิ้ว หักหัวแม่มือ กาง หลบไปทางฝ่ายมือ หักข้อมือไปทางหลังมือเสมอ แต่อาจมีบางท่าที่หักข้อมือไปทางฝ่ายมือ เช่น ท่าป้องกัน

3.2 มือจีบ จีบ คือ การกรีดนิ้ว โดยเอานิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือจรดกัน ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดกับข้อแรกของนิ้วชี้ตึงนิ้ว นิ้วกลาง นาง ก้อย กรีดห่างกัน ตึงนิ้ว หักข้อมือไปทางฝ่า มือ จีบมี 5 ลักษณะ เรียกชื่อตามลักษณะและตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 จีบหงาย หงายข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้น

3.2.2 จีบคว่ำ คว่ำข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ลง

3.2.3 จีบหลังหรือจีบส่งหลัง ส่งแขนไปข้างหลังตึงแขน พลิกข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้น ส่งแขนให้สูงห่างตัว

3.2.4 จีบปรกหน้า คือ วงหน้า แต่มือจีบ

3.2.5 จีบปรกข้าง คือ วงบน แต่มือจีบ

3.3 ชี้นิ้ว คือ ใช้นิ้วหัวแม่มือแตะปลายนิ้วก้อย นาง กลาง นิ้วชี้ตั้งแยกห่างจากนิ้วอื่น ๆ ระดับมืออยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ กัน แล้วแต่ความหมาย

3.4 ม้วนมือ คือ จีบหงายแล้วม้วนข้อมือ คลายจีบเป็นแบ คว่ำข้อมือตั้งปลายนิ้วชี้ขึ้น

4. ส่วนลำตัว

4.1 กดไหล่ คือ ทำพร้อมกับการเอียงศีรษะ จะเอียงศีรษะโดยไม่กดไหล่ไม่ได้ การกดไหล่ต้องลงเฉพาะไหล่ อย่าให้สะโพกเอียงไปด้วย

4.2 ตีไหล่ คือ การกดไหล่แล้วบิดไหล่ข้างที่กดไปข้างหลัง

4.3 กล่อมไหล่ คือ กดไหล่แล้วบิดไหล่ข้างที่กดมาข้างหน้า

5. ส่วนขาและเท้า

5.1 จรด คือ อาการของเท้าข้างใดข้างหนึ่งที่วางอยู่ข้างหน้า การจรดเท้าน้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง เท้าหน้าจะใช้เพียงปลายจมูกเท้าแตะเบา ๆ ไว้กับพื้น

5.2 ประ คือ อาการสับเนื่องมาจากการจรดเท้า โดยยกจมูกเท้าขึ้น ใช้สันเท้าวางกับ พื้นย่อเข่าลง พร้อมทั้งแตะจมูกเท้าลงกับพื้น แล้วยกเท้าขึ้น

5.3 การยกเท้า คือ การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า สับเนื่องมาจากการประเท้า การยกเท้าทางนาฏศิลป์จะต้องเข็ดปลายเท้าขึ้น สำหรับตัวพระจะต้องกันเข่าออกไปข้าง ๆ ส่วนสูงอยู่ระดับเข่าข้างที่ยืน ตัวนางไม่ต้องกันเข่า ส่วนสูงอยู่ต่ำกว่าเข่าข้างที่ยืนเล็กน้อย ชักสันเท้าและเข็ดปลายนิ้วทั้งตัวพระและตัวนาง

5.4 กระทั่ง คือ อาการของเท้าที่วางอยู่ข้างหลังด้วยจุมูกเท้า แต่เป็นการยกข้างหลังโดยใช้ส่วนของจุมูกเท้าที่วางอยู่กับพื้น กระแทกลงบนพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น กระดก เป็นอาการของการยกเท้าที่อยู่ข้างหลัง สืบเนื่องจากการกระทั่งเท้า วิธีกระดกต้องย่อเข่าข้างหนึ่งแล้วส่งเข่าที่ยกไปข้างหลังมาก ๆ หักข้อเท้าลง ให้ปลายนิ้วเท้าชี้ลงล่าง ตัวพระต้องก้มเข่าออกข้าง ๆ ส่วนตัวนางเพียงแต่ดันเข่าไปข้างหลัง วิธีนี้เรียกว่า กระดกหลัง ถ้าย้ายส่วนขาที่กระดกมาไว้ด้านข้างเรียกว่ากระดกเสี้ยว

สรุปได้ว่า ลักษณะของนาฏยศัพท์จะแบ่งออกตามอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นลักษณะท่ารำที่ใช้ในการฝึกหัดเพื่อแสดงใจน ละคร เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย สามารถสื่อความหมายเข้าใจกันได้ทุกฝ่ายในการแสดงต่าง ๆ

2.3 ภาษาท่าทางนาฏศิลป์

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาษาท่าทางนาฏศิลป์ดังนี้

อมรา กล้าเจริญ (2535) ได้ให้ความหมายของภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไว้ว่า

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์เสมือนเป็นภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกายแสดงออกมาเป็นท่าทาง เป็นสื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้และถ้าได้มีการแนะนำในการใช้ท่าทางต่าง ๆ ก่อนบ้างพอสมควรแล้ว ยิ่งจะทำให้รู้เรื่องราวความเข้าใจเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น พื้นฐานของการใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์นี้ส่วนมากจะนำมาจากท่าธรรมชาติ แต่นำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้มีความอ่อนช้อย และความสวยงามกิริยาท่าทางที่แสดงออกมาเป็นภาษาท่าทางนาฏศิลป์

รุจี ศรีสมบัติ (2547 : 39) ได้ให้ความหมายของภาษาท่าไว้ว่า ภาษาท่า หมายถึง กิริยาอาการที่ผู้กระทำใช้เป็นสื่อให้ผู้ดูทราบว่าคุณกำลังทำอะไร มีความหมายว่าอย่างไร โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อแสดงออกมาเป็นท่าทาง ซึ่งผู้ดูควรจะมี ความรู้ความเข้าใจในภาษานาฏศิลป์ จึงจะสนุกสนาน เพลิดเพลิน และชื่นชมในศิลปะแขนงนี้ได้ดี ภาษาท่านี้จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. กิริยาที่ใช้แทนคำพูด เช่น การรับ ปฏิเสธ สั่ง เรียกเข้า ฯลฯ
2. เป็นกิริยาอาการหรือ อิริยาบถ เช่น ยืน เดินนั่ง นอน เคารพ ฯลฯ
3. กิริยาที่แสดงถึงอารมณ์ภายใน เช่น เสียใจ ดีใจ โศกเศร้า รัก ฯลฯ

สรุปได้ว่า ภาษาท่าทางนาฏศิลป์เสมือนเป็นภาษาพูด โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมาใช้บอกกิริยา หรืออาการที่ผู้กระทำใช้เป็นสื่อให้ผู้ชมได้ทราบว่าคุณกำลังทำอะไร และมีความรู้สึกลักษณะท่าทางนาฏศิลป์

2.4 การฟ้อนของอีสาน

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2531 : 199-228) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านอีสาน พอสรุปได้ว่า การละเล่นพื้นบ้านอีสานนั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ กีฬา การดนตรีและ

การพ้อนรำ การพ้อนรำพื้นเมืองของชาวอีสานนั้นเป็นศิลปะที่เกิดจากการเลียนแบบท่าทางการทำมาหากิน การทำงานในชีวิตประจำวันของชาวอีสาน การพ้อนรำมีลักษณะเรียบง่าย กระฉับกระเฉง ไม่มีแบบแผนแต่งดงาม อยู่ในท่าทางลีลา การพ้อนรำชาวอีสานมีมากมายหลายอย่าง จะแตกต่างกันตามสภาพท้องถิ่น และความเป็นอยู่ของกลุ่มชน ได้แก่ การพ้อนซิ้ง พ้อนผู้ไทย กระโน๊บตึงตอง เรือมอันเรและการพ้อนประกอบในการแสดงหมอลำ เป็นต้น

ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ (2551 : 25-28) ภาษาท่า คือ การแสดงท่าทางแทนคำพูด ให้มีความหมาย รวมทั้งการแสดงอารมณ์ด้วยเป็นการใช้ภาษาที่มีวิวัฒนาการจากธรรมชาติ เพราะการแสดงความหมายจากการคิด ความรู้สึกที่ให้ผู้อื่นเข้าใจนั้นมีได้กระทำแต่เพียงคำพูด อย่างเดียว มนุษย์ยอมใช้ท่าทางการออกไม้ ออกมือ ตลอดจนสีหน้าประกอบด้วย ในบางครั้ง การใช้ท่านี้มีผลกว้างได้ตามมาปรุแต่ง ใช้ความหมายเข้าใจกันเป็นแนวทางของศิลปะ โดยเลียนแบบ ให้ใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด นอกจากนี้นาฏศิลป์ยังได้ปรุแต่งท่าที่ อาจจะไกลจากธรรมชาติ โดยมุ่งหวังประดิษฐ์เพื่อความงดงามทางด้านศิลปะ แต่อาจไม่มีความหมาย สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ภาษาท่าเกี่ยวกับมือแบ

- 1.1 ฝ่ามือแตะอก แสดงความหมายแนะนำตัว
- 1.2 ประสานมือทาบทับไหล่ แสดงความรัก ซื่นชม หนาว ท่มผ้า
- 1.3 ประคบฝ่ามือรวมที่อก รัก ยวนใจ คิดถึง ใฝ่ฝัน เอ็นดู
- 1.4 ถูฝ่ามือ (ทิ้งแขนลงข้างล่าง) เก้อเขิน
- 1.5 ถูฝ่ามือ (ยกแขนระดับหน้าท้อง ถูแล้วกระชากมือออกไปข้างหน้า)

โกรธพินาศ ย่อยยับ

- 1.6 ฝ่ามือแตะหน้าผาก เสียใจ โอด ไม่สบาย
- 1.7 ฝ่ามือป้องปาก พุดกระซิบพุดคนเดียวไม่ให้ผู้อื่นได้ยิน
- 1.8 ฝ่ามือแตะแก้ม คาง อาย ละอาย
- 1.9 ฝ่ามือสีแก้มข้างแล้วกระชากลง ถ้ากระชากเบา ๆ ก็เพียงเคืองใจ

ถ้ากระชากหนัก ๆ ก็โกรธจัด

- 1.10 ยกมือกรีดจิบเข้าหาตัวระดับข้างหน้า เรียกเข้ามาใกล้ ๆ
- 1.11 ยกฝ่ามือแตะคางสูงตรงหน้า หมายถึง บุรุษที่ 2 (ท่าน) ถ้ายกข้าง ๆ

วิวัฒนาการเพลงพื้นบ้านโอกาสที่แสดง เครื่องดนตรีลีลาท่ารำประกอบการร้อง เพลงกันตรึม การแต่งกาย เวทีการแสดงและการเล่นเพลงพื้นบ้านในเขตอีสานใต้

2. นาฏยศัพท์ที่ควรรู้

นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับเรียกท่ารำแบ่งเป็น 3 หมวด คือ

2.1 หมวดนามศัพท์ที่ควรทราบ มีจิบหงาย จีบคว่ำ จีบหลัง จีบปรกหน้า จีบปรกข้าง ตั้งวง วงบน วงหน้า วงกลาง กระทบ นั่งกระทบ ยืนกระทบ ตบเท้า ประเท้า ยกเท้า รวมเท้ากระทุ้ง กระดก ยกเท้า จรดเท้า ก้าวเท้า ตะแคงเท้า ซอยเท้า ขยับเท้า ฉายเท้า สูดเท้า

2.2 หมวดกิริยาศัพท์แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ

2.2.1 ศัพท์เสริม ได้แก่ การเรียกท่าที่จะทำให้ดี ให้งาม เช่น ทรงตัว กั้น วง ลดวง ส่งมือ ตึงมือ ตึงเอว ตึงไหล่ กดไหล่ กดเกลียวข้าง กดคาง ทับตัว ชักสั้น กั้นเข้า หลบเท้า ถีบส่ง ส่งเข้า เปิดคาง เปิดสั้น หักข้อ หลบศอก แข็งเข้า เผนตัว

2.2.2 ศัพท์เสื่อม คือ ศัพท์ที่ใช้เรียกท่าที่ไม่ถูกต้อง เช่น วงล้ำ วงคว่ำ วงเหยียด วงหัก วงสั้น คอตี้ม ฟาดคอ เกร็ง ตัวทรุด รำลน รำเลื่อย รำล้ำจังหวะ หน่วงจังหวะ หอบไหล่ ขย่มตัว

2.3 นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด นอกจากนามศัพท์และกิริยาศัพท์แล้วยังมีศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ภาษานาฏศิลป์ มีดังนี้ เหลี่ยม เหลี่ยมล่าง เดนมือ ซ้อนมือหรือซ้อนจิบ อ่อนเอียงทางวงหรือเอียงทางจิบ จีบยาว จีบสั้น รำแอ่คางไก่แม่ท่า ท่าที่

3. ภาษาท่าทางนาฏศิลป์

ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ (2551 : 25-28) ภาษาท่า คือ การแสดงท่าทางแทนคำพูดให้มีความหมาย รวมทั้งการแสดงอารมณ์ด้วย เป็นการใชภาษาที่มีวิวัฒนาการจากธรรมชาติ เพราะการแสดงความหมายจากการคิด ความรู้สึกที่ให้ผู้สนใจนั้นมิได้กระทำแต่เพียงคำพูดอย่างเดียว มนุษย์ยอมใช้ท่าทางนอกไม้ออกมือ ตลอดจนสีหน้า ประกอบด้วย ในบางครั้งการใช้ท่านี้มีผลกว้างได้ตามความหมายบริบูรณ์ โดยไม่ต้องอาศัยคำพูดเลยก็มีในการแสดงนาฏศิลป์ ก็ได้เก็บเอาธรรมชาติเหล่านี้มาปรุงแต่งใช้ความหมายเข้าใจกันเป็นแนวทางของศิลปะ โดยเลียนแบบให้ใกล้เคียงกับธรรมชาติมากที่สุด นอกจากนี้นาฏศิลป์ยังได้ปรุงแต่งท่าที่อาจจะไกลจากธรรมชาติ โดยมุ่งหวังประดิษฐ์เพื่อความงดงามทางด้านศิลปะแต่อาจไม่มีความหมาย สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ภาษาท่าเกี่ยวกับมือแบ

1.1 ฝ่ามือตะแคงแสดงความหมายแนะนำตัว

1.2 ประสานมือทาบไหล่แสดงความรัก ซื่นชม หนาว ห่มผ้า

1.3 ประกบฝ่ามือรวมที่อก รัก ยวนใจ คิดถึง ใฝ่ฝัน เอ็นดู

1.4 ฝ่ามือ (ทั้งแขนลงข้างล่าง) เก้อเขิน

1.5 ฝ่ามือ (ยกแขนระดับหน้าท้อง ฝ่ามือกระชากมือออกไปข้างหน้า)

โกรธ พินาศ ย่อยยับ

1.6 ฝ่ามือตะแคงหน้าผาก เสียใจ โอด ไม่สบาย ระดับศีรษะ หมายถึง

บุรุษที่ 3 ใช้แทนคำว่าผู้มีพระคุณ ยกย่อง

- 1.7 ปาดมือเดียวไปข้าง ๆ ระดับหน้าท้อง ทำลาย ปราบปราม
- ราบคาบ
- 1.8 ปาดมือเดียวจากข้างหน้ามา (มา)
- 1.9 ปาดมือจีบเข้าหาตัวระดับสูง มือคว่ำ หอมตลบ
- พร้อมพริ้งประชมกัน
- 1.10 ปาดสองมือจากข้างทอแดนตรง แล้งอแขนระดับหน้าท้อง
- เรียบร้อย
- 1.11 ซ้อนมือใกล้ตัว (งอแขน) อยู่ ปิดนึ่งสงบ ประองตอง ความลับ
- 1.12 ตั้งวงสั้นปลายนิ้ว ปฏิเสธ ห้าม
- 1.13 หายฝ่ามือเดียวซ้อนขึ้น จากล่างขึ้นสูง ช่วยเหลือ เอื้อเพื่อให้
- อวยพร ถ้าสองมือแปลเพิ่มเติมว่า มากมาย ยกพล ก่อสร้าง อวยพร
- 1.14 หายฝ่ามือตั้งระดับอก ชมเชย ยอมรับ เชื่อเชิญ ขอต้อนรับ
- ชมเชยใช้มือเดียว
- 1.15 หายฝ่ามือระดับหน้าท้องเรไปข้างหน้า เทียวไป คั่นหาที่ใด
- แห่งใด เรไปเลือกเอา
- 1.16 หายฝ่ามือสองมือระดับหน้าท้อง เร่ตามกันไปข้างใดข้างหนึ่ง
- ร่อนเร่ย้ายลอยไป
- 1.17 ประสานลำแขนส่วนล่างแตะฝ่ามือระดับสะโพก ทุกข์ร้อน
- ไม่สบาย โศกเศร้า
- 1.18 หายฝ่ามือระดับศีรษะข้าง ๆ เทิดทูน ยกไว้
- 1.19 ตบฝ่ามือลงบนหน้าขา หน้าหนาจริง ๆ กระนั้นหรือแน่นอน
- ใช้แล้ว เหลือเกิน
- 1.20 มือหนึ่งตั้งวงบัวบาน มือหนึ่งทำวงหน้า เป็นใหญ่ มีศักดิ์
- มีฤทธิ์สวยงาม
2. ภาษาท่าเกี่ยวกับมือจีบ
- 2.1 จีบหางตั้งวง ลดระดับลงเล็กน้อย ดอกไม้ประณีต
- 2.2 ม้วนจีบทอแดนไกล ถ้าทอไปข้างหน้า ไป ไหล ถ้าทอไปข้าง ๆ
- ไป พุดคิดตกลง
- 2.3 ม้วนจีบทอแดนใกล้ระดับต่ำ ค่อนมาหน้า หลงเสน่ห์ มารยาท
- หมดไปสูญหาย
- 2.4 กรีดจีบเข้าหาปาก จมูก ยิ้ม ยินดีหอม

บายเบียง

2.5 คลายจีบระดับค่อนข้างไกลไปทางข้างแก้มไป คลี่คลาย บรรเทา

2.6 คลายจีบสองมือ ตาย ฉิบหาย หมดสูญ ไม่มีเปล่าประโยชน์

2.7 จีบปรกหน้าม้วน จีบลดแขน ห้อย ย้อยระยะยา ตกลงมา

2.8 จีบปรกข้าง พลิกมือหงายลดลง โศกา ร้องไห้

2.9 จีบปรกข้างสูงเหนือศีรษะ ปกเกล้า พระคุณคุ้มกัน ร่มเย็น

2.10 จีบคว่ำ จากล่างแทงขึ้น คลายจีบออกหางยาฝ่ามือ คำจูน ยั้งยืน

2.11 โบกมือคลายจีบจากล่างไปสูง งสว่างไสว ผุดผ่อง เปิดเผยรุ่งเรือง

รำลือทั่วไป

2.12 จีบหงายกับจีบคว่ำสวนขึ้นลงระดับหน้าท้อง ร้อยดอกไม้

2.13 จีบตะแคงระดับต่ำ งอแขน เลือกปลายนิ้วไปข้างหน้า เสียศีล

3. ภาษาท่าเกี่ยวกับมือชี้

3.1 มือชี้แสดงแหล่งที่ หรือสถานที่หรือบุคคลที่กล่าวถึงลักษณะ การชี้แบ่งระยะใกล้ไกล อาศัยข้อศอกแสดงระยะนั้น ๆ เช่น ถ้าชี้แหล่งใกล้ก็งอข้อศอกมากหน่อย ถ้าไกลก็ยืดออกไปจนกระทั่งแขนตึง ซึ่งเป็นความหมายที่ไกลที่สุด ลักษณะที่แปลความหมายว่า ไกลโพ้น มักชี้ระดับหน้า ลำแขนตึง (ปลายนิ้วสูงกว่าไหล่) ชี้แสดงแหล่งที่นี้แบ่งออกเป็นชี้ข้างหน้า ชี้ข้าง ๆ ชี้เฉียง ๆ

3.2 มือชี้แสดงความหมายต่าง ๆ

3.2.1 ฟาดนิ้ว ชั่ว ดุร้าย ฉกรรจ์บังคับ ชูเชิญ ไม่น่าดู

3.2.2 ชี้บุคคล ใช้กับผู้แสดงเสมอและต่ำกว่า

3.2.3 มือชี้ม้วนลงต่ำแล้วซ้อนขึ้นไปข้างหน้า เดินไปไกล วนเวียน

หนทางไกล

3.2.4 มือชี้ตะแคงหางย แหงปลายนิ้วไปข้าง แล้วตะแคงมือ คว่ำซ้อน ปลายนิ้วกลับ ลดเลี้ยว (ระยะทาง) ยกย่อน (ความประพฤติ)

3.2.5 ชี้มือแขนตึงข้างหน้า ตวัดปลายนิ้วเข้าหาตัว โกรธ

3.2.6 ชี้มือข้างหูได้ยิน รู้ฟัง ไพเราะ

3.2.7 ชี้มือที่ปาก พูด กิน

3.2.8 ชี้มือที่ตา เห็น ประจักษ์

3.2.9 มือชี้ตั้งวงสูงทั้งคู่ แสดงภาพวงพระจันทร์เขากวาง

3.2.10 มือชี้สองมือระดับสะโพก ตกปลายนิ้ววนไปข้าง ๆ

แต่ละข้างอ้อมเป็นวงไปด้านหลัง ล้อมวง เขตขัณฑ์

3.2.11 มือชี้ตั้งวางสูงมือเดียว หันปลายนิ้วไปหลัง อยู่ในท่านิ่ง

แต่ก่อน

3.2.12 มือชี้ตั้งวางสูงมือเดียว หันปลายนิ้วไปด้านหลัง แต่ค่อย ๆ

ลดวางปาด นิ้วลงโดยตีสองโทษ

สรุปได้ว่า การพ้อนรำของภาคอีสานเกิดจากการเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ เช่น ธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเน้น ท่ารำที่ กระฉับกระเฉงดนตรีจะค่อนข้างเร็ว ตื่นเต้นและสนุกสนาน

2.5 ความสำคัญของนาฏศิลป์

มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความสำคัญของนาฏศิลป์ ดังนี้

เรณู โกศินานนท์ (2544 : 8) กล่าวถึงความสำคัญของนาฏศิลป์ว่า นาฏศิลป์ของไทยมีลักษณะเฉพาะตัว และมีความเป็นไทยในตัวเองเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าจะได้แบบอย่างจากนาฏศิลป์อินเดีย แต่ถูกดัดแปลงให้เข้ากับบรรณนิยมของคนไทย จึงกลายเป็นศิลปะประจำชาติไม่ซ้ำหรือเหมือนของชาติอื่น นับได้ว่าเป็นสมบัติอันเป็นวัฒนธรรมของชาติที่น่าภูมิใจยิ่ง นาฏศิลป์ไทยมีความเป็นไทยในเรื่องราวต่อไปนี้

1. ท่ารำอ่อนช้อยงดงาม และแสดงอารมณ์ตามลักษณะที่แท้จริงของคนไทย มีความหมายอย่างกว้างขวาง
2. จะต้องมิดนตรีประกอบ ดนตรีนี้จะแทรกอารมณ์หรือรำกับเพลงที่มี แต่งทำนองเองก็ได้
3. คำร้องหรือเนื้อร้องจะต้องเป็นคำประพันธ์ ส่วนบทร้องจะเป็นกลอนแปด ซึ่งจะนำไปร้องกับเพลงชั้นเดียว หรือสองชั้นได้ทุกเพลง คำร้องนี้ทำให้ผู้สอน หรือผู้รำกำหนด ท่ารำไปตามเนื้อร้อง

สุมิตร เทพวงษ์ (2548 : 2-3) กล่าวถึงความสำคัญของนาฏศิลป์ว่า เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าศิลปะแขนงอื่น ๆ ความสำคัญของนาฏศิลป์มีดังนี้

1. นาฏศิลป์แสดงความเป็นอารยประเทศ บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองด้วยดี ก็ด้วยประชาชนมีความเข้าใจศิลปะ เพราะศิลปะเป็นสิ่งที่มีความเป็นเครื่องโน้มน้าวอารมณ์ โดยเฉพาะศิลปะการละครเป็นสิ่งสำคัญมาก สามารถกลมกลืนจิตใจโน้มน้าวไปในทางที่ดี ย่อมอารมณ์ให้เข้มแข็ง ผ่องใส เป็นทางนำไปให้คิดและให้กำลังใจในทางที่จะนำความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมืองสืบไป
2. นาฏศิลป์เป็นแหล่งรวมศิลปะ คือ เอาศิลปะประเภทอื่น ๆ มาเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกัน เช่น ศิลปะการเขียน การก่อสร้าง การออกแบบเครื่องแต่งกาย และวรรณคดี ศิลปะแต่ละประเภทได้จัดทำด้วยความประณีต สุขุม ทั้งนี้ก็เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชาติ

มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต้องมีศิลปะเป็นของตนเองไว้ประจำชาตินับแต่โบราณจนถึงทุกวันนี้ รวมความว่า นาฏศิลป์มีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกันทั้งสิ้น สร้างความเป็นแก่นสารให้แก่บ้านเมืองด้วยกันทั้งนั้น

สรุปได้ว่า นาฏศิลป์นั้นมีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่ง มนุษย์ทุกชาติทุกภาษา แสดงให้เห็นถึงอารยประเทศ สามารถกล่อมเกลาจิตใจให้นุ่มน้าวไปในทางที่ดีและนาฏศิลป์ลักษณะ เฉพาะตัวต่อการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคมและเจตคติ จึงควรให้การศึกษาค้นคว้าได้สืบทอด ศิลปะวัฒนธรรมสืบไป

2.6 ความมุ่งหมายของนาฏศิลป์

เต็มสิริ บุญยสิงห์ และเจือ สตะเวทิน (2514 : 192) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกและทราบหลักการชมละครชนิดต่าง ๆ สามารถวิจารณ์แสดงความคิดเห็นได้ ตลอดจนปลูกฝังนิสัยให้รักในศิลปะแขนงนี้

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาดุรงค์ มนตรีศาสตร์ (2525 : 297) ได้สรุปความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้ 1) เพื่อแสดงออกเกี่ยวกับการสร้างสรรค์อย่างเสรี ด้วยการร้องรำ เขียน ประดิษฐ์และแสดง 2) เพื่อความเข้าใจ และสนุกสนานเกี่ยวกับนาฏศิลป์ 3) เพื่อการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของวิชา 4) เพื่อร่วมกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางนาฏศิลป์ 5) เพื่อส่งเสริมและก่อให้เกิดความสามารถ ความชำนาญและเจตคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์

นอกจากนี้ เรณู โกศินานนท์ (2524 : 7) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเรียนนาฏศิลป์ ดังนี้

1. เพื่อให้มีโอกาสได้แสดงออก
2. เป็นการสันทนการที่ดีแม้จะไม่แสดงเอง แต่ถ้าทราบหลักไว้บ้างก็จะช่วยให้การชมเกิดอรรถรสมากยิ่งขึ้น และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ถูกต้อง
3. เพื่อเป็นการร่วมมือในการรักษาการรำร่ายของไทยให้เป็นสมบัติอันล้ำค่าประจำชาติ

4. ปลูกฝังนิสัยรักในศิลปะแขนงนี้
5. ให้มีความคิดอ่านหรือสติปัญญาจากการชมหรือการแสดง
6. ช่วยในการสร้างความถนัดของผู้เรียน ถ้ามีใจรักการแสดงสามารถยึดเป็นอาชีพ

อาชีพ

7. ได้ฝึกหัดการประสานงานต่าง ๆ ในการทำงานเป็นหมู่คณะ
8. ช่วยในการสร้างเสริมบุคลิกภาพ และช่วยในการออกกำลังกาย

สรุปได้ว่า นาฏศิลป์หรือนาฏยศิลป์ คือ ศิลปะการแสดงที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย ที่ประกอบกรรองและดนตรี การให้ความบันเทิงใจ เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้น รวมถึงการฟ้อน รำ ระบำ โขน และการแสดงละครร่วมด้วย

2.7 กระบวนการเรียนการสอนนาฏศิลป์

วาสนา เพิ่มพูน (2542 : 228-231) ได้กล่าวถึง แนวการสอนนาฏศิลป์ว่า แนวการสอนนาฏศิลป์ที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี เป็นที่พึงประสงค์แก่สังคมนั้นเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและวัยของผู้เรียน ซึ่งวิธีการสอนมีดังนี้

1. การสอนแบบนาฏการ หมายถึง การแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อการถ่ายทอด หรือสื่อความหมายให้ผู้ดูเข้าใจ โดยให้การแสดงท่าทางต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ตามประสบการณ์ที่มีอยู่ หรืออาจสร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และสภาพการณ์ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเข้าใจและความสนุกสนาน จัดว่าเป็นการแสดงที่ใช้ทักษะทางภาษาและทักษะทางความคิด

2. การสอนแบบสาธิต การสอนแบบนี้เป็นการแสดงตัวอย่างที่ถูกต้องให้ผู้เรียนดู ซึ่งเป็นการสอนที่ให้ผลมาก แบ่งออก 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นอธิบายและสาธิต สามารถกระทำ ได้ 3 แบบ คือ ครูเป็นผู้สาธิต ผู้เรียนเป็นผู้สาธิต หรือครูและผู้เรียนร่วมกันสาธิต ขั้นฝึกหัด ขั้นใช้ โดยการนำทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนมาทดลองให้เกิดประโยชน์ และขั้นสรุปและปฏิบัติ

ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช (2545 : 43-44) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ การสอนควรยึดจุดประสงค์ของหลักสูตรและนำเอาทฤษฎีหลักการของนาฏศิลป์ ไปประกอบการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดค่านิยม เจตคติต่อศิลปวัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคลต่อไป ซึ่งหลักสูตรสาระนาฏศิลป์ได้ตั้งจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีบุคลิกภาพและเจตคติอันดีในการอยู่ในสังคม ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพดนตรีและนาฏศิลป์ ประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกได้อย่างเสรี การปฏิบัติตนเองเช่นนี้ย่อมสม่ำเสมอ ย่อมนำมาซึ่งบุคลิกภาพของผู้ นำ และการเป็นผู้มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส ย่อมทำให้เกิดกิริยาท่าทาง เป็นที่น่านิยมนักใคร่ของคนทั่วไปด้วย

2. ด้านอารมณ์ การแสดงออกด้วยการร้องรำทำเพลงอย่างมีวินัยและขอบเขต พอสมควรและปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ จะช่วยให้นักเรียนร่าเริง เปิดเผย บางครั้งสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกได้ โดยการปฏิบัติกิจกรรมและควบคุมจังหวะท่าทาง การใช้เสียงให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

3. ด้านสังคม การแสดงออกร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมดนตรีนาฏศิลป์ย่อมจะฝึกให้นักเรียนรู้ว่าเมื่อไรถึงจะเป็นผู้นำกลุ่ม และเมื่อไรจะต้องเป็นผู้ตาม ควรจะทำตนอย่างไรจึงจะสามารถ

เข้ากับผู้อื่นได้ดี และรู้จักยอมรับความสามารถของผู้อื่น ยอมละทิ้งความเห็นแก่ตัวได้ เพราะกิจกรรมนาฏศิลป์เป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

4. ด้านเจตคติ การเรียนกิจกรรมดนตรีนาฏศิลป์จะสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของไทย และมีทัศนคติที่ดีมีความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ

ทิศนา แคมมณี (2550 : 113-115) ได้เสนอแนวทางในการสอนนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้

1. ครูควรเน้นหนัก ในแง่ความเข้าใจศิลปะทางด้านนาฏศิลป์อันเป็นวัฒนธรรมของชาติสืบต่อไปมิได้มุ่งให้เป็นถึงขั้นศิลปิน
2. ในการสอน ครูควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนาน เพลิดเพลินและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด
3. ถ้าเป็นไปได้ครูควรจัดชุมนุมนาฏศิลป์ขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านนี้
4. ครูควรปลูกฝังคุณสมบัติต่าง ๆ ให้ผู้เรียนด้วย เช่น การยอมรับความสามารถของผู้อื่น การแสดงออก การปรับปรุงอารมณ์และบุคลิกภาพของตน เป็นต้น

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 464-466) ได้ระบุถึงวิธีการสอนนาฏศิลป์ มีแนวทางดังนี้ การสอนนาฏศิลป์ตามหลักสูตรการศึกษา ไม่ว่าจะระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษามีจุดเน้นสำคัญคือ เพื่อให้เกิดทักษะเบื้องต้นทางนาฏศิลป์ และเพื่อให้เกิดคุณลักษณะตามที่ต้องการ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงมีลักษณะแตกต่างกันไป หลักสำคัญของวิธีสอนนาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานนาฏศิลป์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยไม่เน้นเรื่องความชำนาญ ความเชี่ยวชาญแต่อย่างใด หลักการสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การนำเอา ความรู้ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตเพื่อเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข วิธีการ คือ การเรียนรู้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับนาฏศิลป์ เป็นการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏศิลป์ที่เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่แจ่มชัด มองเห็นความเป็นมาและความสำคัญของนาฏศิลป์ที่มีต่อชีวิตของคนในสังคมที่ตนอยู่อาศัย การฝึกหัดทักษะพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ เมื่อทำความเข้าใจเรื่องราวของนาฏศิลป์ที่จะเรียนแล้ว ผู้สอนจะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะเบื้องต้นของนาฏศิลป์ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

อมรา กล้าเจริญ (2531 : 48) ได้ระบุถึง วิธีสอนนาฏศิลป์ว่า ดนตรีและนาฏศิลป์เป็นเรื่องที่แยกกันไม่ได้ ก่อนจะรำนักเรียนควรจะร้องเพลงได้ รู้จังหวะ เข้าใจท่วงทำนองที่สอดคล้องลีลาและอารมณ์ลงไปในกาฟ้อนรำได้

อมรา กล้าเจริญ (2531 : 49-50) ได้ระบุถึงวิธีสอนนาฏศิลป์ไว้ว่า เอกลักษณะของวิชานี้เป็นวิชาทักษะการฝึกฝนที่ถูกต้อง และฝึกผู้เรียนให้มีนิสัยในการฝึกตนเอง รู้จักแก้ไขเมื่อมีการฝึกที่ผิดวิธี ดังนั้น ในการวางรากฐานของการสอนวิชานี้มาใช้เป็นการง่ายนัก ครูผู้สอนควรรู้จัก

พริกเพลงเลื้อยวิธีสอนและใช้วิธีการสอนเฉพาะตนในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างความนิยม ความรักในวิชาการและเกิดสุนทรียะกับตัวของผู้เรียน ฉะนั้นการเตรียมการสอนของครูควรจะมี ขั้นตอนตามลำดับขั้นและได้ระบุนวิธีการสอน นาฏศิลป์ไว้ดังนี้

1. ดนตรีนาฏศิลป์ประกอบด้วยกิจกรรมใหญ่ 4 กลุ่ม คือ กิจกรรมนันทนันทงหะ กิจกรรมการร้องเพลง กิจกรรมการฟังเพลงและกิจกรรมนาฏศิลป์ จากที่ผู้เขียนพบผู้สอนบางคน สอนทุกกลุ่ม บางคนก็แยกสอนทีละกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอน เพื่อความถูกต้องและ เหมาะสมกิจกรรมทั้ง 4 กลุ่ม นี้ควรจะสอนไปพร้อม ๆ กัน เช่น เมื่อจะสอนเพลง เด็กควรจะต้องรู้ตั้งแต่ การจับจังหวะ ร้องเพลงตามจังหวะได้ สามารถแยกชนิดของเพลงได้ และใช้ท่าทางประกอบเพลงได้ ไม่ควรแยกสอนทีละกลุ่ม ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความสุขสนานในบทเรียนเท่าที่ควร แต่จะเน้น กิจกรรมใดมากหรือน้อยกว่ากัน ให้พิจารณาจากแผนการเรียนรู้นั้น ๆ

2. การสอนดนตรีนาฏศิลป์ ควรเป็นรูปแบบของการสาธิตก่อนเป็นส่วนมาก ในขณะที่เดียวกันผู้สอนอาจใช้วิธีสอนแบบอื่น ๆ เข้าผสมผสานในบางครั้ง เช่น การอภิปราย การใช้ บทบาทสมมติหรือแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอน

3. มีลำดับขั้นตอนในการสอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในกิจกรรม ทั้งการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติควบคู่กัน

4. ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรหาสื่อการเรียนมาใช้ประกอบการสอน เช่น รูปภาพ เทปเพลง ชุดการสอน วิทยากร บัตรคำและเครื่องประกอบจังหวะที่ควรใช้ คือ ไม้เคาะ จังหวะหนึ่ง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การสอนนาฏศิลป์แต่ละกิจกรรมควรเริ่มตั้งแต่ขั้นแรก คือ การฝึกจังหวะ ต่าง ๆ แล้วค่อย ๆ เพิ่มขั้นตอนขั้นต่าง ๆ จนสามารถทำได้ตามกระบวนการทางนาฏศิลป์ การปลูกฝัง ทีละขั้นจะช่วยให้เกิดความแม่นยำและมีทักษะขึ้น โดยการขยายกิจกรรมออกไป ระหว่างปฏิบัติ กิจกรรมจะต้องคำนึงถึงลักษณะนิสัยอันดีหลาย ๆ ด้าน เข้ามาประกอบในกิจกรรมด้วย เช่น ยอมรับใน ความสามารถของผู้อื่น และกล้าแสดงออกในด้านความสามารถเฉพาะบุคคล การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การทำงานเป็นกลุ่ม ฯลฯ

7. การวัดและประเมินผลการสอนนาฏศิลป์

หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้และใช้วิธีการประเมินจากสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินผลที่

หลากหลาย มีการบันทึกผลการประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนศิลปะอย่างต่อเนื่อง ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสาระนาฏศิลป์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

กรรณิกา ศรีประยูร (2543 : 17) ได้กล่าวว่า การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้หรือความก้าวหน้าในดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นสิ่งที่ค่อนข้างซับซ้อนกว่าการประเมินผลวิชาอื่น ๆ การวัดผลและประเมินผลดนตรีและนาฏศิลป์จะมุ่งมองออกด้านการแสดงมากกว่าด้านความรู้ข้อเท็จจริง ดังนั้น รูปแบบการประเมินผลจึงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลด้านความรู้ โดยการใช้คำถามหรือข้อทดสอบเพื่อต้องการทราบถึงความเข้าใจหรือการรับรู้เกี่ยวกับการจำกัดความ ลักษณะของรูปแบบ การแสดงหรือดนตรี
2. การวัดและประเมินผลจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก ซึ่งทำได้โดยการสังเกตทั้งในด้านความก้าวหน้าทางด้านการแสดง การฟัง การร้อง ความผสมกลมกลืนในการเคลื่อนไหว รวมทั้งการสังเกตความเปลี่ยนแปลงทางเจตคติที่ดีต่อการเรียนนาฏศิลป์ด้วย เช่น ความสนใจ ความเอาใจใส่ในการทำกิจกรรมกลุ่ม และความคิดสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 49) กล่าวถึง แนวทางในการประเมินผลการเรียนรู้นาฏศิลป์ไว้ว่า หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ติดตามการประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน การประเมินผลการเรียนรู้นาฏศิลป์จึงต้องครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม วิธีประเมินผลการเรียนรู้นาฏศิลป์ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินเรียนรู้ของตนเองได้ และใช้วิธีการประเมินตามสภาพที่แท้จริง ด้วยการประเมินที่หลากหลาย มีการบันทึกผลการประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การวัดผลประเมินผลในกลุ่มการเรียนรู้ศิลปะในด้านความรู้ความเข้าใจวิธีการและหลักที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่

1. การทดสอบอาจใช้วิธีการเขียนตอบหรือสอบปากเปล่า จะเป็นการประเมินระดับความเข้าใจ ซึ่งพฤติกรรมด้านนี้ผู้เรียนอาจแสดงออกโดยการพูด การเขียน อธิบายสิ่งที่เข้าใจเพื่อสื่อสารต่อผู้อื่น การประเมินอาจใช้เครื่องมือ ดังนี้

- 1.1 แบบทดสอบปากเปล่าเป็นวิธีการวัดความรู้ความเข้าใจ โดยครูตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนตอบปากเปล่า ซึ่งสะดวกไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ เหมาะสำหรับนักเรียนที่ไม่มีความสามารถทางด้านการเขียน การทดสอบแบบนี้จะเป็นการทดสอบที่มีประโยชน์มาก เพราะสามารถตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนได้อย่างชัดเจน เพราะหากนักเรียนไม่เข้าใจคำถาม

ครูสามารถอธิบายหรือยกตัวอย่างประกอบได้ หรือหากครูไม่เข้าใจคำตอบก็ให้นักเรียนตอบหรืออธิบายใหม่ได้ แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่เหมาะกับการประเมินนักเรียนที่มีจำนวนมาก และนักเรียนที่ตอบในช่วงหลัง ๆ จะรู้แนวคำตอบทำให้ความน่าเชื่อถือในการประเมินผลน้อยลง

1.2 แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ เป็นแบบทดสอบที่ครูส่วนใหญ่ใช้เป็นการวัดด้านพุทธิพิสัยหรือด้านความรู้ความเข้าใจ

2. เครื่องมือวัดผลด้านการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับบันทึกผลการปฏิบัติงานของนักเรียน อาจเป็นใบงาน แบบบันทึกผล การสังเกต

3. การทดสอบภาคปฏิบัติชนิดใช้ตัวแทนกลุ่มงาน เป็นการทดสอบที่ให้นักเรียนทำงานที่ใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน

4. การประเมินสภาพจริง เป็นวิธีการประเมินที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน โดยมีหลักการสำคัญ คือ ดำเนินการเรียนการสอนและประเมินผลในกระบวนการเดียวกัน การประเมินตามสภาพจริงจะใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การใช้ระเบียบสะสม การทดสอบตามสภาพจริงและการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ก็ได้หลายชนิด ขึ้นอยู่กับการประเมินของผู้สอน

5. การประเมินจากผลงานหรือชิ้นงาน โดยครูผู้สอนจะทราบสิ่งที่ตนเองสอน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินว่า ผลงานหรือชิ้นงานที่นักเรียนปฏิบัตินั้นมีคุณภาพอยู่ในระดับใด มีความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ นอกจากนี้ครูผู้สอนยังสามารถทราบพัฒนาการของนักเรียนแต่ละบุคคลในแต่ละด้านได้อย่างชัดเจน

6. การประเมินผลจากแฟ้มสะสมงาน เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่มีศักยภาพในการใช้ข้อมูลสารสนเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถของผู้สร้างแฟ้มสะสมงาน ตามวัตถุประสงค์สามารถประเมินผลได้ในหลายกลุ่มสาระในงานชิ้นเดียว ในการจัดทำแฟ้มสะสมงานนั้นจะเน้นบทบาทของนักเรียนในการสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง และสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้ ซึ่งสามารถเห็นทั้งกระบวนการและผลผลิตของงาน สำหรับหลักฐานที่แสดงความสามารถของนักเรียน ได้แก่ รายงาน ใบงาน ภาพถ่าย บันทึกประจำวัน เป็นต้น การจัดหมวดหมู่ผลงานทำให้มีความสะดวกต่อการนำไปประเมินผลงานที่เก็บเข้าแฟ้มสะสม งานนั้นควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

6.1 สะท้อนเหตุการณ์หรือการเรียนรู้ที่มีความหมายของนักเรียน

6.2 แสดงถึงพัฒนาการของนักเรียน

6.3 สะท้อนกระบวนการและผลผลิต

6.4 มีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัด แฟ้มสะสมงานที่ดีและมีคุณภาพนั้นต้องมี

ความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน หลักการสำคัญในการกำหนดเกณฑ์ก็คือ

มุ่งเน้นการพัฒนาการของนักเรียนมากกว่าการประเมินเพื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นและครอบคลุมทั้งสามด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านคุณธรรมจริยธรรม

7. เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีพฤติกรรมด้านจิตพิสัยอยู่จำนวนมาก เช่น ความชื่นชม เห็นคุณค่าของทัศนศิลป์ ดนตรีนาฏศิลป์ เครื่องมือที่ใช้วัดอาจใช้ดังนี้

7.1 บันทึกการสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างร่วมกิจกรรม การประเมินต้องบันทึกเป็นระยะเวลาานาน อย่างสม่ำเสมอ

7.2 การประเมินตนเอง เป็นแบบประเมินที่ให้นักเรียนประเมินตนเอง ซึ่งมีรายการให้นักเรียนประเมิน

7.3 แบบประเมินค่านิยมหรือเจตคติ เป็นแบบวัดให้นักเรียนตอบเพื่อตรวจสอบค่านิยมและจำแนกค่านิยมในทางบวกและทางลบ จึงได้เรียบเรียงถ้อยคำออกมาเป็นบทร้องและประดิษฐ์ทำพ็อนรำที่สวยงาม ดังนั้นการวัดผลและการประเมินผลการสอนนาฏศิลป์ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ และใช้วิธีการประเมินตามสภาพที่แท้จริง ด้วยการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการบันทึกผลการประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนศิลปะอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การวัดผลและการประเมินผลสาระนาฏศิลป์ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนหรือแก้ไขจุดบกพร่อง ในการเรียนการสอนนั้นจะใช้การวัดผลและประเมินผลสองด้านคือ ด้านความรู้ โดยการใช้ข้อทดสอบ และด้านทักษะภาคปฏิบัติ เพื่อประเมินผลจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกจากแบบการประเมินการแสดงโดยการสังเกต นอกจากนี้อาจใช้การสัมภาษณ์ การตรวจงานหรือการสอบปากเปล่า เพื่อวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการให้คะแนน

ประวัติความเป็นมาพ็อนกลองยาวอีสาน

พ็อนกลองยาว อำเภอวาปีปทุม แต่เดิมเป็นกลองยาวแบบดั้งเดิมหรือแบบโบราณ มีเครื่องดนตรีประกอบจำนวนไม่มาก พ็อนกลองยาวก็เช่นเดียวกัน คือ แบบดั้งเดิมหรือแบบโบราณ ไม่มีการพ็อนนำหน้าชบวน แต่เมื่ วงกลองยาวมีการประยุกต์ขึ้นเป็นที่นิยมมากกว่าเดิม จึงมีการพ็อนนำหน้าชบวน เพื่อความสวยงาม อีกทั้งยังพัฒนาเพื่อประกอบการแข่งขันที่คณะกลองยาวแต่ละคณะก็สร้างสรรค์การพ็อนด้วย การจัดระเบียบแบบแผนการพ็อนกลองยาวให้มีความสวยงามมากขึ้น ซึ่งกลายมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชบวนแห่กลองยาวที่มีท่าพ็อนตามขนบนิยมดั้งเดิม (สมบัติ ทับทิมทอง, 2544 : 44-52)

การประยุกต์ของฟ้อนกลองยาวอีสาน ในปัจจุบันนี้ได้มีปรับเปลี่ยนรูปแบบการฟ้อน ในขบวนเพื่อให้มีการแปรขบวนอย่างสวยงามน่าชมมากขึ้น ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของการฟ้อนกลองยาว ในปัจจุบัน โดยแต่ละคณะจะคิดสร้างสรรค์ท่าฟ้อนจากการสังเกตหรือเลียนแบบท่าฟ้อนใหม่ ๆ จากท่าฟ้อนแม่บทอีสาน และท่าฟ้อนในการแสดงวงโปงลางมารับประยุกต์ ซึ่งเรียกท่าเหล่านั้นว่า ท่าฟ้อนประยุกต์และเรียบเรียงท่าฟ้อนให้เกิดความกลมกลืนสวยงาม จนทำให้กลายเป็นนาฏยลักษณะ ของการฟ้อนกลองยาวในปัจจุบัน โดยเฉพาะที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ ยอมรับในเรื่องความนิยมการแห่กลองยาวของชุมชน เพราะมีการตั้งคณะกลองยาวเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 จนถึงปัจจุบัน และนอกจากนี้ยังมีการจัดให้มีการแข่งขันแสดงกลองยาว เป็นประจำทุกปี จนกลายเป็นงานประเพณีของอำเภอที่สร้างชื่อเสียง และทำให้มีผู้คนและ นักท่องเที่ยวให้ความสนใจตลอด มาและมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ

1. ความหมายของทักษะปฏิบัติ

กัญจนา ลินทรตนิศิริกุล (2554 : 320) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ หมายถึง การทำงานตามกระบวนการต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้น

นวลจิตต์ เซวศิริติพงษ์ (2552 : 12) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และทักษะปฏิบัติ (motor skills) เป็นความชำนาญ หรือเชี่ยวชาญในการเคลื่อนไหวร่างกายและควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ

ไพวัลย์ ดาเกลี้ยง (2557 : 5) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถ ในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2557 : 9) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถความชำนาญกล้ามเนื้อของบุคคลซึ่ง เรียกกันว่า ทักษะปฏิบัติหรือทักษะทางกล้ามเนื้อ การเกิดทักษะทางกล้ามเนื้อหรือทักษะปฏิบัติจึงเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นผลผลิตจากเรียนรู้ รูปแบบหนึ่ง เช่น การผสมเชื้อเห็ด การบรรจุก้อนเห็ด การเก็บดอกเห็ด ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของ กล้ามเนื้อที่แสดงออกในลักษณะของความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญและชำนาญ ที่ต้องอาศัยการฝึกหัดที่เหมาะสม

สมคิด สร้อยน้ำ (2552 : 96) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญ และความสามารถในการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ หรือการใช้วัยวะ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ คนที่มีความสามารถในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งได้รวดเร็ว คล่องแคล่ว

ชำนาญชำนาญและถูกต้อง เราเรียกคน ๆ นั้นว่า เป็นคนที่มีทักษะในการทำงานนั้น ๆ และในการเรียน การสอนครูมีความจำเป็นในการฝึกทักษะบางอย่างให้นักเรียน เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ เช่น ฝึกทักษะในการอ่าน และเขียนหนังสือ การคิดคำนวณ การเล่นเกม การเล่นดนตรี เป็นต้น วิชาหรือกลุ่มวิชาที่จัดสอนในระดับประถมศึกษาจะมีวิชากลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้ กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในระดับมัธยมศึกษาจะมีรายวิชาการงานอาชีพ ดนตรีนาฏศิลป์ พลศึกษา เป็นต้น

อภิชาติ อนุกุลเวช (2551 : 64) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญของกล้ามเนื้อ ที่กระทำออกมาอย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และรวดเร็ว ที่ต้องอาศัยการฝึกหัดอย่างเหมาะสม จึงจะทำให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า ทักษะปฏิบัติเป็นพฤติกรรมการใช้วชิระของร่างกายเคลื่อนไหวในการปฏิบัติ กิจกรรมหรืองานทั้งปวง ซึ่งทักษะปฏิบัติเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพุทธิพิสัยกับสิ่งเร้าภายนอก หลังจากนั้นฝึกปฏิบัติงานแบบซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ตั้งแต่ขั้นความรู้ความเข้าใจ การฝึกปฏิบัติตามแบบฝึกจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้เอง

2. การฝึกทักษะปฏิบัติ

ความหมายของการฝึกทักษะปฏิบัติ การฝึกทักษะปฏิบัติในภาษาไทยมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น การฝึกปฏิบัติการฝึกทักษะ แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติแบบฝึกหัดแบบฝึกทบทวน เป็นต้น

สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2550 : 51) ได้กล่าวว่า การฝึกทักษะปฏิบัติ หมายถึง งานกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้นักเรียนได้ฝึกหัดกระทำ เพื่อทบทวน ฝึกฝนเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดเป็นความจำ จนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความชำนาญและให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อัจฉรา ชิวพันธ์ และคณะ (2542 : 102) ได้กล่าวว่า การฝึกทักษะปฏิบัติ หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมความเข้าใจ และเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนที่ช่วยให้นักเรียนได้ปฏิบัติและนำเอาความรู้ไปใช้ได้อย่างแม่นยำ ถูกต้อง คล่องแคล่ว

สรุปได้ว่า การฝึกทักษะปฏิบัติ หมายถึง ภาระงานหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดไว้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติหลายครั้ง จนผู้เรียนเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว และแม่นยำ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ

ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติมีเนื้อหาสอดคล้องกับการเรียนรู้การทำงานของกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่ง ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2560 : 7) ได้ให้รายละเอียดและนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม

ที่น่าสนใจ 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคค์และทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ ซึ่งมีเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

3.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ (Pavlov, 1849 : 123) มีหลักการเรียนรู้ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตจำนวนมากเกิดจากการวางเงื่อนไข กล่าวคือ การตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้าหนึ่งนั้นก็มีเงื่อนไขหรือสถานการณ์เกิดขึ้น ซึ่งในสภาพปกติหรือในชีวิตประจำวัน การตอบสนองเช่นนั้นอาจไม่มี เช่น กรณีสุนัขได้ยินเสียงกระดิ่งและน้ำลายไหล เสียงกระดิ่งเป็นสิ่งเร้าที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขกฎแห่งการเรียนรู้ขึ้น 4 ข้อ ได้แก่

1. กฎการลบพฤติกรรม คือ ความเข้มข้นของการตอบสนองจะลดลงเรื่อย ๆ ถ้าให้ร่างกายได้รับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขอย่างเดียว
2. กฎแห่งการคืนกลับ คือ การตอบสนองที่เกิดจากการวางเงื่อนไขที่ลดลง เพราะได้รับแต่สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเพียงอย่างเดียว
3. กฎความคล้ายคลึงกัน คือ ถ้าร่างกายมีการเรียนรู้โดยแสดงอาการตอบสนองจากการวางเงื่อนไขต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขหนึ่ง แล้วถ้ามีสิ่งเร้าอื่นที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันกับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเดิม ร่างกายจะตอบสนองเหมือนกับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขนั้น
4. กฎการจำแนก คือ ถ้าร่างกายมีการเรียนรู้โดยแสดงอาการตอบสนองจากการวางเงื่อนไขต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเดิม ร่างกายจะตอบสนองแตกต่างไปจากสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขนั้น

3.2 ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคค์

ทฤษฎีการเชื่อมโยง Thorndike (1898 : 245) กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus-S) และการตอบสนอง (Response-R) โดยมีหลักว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยการตอบสนองมีหลายรูปแบบ จนกว่าจะพบรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด เรียกการตอบสนองเช่นนี้ว่า การลองผิดลองถูก คือ การให้ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเองจนพบว่ามีเพียงการตอบสนองรูปแบบเดียวที่เหมาะสมที่สุด และพยายามทำให้เกิดการตอบสนองเช่นนี้เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าที่ต้องการให้เรียนรู้ต่อไป นอกจากนี้ธอร์นไคค์ได้ตั้งกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งกายและใจ
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร

3. กฎแห่งการใช้(Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ

4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจ ย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจจะไม่อยากทำ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

3.3 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ Skinner (1966 : 425) สรุปได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลจากการที่ได้มีการปฏิสัมพันธ์ในสภาพแวดล้อม ผลกรรมที่เกิดขึ้นจะเป็นตัวกำหนดว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ในอนาคต โดยผลกรรมที่ส่งผลทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นอีกในอนาคตเรียกว่า การเสริมแรงทางบวก (Positive Rein Forcer) ส่วนผลกรรมที่ส่งผลให้พฤติกรรมนั้นลดลงหรือยุติลงในอนาคต เรียกว่า การลงโทษ (Punisher) มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1. การเสริมแรง (Reinforcement) คือ การทำให้อัตราการตอบสนองหรือความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากการได้รับสิ่งเสริมแรง (Reinforce) ที่เหมาะสม การเสริมแรงมี 2 ทาง ได้แก่

1.1 การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เป็นการให้สิ่งเสริมแรงที่บุคคลพึงพอใจ มีผลทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมถี่ขึ้น

1.2 การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) เป็นการนำเอาสิ่งที่บุคคลไม่พึงพอใจออกไป มีผลทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมถี่ขึ้น เป็นการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก และการเสริมแรงทางลบ

2. การลงโทษ (Punishment) เป็นการลดพฤติกรรมแสดงออกอันเป็นผลมาจากการได้รับผลกรรมบางอย่างหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้น ผลกรรมที่ส่งผลทำให้พฤติกรรมนั้นลดลงหรือยุติลงการลงโทษมี 2 ทาง ได้แก่

2.1 การลงโทษทางบวก (Positive Punishment) เป็นการให้สิ่งเร้าที่บุคคลที่ไม่พึงพอใจ มีผลทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมลดลง

2.2 การลงโทษทางลบ (Negative Punishment) เป็นการนำสิ่งเร้าที่บุคคลพึงพอใจ หรือสิ่งเสริมแรงออกไป มีผลทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมลดลง ทฤษฎีการเรียนรู้แต่ละทฤษฎีที่กล่าวมาเน้นพัฒนาทักษะปฏิบัติสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทักษะปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 3-5) ได้อธิบายรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีผู้พัฒนาขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการ

จัดการเรียนการสอนวิชาที่เน้นการปฏิบัติ ดังตัวอย่างสาระที่มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติจากหลักสูตร ได้แก่ ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการสร้างของเล่นของใช้การสร้างชิ้นงานหรือโครงงาน ทักษะการสืบค้นข้อมูล และทักษะกระบวนการแก้ปัญหา

ทิตินา แคมมณี (2559 : 247) ได้อธิบายรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะปฏิบัติหรือด้านทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) ไว้ว่า เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติกรกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการที่แตกต่างไปจากการพัฒนารูปแบบด้านอื่น ๆ รูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านนี้ที่สำคัญที่จะนำเสนอมี 3 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Instructional Model Based on Simpson's Processes for psycho-Motor Skill Development)

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของ Simpson (1972) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือทำงานที่ต้องขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรม ควบคุม เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำหรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติและเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้ อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ และขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำ หรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ อาศัยการเคลื่อนไหวหรือการประสานงานของกล้ามเนื้อทั้งหลายได้อย่างดี มีความถูกต้องและความชำนาญ มีกระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำหรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่าง

ถูกต้อง ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติและเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญเป็นไปโดยอัตโนมัติ ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะให้ดียิ่งขึ้นและประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ และขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญและสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำ หรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

2. รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow's Instructional Model for psychomotor Domain)

รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Harrow (1972 : 50-56)

เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติต่าง ๆ กล่าวคือผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำอย่างถูกต้อง สมบูรณ์และชำนาญ มีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้อย่างน้อยผู้เรียนจะสามารถบอกได้ว่าขั้นตอนหลักของการกระทำนั้น ๆ มีอะไรบ้างขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและสามารถบอกขั้นตอนของการกระทำที่ต้องการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนลงมือทำโดยไม่มีแบบอย่าง ให้เห็นผู้เรียนอาจลงมือทำตามคำสั่งของผู้สอนหรือทำตามคำสั่งที่ผู้สอนเขียนไว้ในคู่มือก็ได้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปรับการกระทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้น ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีแบบอย่างหรือมีคำสั่งนำทางการกระทำขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น จนกระทั่งสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบ อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ราบรื่นและด้วยความมั่นใจและขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ อย่างสบาย ๆ เป็นไปอย่างอัตโนมัติ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อย ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของนักการศึกษาต่างประเทศทั้ง 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย Simpson, Harrow, Skinner ผู้วิจัยมีความสนใจและเลือกแนวคิดของ เดวีส์ Davies ไปปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติบนภูเขาศิลป์ ฟอณภูไท ภาพลัทธิสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในครั้งนี้ต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวีส์

ทศนา แคมมณี (2548 : 246-247) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เป็นรูปแบบการเรียน การเรียนการสอนที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนด้านการปฏิบัติการกระทำ และ การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่ต่างไปจากการพัฒนาทางด้าน จิตพิสัยและพุทธิพิสัย รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies เป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านทักษะปฏิบัติ Davies (1971) ได้นำเสนอแนวความคิดที่เกี่ยวกับ การพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น วัตถุประสงค์ตามรูปแบบของทักษะปฏิบัติของ Davies รูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่ ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบทักษะปฏิบัติของ Davies มี 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการปฏิบัติขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการ ปฏิบัติที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในภาพรวม โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือ การปฏิบัติที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้นจะต้องเป็นการปฏิบัติในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ช้าหรือเร็ว เกินปกติ ก่อนการสาธิตครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ ความสนใจเป็นพิเศษ ในการสังเกตขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็น ภาพรวมของการปฏิบัติหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่ปฏิบัติออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไป ทีละส่วนอย่างช้า ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มี การสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดูหากติดขัดจุดใด ครูผู้สอนควรให้คำชี้แนะ และช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำ ได้เมื่อปฏิบัติได้ แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้น จนทำได้ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วนขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีต สวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น เป็นต้นขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ ได้อย่างชำนาญ ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้เป็น อย่างดีและมีประสิทธิภาพ หลักการนี้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะปฏิบัติที่ประกอบด้วย ทักษะย่อยเป็นจำนวนมาก และมีขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะอย่างละเอียด ซึ่งอยู่ที่ผู้ชมและ

คนจัดที่สาระเนื้อหาที่หลักการให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะนั้นและจะต้องเชื่อมโยงทักษะที่เรียนมาเข้าด้วยกัน ในตอนท้ายรูปแบบการสอนนี้สามารถนำมาใช้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นงานฝีมือหรือดนตรีนาฏศิลป์มีหลักการสอนและวิธีการ ดังนี้ ทิศนา แคมมณี (2556 : 940) อธิบายว่า

1. ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านี้ได้ก่อนแล้ว ค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบรูปร่างนี้มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก

3. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการปฏิบัติ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการปฏิบัติที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในภาพรวม โดยสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ทักษะหรือการปฏิบัติที่สาธิตให้ผู้เรียนดูนั้นจะต้องเป็นการปฏิบัติในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ซ้ำหรือเร็วเกินปกติ ก่อนการสาธิตครูควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ควรชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการปฏิบัติหรือทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่ปฏิบัติออกเป็นส่วนย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีครูสาธิตหรือมีแบบอย่างให้ดู หากติดขัดจุดใดครูผู้สอนควรให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้ เมื่อปฏิบัติได้แล้วผู้สอนจึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้วผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติทักษะได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

4. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ การนำรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดี ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์งานปฏิบัติเพื่อแยกแยะออกเป็นงานปฏิบัติย่อย ๆ ที่สัมพันธ์กันแล้วนำเข้ากระบวนการ แบบการเรียนการสอนตามขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบเป้าหมายของรูปแบบนี้คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ๆ แต่ละงานย่อย ๆ แต่ละงานจนเกิดทักษะความชำนาญ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานโดยรวมของสิ่งนั้นได้อย่างมีคุณภาพ

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสจะมีเป้าหมายเฉพาะที่เป็นทักษะปฏิบัติ คือ การให้ผู้เรียนสังเกตตัวเองโดยไม่มีแบบและปฏิบัติซ้ำ จนมีทักษะความชำนาญในงานปฏิบัติ นั้น ๆ เดวิสให้ความสำคัญกับการแยกและงานปฏิบัติสอนในข้อย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานย่อย ๆ นั้นให้เกิดทักษะความชำนาญ นำไปสู่การเกิดทักษะปฏิบัติงานโดยรวมของสิ่งนั้นได้อย่างรวดเร็ว จากที่กล่าวมานั้นรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนนาฏศิลป์ ได้ซึ่งมีหลักการและขั้นตอนวิธีสอนที่เป็นระบบขั้นตอน สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนนาฏศิลป์สามารถนำไปใช้เป็นที่ฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ได้ให้ความสำคัญของการฝึกทักษะย่อย ๆ เพื่อพัฒนาทักษะย่อยให้สมบูรณ์ก่อนที่จะเชื่อมโยงเป็นทักษะรวมทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น โดยวิจัยนี้เป็นการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนภูไทกาหสินธุ์แบ่งออกได้เป็น 12 แผน โดยจะใช้รูปแบบของเดวิสที่มี 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ในการฝึกมาข้างต้น เริ่มแบบฝึกหัดง่ายไปยาก ในแต่ละครั้งที่สอนจะต้องฝึกทักษะย่อย ๆ ก่อนเชื่อมโยงเป็นทักษะใหญ่

แอปพลิเคชัน YouTube

ยูทูปก่อตั้งขึ้นโดยพนักงานของบริษัทเพย์เพล ซึ่งเป็นเว็บไซต์สำหรับการแบ่งปันวิดีโอ โดยที่สมาชิกของยูทูปสามารถอัปโหลดและสำรวจวิดีโอได้ โดเมนเนมของยูทูปมีว่า "www.youtube.com" ซึ่งเผยแพร่ครั้งแรกในวันจันทร์ ที่ 14 เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005 เวลา 9:13 นาฬิกา

ยูทูปก่อตั้งโดยแซด เฮอร์ลีย์, สตีฟ เซน และยิวีต คาริม โดยทั้งหมดเป็นพนักงานฝึกหัดที่บริษัทเพย์เพล เพื่อที่จะเข้าเป็นบุคลากรของบริษัทเพย์เพล โดยเฮอร์ลีย์ได้เข้ามหาวิทยาลัยอินเดียนา แห่งเพนซิลเวอเรีย ด้านการออกแบบ เซนกับคาริมศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์

เออร์แบนา-แชมเปญจน์ ด้านวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ โดยสำนักงานแห่งแรกของยูทูปอยู่ที่ข้างบน
ร้านพิซซา และร้านอาหารญี่ปุ่น ในซานเมเทโอ รัฐแคลิฟอร์เนีย

โดเมนเนมเปิดใช้งานครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005 พร้อมกับการรวมวิดีโอทัศน์
ครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 2005 เป็นการเริ่มต้นคลิปลิวิดิทัศน์แห่งแรกในยูทูป ชื่อวิดีโอ
Me at the zoo เมื่อวันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 2005 โดยมีผู้ร่วมก่อตั้งเว็บไซต์ ยาวีต คาริม
ถ่ายที่สวนสัตว์ซานดิเอโก

รูปแบบวิดีโอ

ยูทูปใช้งานโดยแสดงผลภาพวิดีโอในลักษณะของ Adobe Flash และ
ใช้การถอดรหัสแบบ Sorenson Spark H.263 แพลชเป็นโปรแกรมเสริมที่ต้องติดตั้งเพิ่มสำหรับ
เว็บเบราว์เซอร์ทั่วไป โดยแสดงผลที่ขนาดความกว้างและสูง 320 และ 240 พิกเซล ที่
25 เฟรมต่อวินาที โดยมีการส่งข้อมูลสูงสุดที่ 300 กิโลบิตต่อวินาที ซึ่งการแสดงผลสามารถดูได้ที่
ขนาดปกติ หรือขนาดที่แสดงผลเต็มจอ

ยูทูปแปลงไฟล์วิดีโอเป็นไฟล์ในลักษณะแฟลชวิดีโอ ในนามสกุล .FLV ภายหลังจาก
ผู้ใช้ได้อัปโหลดเข้าไป ไม่ว่าจะอัปโหลดจะโหลดในลักษณะ .WMV .AVI .MOV .3GP MPEG หรือ .MP4

รูปแบบเสียง

ไฟล์ในยูทูปเก็บในลักษณะสตรีมไฟล์ MP3 โดยมีการเข้ารหัสแบบโมโนที่
65 กิโลบิต/วินาที ที่ 22050 เฮิร์ตซ์ อย่างไรก็ตามยูทูปสามารถเก็บไฟล์เสียงในลักษณะสเตอริโอได้
หากมีการแปลงเป็นไฟล์ FLV ก่อนที่ทำการอัปโหลด

การแสดงผล

วิดีโอในยูทูปสามารถดูได้ผ่านเว็บไซต์ยูทูปโดยตรงผ่านซอฟต์แวร์แฟลชที่กล่าวมา
ดูได้ผ่านคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ตที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งนอกจากนี้ยูทูป
สามารถดูได้จากเว็บไซต์ทั่วไปที่มีการนำรหัสไปใส่เชื่อมโยงกลับมาที่เว็บยูทูปเอง เห็นได้ตามกระดาน
สนทนา บล็อก หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ

นอกจากนี้สามารถบันทึกไฟล์ยูทูปเก็บไว้ในเครื่องของตนเองได้โดยใช้งานซอฟต์แวร์
ของบริษัทอื่น เช่น Keepvid หรือผ่านสคริปต์จาก Greasemonkey โดยจะมีไฟล์เป็นนามสกุล .flv
โดยมีความละเอียดแตกต่างกันไป โดยมีความละเอียดเริ่มต้นที่ 144P ถึง 480P และ
ในความละเอียด HD ที่ 720P ถึง 8K ที่ 4320P

สรุปได้ว่า ยูทูปเป็นสื่อการสอนที่ทันสมัยกับเด็กยุคปัจจุบัน เพื่อผลิตสื่อให้นักเรียนมีความ
สนใจในการเรียนและสร้างประสิทธิภาพในวิชาเรียนมากขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เดิมเรียกว่าแผนการสอน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 2) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แนวการดำเนินการและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีส่วนสำคัญประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา (สาระการเรียนรู้) วิธีการจัดกิจกรรม (กระบวนการเรียนรู้) สื่อการเรียนรู้ (แหล่งการเรียนรู้) และการประเมินผลผู้เรียน (กระบวนการวัดและการประเมินผล)

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 213) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความหมายเช่นเดียวกับแผนการสอน กล่าวคือ เป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 281) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียน การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการสอนเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไรและวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

ชวลิต ชุกก่าแพง (2553 : 94) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึงเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรของครูผู้สอน ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา เวลา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ

สมาน เอกพิมพ์ (2560 : 34) ได้ให้ความหมายว่า แผนการสอนเป็นการนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผลเพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของการเรียนย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

สรุปได้ว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ คือ แผนการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริง เป็นแนวทางให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผล สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการ พัฒนาการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้
สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2554 : 3-4) ได้ให้เหตุผลและความสำคัญในการจัดทำ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อครูผู้สอน ดังนี้

1. ครูมีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน การวัดผลประเมินผล รวมทั้งเอกสาร อื่น ๆ ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม

2. ครูสามารถเตรียมกระบวนการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริงได้มากกว่า เช่น ปัจจัยเรื่องอำนาจความสะดวกของโรงเรียน ทรัพยากร ค่านิยม และ ความเชื่อมั่นของท้องถิ่น

3. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูจะเป็นคู่มือของตนเองที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับผู้เรียนระยะเวลา จำนวนชั่วโมงที่ใช้จริงในแต่ละภาคเรียน สามารถสอนได้ครบถ้วนและ ทันเวลา

4. ครูผู้สอนสามารถใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

นิราศ จันทจร (2559 : 34-35) ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาความรู้ในเรื่องหลักสูตรแนวการสอน การจัดทำสื่อ ประกอบการสอน ตลอดจนวิธีการวัดผลอย่างละเอียดทุกแง่มุม

2. ช่วยให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะการจัดทำ แผนการสอนเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรกับหลักจิตวิทยา การศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียน และ สภาพปัญหาความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและทรัพยากรในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการ เชิงระบบ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้ครูมีคู่มือที่ทำไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนคาบที่มีอยู่จริงในแต่ละภาคเรียน นั่นคือ สอนได้ครบถ้วนและทันเวลา ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. ช่วยให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตาม ดประสงค์ที่กำหนดไว้ ช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยจุดอ่อนของนักเรียนที่จะได้รับการแก้ไข และทราบจุดเด่นที่ควรได้รับการเสริมสร้างต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูเห็นภาพการทำงานของตนเองได้เด่นชัดขึ้น

5. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เทียงตรง เพื่อเสนอแนะแก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทราบขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ ในการสอนของครู เพื่อการนิเทศติดตาม และประเมินผลการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ถ้าผู้สอนติตรุระจำเป็นไม่สามารถสอนด้วยตนเองได้ แผนการสอนจะใช้เป็นคู่มือครูแก่ผู้มาสอนแทนได้เป็นอย่างดี

8. เป็นการพัฒนาวิชาชีพที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝนที่มีความชำนาญ โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

9. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความชำนาญการพิเศษหรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำแผนการสอน ซึ่งสามารถนำไปพัฒนางานในหน้าที่ และเสนอเลื่อนระดับให้สูงขึ้นได้

อารมณ์ ใจเที่ยง (2550 : 215) ให้ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำให้ครูผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว

2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่ากับเวลาที่ผ่านไป เพราะครูผู้สอนสอนอย่างมีแผน มีเป้าหมายและมีทิศทางในการสอน มิใช่สอนอย่างเลื่อนลอย นักเรียนจะได้รับความรู้ความคิด เกิดเจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตาม que ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า

3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล แล้วจัดทำออกแบบเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อครูผู้สอนสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก็ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดมุ่งหมายและทิศทางของหลักสูตร

4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผน เนื่องจากในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบให้

ทุกองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดความรู้ได้อย่างสะดวกและง่ายขึ้น

5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวน หรือการออกข้อทดสอบเพื่อวัดผลประเมินผลนักเรียนได้

6. ทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนสอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งด้านจิตใจ และความพร้อมทั้งด้านวัสดุ ความพร้อมทางด้านจิตใจ คือ ความมั่นใจในการสอน เพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนอย่างรอบคอบ ส่วนความพร้อมทั้งด้านวัสดุ คือ การที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพรียง เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอนย่อมสอนด้วยความกระฉ่างแจ้ว ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่สอน

สมาน เอกพิมพ์ (2560 : 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการสอนว่า การจัดทำแผนการสอนจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยีและจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น

3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ

4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และวัดผลประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน สามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนมีความสำคัญในการทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดีที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา ช่วยให้ผู้สอนมีคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทราวล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย ทำให้ผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดินไปในทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไรด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดผลและประเมินผลอย่างไร ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเฝ้าศึกษาหาความรู้ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ จะจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทน

ได้นำไปใช้และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษารวมถึงเป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน สำหรับประกอบการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

3. องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2550 : 27) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งจะคิดดัดแปลงตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะมีรูปแบบคล้ายกัน โดยองค์ประกอบของแผนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2551 : 281-282)

1. สอนอะไร (หน่วยหัวเรื่องความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)

เพื่อสอดคล้องกับคำถามดังกล่าวจึงกำหนดให้แผนการสอนมีองค์ประกอบดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. สาระการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. วัดผลประเมินผล

ดังนั้น ในการจัดทำแผนการเรียนรู้จึงต้องเขียนให้ครบทุกหัวข้อดังกล่าว

(ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ, 2545 : 54) กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. หัวเรื่อง (Heading)
2. สาระสำคัญ (Concept)
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective)
4. เนื้อหาสาระ (Content)
5. กิจกรรมการเรียนรู้ (Activities)
6. สื่อการเรียนรู้ (Material & Media)

7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้(Assessment)

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการจัดทำเพื่อตอบคำถามว่าสอนอะไร สาระสำคัญคืออะไร เพื่อจุดประสงค์อะไร มีเนื้อหาสาระว่าอย่างไร ใช้วิธีการใด ใช้เครื่องมืออะไร ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ประกอบด้วย หัวเรื่อง (Heading) สาระสำคัญ (Concept) จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) เนื้อหาสาระ (Content) กิจกรรมการเรียนรู้ (Activities) สื่อการเรียนรู้ (Material & Media) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment) ซึ่งในการเขียนต้องให้ครบทุกหัวข้อดังกล่าว

4. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 19) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือแผนการสอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรฯ และเอกสารค้นคว้าต่าง ๆ
2. วิเคราะห์คำอธิบายของแต่ละทักษะที่หลักสูตรกำหนด
3. กำหนดจุดประสงค์ย่อย
4. วิเคราะห์จุดประสงค์ในคู่มือครู
5. กำหนดหน่วยการเรียนรู้และคาบเรียน
6. กำหนดจุดประสงค์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
8. การกำหนดสื่อและอุปกรณ์
9. การวัดและประเมินผล

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 74-81) กล่าวว่า การเขียนแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอนเป็นงานสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับครู เพราะเป็นการเตรียมการช่วยเหลือในการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ในการเขียนแผนการเรียนรู้ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 288) กล่าวว่า การเขียนแผนการสอนเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งของผู้เป็นครู เพราะเป็นการเตรียมการสอนที่สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง ในการเขียนแผนการสอนผู้สอนต้องศึกษาเอกสารหลักสูตรเป็นเบื้องต้นก่อนที่จะลงมือเขียน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะสอน
  - 1.1 จุดประสงค์ประจำวิชา
  - 1.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  - 1.3 คำอธิบายรายวิชา

1.4 โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

1.5 การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้แผนการเรียนรู้

2. ศึกษาแนวการสอนของกรมวิชาการเพื่อ

2.1 ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละช่วงระดับและระดับว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเพิ่มเติมอีกให้สมบูรณ์

2.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้องควรปรับและนำมาเขียนในแผนการสอนให้ชัดเจนต่อไป

2.3 นำกิจกรรมในแนวการสอนมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการเขียนแผนการสอนต่อไป

3. ชั้นเขียนแผนการสอนเป็นขั้นสำคัญ ซึ่งผู้เขียนต้องวางแผนอย่างรอบคอบ โดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง กำหนดสื่อการสอนและการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน อย่างไรก็ตามควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นกระบวนการและใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการ 9 ประการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะสอน เช่น จุดประสงค์ประจำวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ ศึกษาแนวการสอน เขียนแผนการสอน

3.2 ศึกษาแนวการสอน เพื่อศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละช่วงระดับและระดับ วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และนำกิจกรรมในแนวการสอนมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการเขียนแผนการสอนต่อไป

3.3 ชั้นเขียนแผนการสอน เป็นขั้นตอนสำคัญในการวางแผน โดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ กำหนดสื่อการสอน และการวัดผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ศึกษาและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะสอน ศึกษาแนวการสอน ชั้นเขียนแผนการสอน

5. การทำแผนการจัดการเรียนรู้

สำลี รักสุทธี และคณะ (2544 : 18) กล่าวว่า การทำแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร ต้องศึกษาหลักสูตรอย่างกว้างขวางและอย่างลึกในวิชาและรายวิชาที่สอน เช่น ศึกษาโครงสร้างของวิชา จุดประสงค์ของวิชา สื่อการเรียนการสอนที่กำหนดในรายวิชา คำอธิบายรายวิชาและธรรมชาติของวิชา เป็นต้น

2. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา เวลาและกิจกรรม วิเคราะห์ที่ได้จากคำอธิบายรายวิชา โดยให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ของวิชาและจุดประสงค์ของหลักสูตร

3. หากล่วีสอน กล่วีสอนจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร โดยใช้ทักษะกระบวนการและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดทั้งประสมประสานระหว่างประสบการณ์และจินตนาการของผู้สอนเองคงจะไม่มีวิธีสอนใดวิเศษสุดในโลก แต่วิธีการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้มากที่สุดจะต้องยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติให้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ให้รู้จักการวางแผนและฝึกทักษะเป็นกลุ่มและรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนได้เป็นผู้คิดเป็น ทำเป็นและเห็นช่องทางในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. จัดทำสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะเป็นสื่อที่ใช้อยู่แล้วหรือสื่อที่คิดขึ้นใหม่ก็ได้แต่ต้องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาด้วย

5. จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผล เครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเครื่องมือนั้นจะต้องวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ตลอดทั้งครอบคลุมถึงกระบวนการวางแผนของนักเรียน ทั้งจากสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลองด้วย

6. กำหนดโครงสร้างสำหรับ 1 รายวิชา การกำหนดโครงสร้างสำหรับหนึ่งรายวิชาสามารถปฏิบัติได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ โครงสร้างอย่างสังเขปและโครงสร้างอย่างละเอียด เป็นการวางโครงสร้างโดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาเวลา กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลให้เห็นภาพรวมตลอดใน 1 รายวิชา ส่วนโครงสร้างอย่างสังเขปเป็นการวางโครงสร้างโดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาและเวลา เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดใน 1 รายวิชา

7. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ขยายจากโครงสร้าง เป็นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ในแต่ละคาบ/ชั่วโมงอย่างละเอียดและปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้โดยมีส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้การดำเนินการสอนบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีมากมายหลากหลายข้อแตกต่างกันไป แต่ส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้จะต้องมีในแผนการจัดการเรียนรู้คือ

7.1 สารระสำคัญ

7.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

7.3 กิจกรรมการเรียนการสอน

7.4 สื่อการเรียนการสอน

7.5 การวัดผลและประเมินผล

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้จะเริ่มจากการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลาและกิจกรรม หาเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จัดทำสื่อการเรียนการสอน จัดทำวิธีการวัดและประเมินผล จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการเขียนแผนการจัดการ ความรู้โดยตรงและนักเรียนไม่มีโอกาสแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะกระบวนการก็จะเป็นเครื่องแสดงความดีของคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ตีนั้นนอกจากต้องครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ลักษณะ คือ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เน้นทักษะกระบวนการและส่งเสริมให้ผู้เรียน เน้นการใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นแล้ว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้วย จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมประสบผลสำเร็จตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จากข้อมูลที่กำลังกล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริง เพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย หัวเรื่อง (Heading) สาระสำคัญ (Concept) จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) เนื้อหาสาระ (Content) กิจกรรมการเรียนรู้ (Activities) สื่อการเรียนรู้ (Material & Media) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment) ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตีนั้นต้องครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ลักษณะ คือ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เน้นทักษะกระบวนการและส่งเสริมให้ผู้เรียน เน้นการใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น และต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้วย จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมประสบผลสำเร็จตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

การหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม

บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 98-103) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสื่อการสอนหรือนวัตกรรมทางการศึกษา (E_1/E_2) ในการวิจัยบางครั้งนักวิจัยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น แผนการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ชุดสื่อผสม เป็นต้น เป็นเครื่องมือในการทำวิจัยด้วย ดังนั้นต้องมีวิธีหาคุณภาพของสื่อดังกล่าวด้วย ซึ่งมีขั้นตอนคล้ายกับการหาคุณภาพของแบบทดสอบหรือ

เครื่องมือชนิดอื่น ๆ คือ วิเคราะห์คำอภิปรายรายวิชา กำหนดเนื้อหาสาระเป็นรายบท แล้ววิเคราะห์เนื้อหาสาระเป็นรายบท ในรูปของตารางความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาย่อย ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ขั้นต่อไปดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) มักอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งควรให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตารางความสัมพันธ์ดังกล่าว

2. สร้างแผนการสอนหรือสื่อต่าง ๆ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง จากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งนิยมใช้กับนักเรียนระดับการเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อพิจารณาเรื่องการออกแบบสื่อ คำอธิบายการใช้สื่อ การสื่อความ หรืออาจจะทดลองใช้แผนการสอนเป็นรายกลุ่มเพียง 1-2 แผน เพื่อดูเรื่องเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นต้น ส่วนการหาประสิทธิภาพของสื่อ (E_1/E_2) เป็นขั้นตอนทำการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้ว (ไม่ใช่เป็นขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) สรุปได้ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

เป็นค่าที่บ่งบอกว่า แผนการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ ภายใต้สถานการณ์และกิจกรรมที่กำหนดให้ โดยจะมีการเก็บข้อมูลของผลการเรียนรู้อันเนื่องมาจากนวัตกรรมหรือแผนการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความงอกงามของผู้เรียนได้ โดยทั่วไปมักจะคำนวณจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อย แบบฝึกทักษะการใช้ชุดการเรียนรู้หรือคะแนนจากพฤติกรรมการเรียน ในระหว่างที่ผู้เรียนกำลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

2.2 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

เป็นค่าที่บ่งบอกว่าแผนการจัดการเรียนรู้สามารถส่งผลให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลได้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้น้อยเพียงใด ซึ่งคำนวณจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ทดสอบหลังเรียน) ของผู้เรียนทุกคน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร จากที่กล่าวมาสามารถคำนวณได้ค่าตัวเลขที่บอกถึงประสิทธิภาพของสื่อหรือแผนการจัดการเรียนรู้ แต่การที่จะสรุปว่าสื่อหรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณา

เผชิญ กิจระการ (2544 : 51) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผลรวมของการหาคุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้เป็นผลที่แสดงถึงผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ถูกต้องถึงเกณฑ์ที่คาดหวัง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2557) การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ทดลองจริง เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ขั้นตอน กระบวนการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ
ความสำคัญการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

เผชิญ กิจระการ (2544 : 49-52) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีการพัฒนารูปแบบ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการนำไปใช้ต่อไป

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปเป็นร่างได้ ดังนั้น การที่จะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตได้จากการแสดงออกที่ค่อนข้าง สลับซับซ้อนและเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจได้โดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมจากการ วัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงจะสามารถวัดความพื่อนั้นได้ (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2529 : 15) นอกจากนี้มีนักการศึกษา ตลอดจนนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้ Morse (1958) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์ มีความต้องการ ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วนความเครียดก็จะน้อยลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้นและในทางกลับกันถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนองความเครียด และความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น Vroom (1970 : 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง Wolman (1973 อ้างใน ภนิตา ชัยปัญญา, 2541 : 11) กล่าวว่า ความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับความสำเร็จตามที่ มุ่งหวัง หรือตามความต้องการ

วีรุฬ พรรณเทวี (2542 : 18) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวัง หรือมีความ ตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้าม อาจผิดหวัง หรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่า จะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้เกณฑ์ (Criteria) ที่แต่ละบุคคลตั้งไว้ รวมทั้งการตัดสินใจ (Judgment) ของบุคคลนั้นด้วย

สมหมาย เปียณอม (2551 : 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นรูปร่าง เป็นความรู้สึกส่วนตัวที่เป็นสุขเมื่อได้รับการตอบสนอง ความต้องการของตน และเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความสบายใจหรือตอบสนองความต้องการที่ทำให้เกิดความสุข รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็เป็นปัจจัยทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นไปในทางบวกของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทัศนคติหรือความรู้สึกที่เป็นไปในทางบวกของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นความรู้สึกไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สามารถวัดได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก โดยความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่งในการปฏิบัติสิ่งใด ๆ แต่ความรู้สึกนี้จะลดลงและไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง สำหรับการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (RatingScale) 5 ระดับ ประกอบด้วย ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยรวบรวมได้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

เพียงพีร์ คมขำ (2552) ได้วิจัยการสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทย เพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี จำนวน 20 คน พบว่า ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทย เพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยเน้นทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 97.30/90.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ไทย เพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยเน้นทักษะปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

พิมพ์พิลาภรณ์ วัลคำ (2553) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เซิ้งसानกระดง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดของเดวีส์ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วงจรปฏิบัติ 2 วงรอบ ด้านความรู้ความเข้าใจ มีค่าเท่ากับ 84.60/ 88.75 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ด้านความสามารถการปฏิบัติทักษะ สาระนาฏศิลป์ มีค่าเท่ากับ

91.67 แสดงว่าผู้เรียนมีด้านการปฏิบัติดีขึ้น ด้านผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของเดวิสทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของทักษะได้ดี อย่างเป็นองค์ความรู้

ปาริชาติ ตาสว่าง (2554) ได้ศึกษา เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ เดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนยิ่งยวดพิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 20 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ เดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.51/81.43 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิสกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7023 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 70.23 นักเรียนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ทักษะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนทักษะปฏิบัติหลังการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนตามแผนการเรียนรู้ เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อนุพงษ์ ยूरชัย (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบแบบฝึกทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เรื่อง รำมวยโบราณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 75 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 87.21 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบแบบฝึกทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เรื่อง รำมวยโบราณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

วรายุทธ์ มะปะทั่ง (2563) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.7191 แสดงว่าหลังจากเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7191 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.91 ความสามารถในการปฏิบัติท่ารำและการขับร้อง เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แต่ละแผน โดยภาพรวมมีความสามารถในการปฏิบัติท่ารำและการขับร้องหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติผ่านเกณฑ์ทักษะปฏิบัติร้อยละ 84.04 นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการพัฒนาทักษะปฏิบัติ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติได้อย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างความสามารถและการพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าทางการเรียนทักษะปฏิบัติที่สูงขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

Fredricka (1909) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนประเมิณความคิดสร้างสรรค์และระบบสนับสนุนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบโครงการเป็นส่วนสนับสนุนการพัฒนากระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละด้านของผู้เรียน ร่วมกับการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาทั่วไปใช้ร่วมกับระบบประเมิณความคิดสร้างสรรค์ได้ดีใน 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.15$)

Davies (1971) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีทั้งหมด 5 ชั้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะนำไปเพื่อปรับปรุงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

Alison (1995) ได้ศึกษาความแตกต่างกันระหว่างสถาบันการศึกษา โดยใช้ศิลปะปฏิบัติร่วมกันในการเรียนการสอนเต้นรำ ผลการวิจัยพบว่า การรวมศิลปะปฏิบัติ 2 อย่างเข้าด้วยกัน

เป็นการเติมเต็มและเพิ่มความท้าทาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงที่ลึกซึ้งได้มากกว่าการใช้ศิลปะปฏิบัติอย่างเดียว

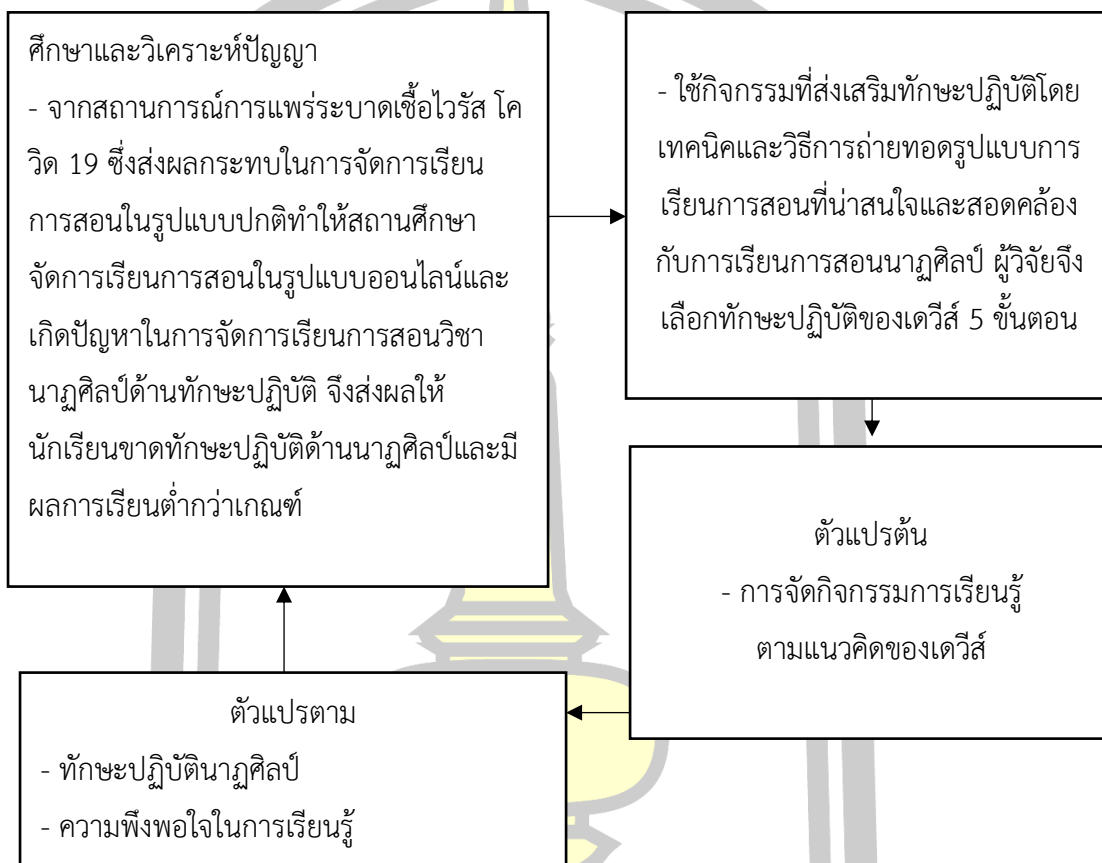
Chun (2000) ได้ศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนการเต้นรำพื้นเมืองได้เปลี่ยนไป โดยเฉพาะลักษณะเด่นของผู้เต้น เกิดจากบุคลิกภาพของผู้เต้น ผู้ศึกษาต้องการรักษารูปแบบการเต้นพื้นเมืองและพัฒนายุทธศาสตร์การเต้นรำพื้นเมือง จึงศึกษาการเคลื่อนไหวของมนุษย์กับการเต้นรำ แล้วได้นำไปทดลองใช้กับคณะวิชาเต้นรำ ในมหาวิทยาลัยเซของการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาร่างกายมีส่วนกับการฝึกปฏิบัติการเต้นรำ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ฟ้อนกลองยาวอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติเป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและเน้นการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชำนาญและภาคภูมิใจในผลงานตนเอง ซึ่งเป็นไปตามหลักการและทฤษฎีของเดวิสที่ว่า ทักษะใหญ่ ๆ ประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนทำทักษะย่อย ๆ เหล่านี้ได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงเป็นทักษะใหญ่ จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ดีและรวดเร็ว การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องศึกษาและนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม มีส่วนรวมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและกระบวนการ ผู้วิจัยจึงยึดรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเป็นแนวทางในบทต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย โดยอาศัยกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 235 คน จาก นักเรียนทั้งหมด 6 ห้องเรียน คณะชั้นเรียน ห้องผู้วิจัยสอน

2. ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/11 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ31102

หน่วยการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวนทั้งหมด 12 แผนการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนการสอน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวม 12 ชั่วโมง

2. แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเป็นแบบ
รูปริคสเกอร์ โดยเกณฑ์การให้คะแนนตัดสินคุณภาพ 3 ระดับ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน
ทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
ตามลำดับ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบทักษะปฏิบัติ
เดวิส เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน เพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4
ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ศึกษาโครงสร้างเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 เพื่อหาขอบข่ายเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มาตรฐาน/ตัวชี้วัด สาระที่ 3 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.2 ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.3 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
เพื่อใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเนื้อหา
ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหาในบทเรียน และแบ่งเนื้อหา

1.4 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 3
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของรายวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเลือกเนื้อหา
เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน สำหรับนำมาเป็นเนื้อหาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการวิจัย

1.5 เลือกเนื้อหา วิเคราะห์หลักสูตร วิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ ในสาระที่ 3
นาฏศิลป์ ตามมาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล
ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลา
เรียน เรื่อง ฟอนกลองยาวอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดการ เรียนรู้	สาระการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา เรียน (ชั่วโมง)
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 1	การอนุรักษ์ขนานนาฏศิลป์ ท้องถิ่น	1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถอธิบายความเป็นมา นาฏศิลป์ท้องถิ่นได้	1
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 2	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 1 ท่าที่ ช่วงโบราณ	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	2
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 3	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 3 ท่าที่ 4 ช่วงโบราณ	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	3
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 4	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 5 ช่วงโบราณ	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	4
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 5	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 6 ช่วงประยุกต์	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	5
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 6	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 7 ช่วงประยุกต์	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	6
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 7	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 8 ช่วงประยุกต์	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	7
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 8	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 9 ช่วงประยุกต์	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	8
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 9	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 10 ช่วงประยุกต์	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	9
แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 10	การปฏิบัติทำฟอนกลอง ยาวท่าที่ 11 ช่วงประยุกต์	1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ฟอนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	10

ตาราง 2 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11	การปฏิบัติทำฟ้อนกลองยาวท่าที่ 12 ช่วงประยุกต์	1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ฟ้อนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	11
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12	ทบทวนกระบวนการทำรำในการแสดงชุดฟ้อนกลองยาวท่าที่ 1-12	1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ฟ้อนกลองยาว 2. นักเรียนสามารถปฏิบัตินาฏศิลป์ได้	12

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสม ประกอบการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา จุดประสงค์ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ นำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1.7.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตติยา โกมินทรชาติ อาจารย์ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.7.2 นางฉัตรฉวี พัสตรีนนท์ ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสารคามพิทยาคม

1.7.3 นายมณฑิร ติตย์รัมย์ ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสารคามพิทยาคม

เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และความเหมาะสม ทุกองค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมี 5 ระดับ

1.8 ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (ไพศาล วรคำ, 2552. 240-241) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

มีความเหมาะสมมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	ให้ 4 คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมระดับน้อยที่สุด

1.9 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาใช้ในการวิจัยซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็น โดยสรุปว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.12) (รายละเอียดตามภาคผนวก)

1.10 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม เรื่องการตรวจสอบความถูกต้องของคำและภาษาที่ใช้มาปรับปรุงแผนให้สมบูรณ์และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาก่อนนำไปใช้แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน มีความสัมพันธ์มาตั้งแต่มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล แผนจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสามารถพัฒนาการเรียนรู้

(เหตุผลที่มิมีการทดลองหรือ Tryout เพราะเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอในการ Trout เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามเวลาที่สถานศึกษากำหนดจึงต้องเร่งกิจกรรมดังกล่าวให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์)

1.11 นำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน นำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเก็บคะแนนระหว่างเรียน

1.12 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบ แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อเตรียมไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไปไว้ทุกแผน

2. การสร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดตามหลักเกณฑ์การประเมินโดยทั่วไปของกิจกรรมนาฏศิลป์ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ และศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

2.2 ศึกษาขอบเขตของเนื้อหา และมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด ให้ครอบคลุม เนื้อหาวิชา

2.3 สร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติ จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบรูบริคสกออร์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 เกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ แบบรูบริคสกออร์ โดยเกณฑ์ให้คะแนนคุณภาพ

3 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอิงจากเกณฑ์ของ บุญเรียง ขจรศิลป์

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
ความถูกต้องของท่ารำ	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าได้ถูกต้อง ครบถ้วนทุกท่า และมีความต่อเนื่องจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าได้ถูกต้องแต่ไม่ครบทุกท่า และขาดความต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าไม่ถูกต้องทุกท่า และขาดความต่อเนื่องตลอดทั้งเพลง
ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ	ปฏิบัติท่ารำ มือและเท้าได้สอดคล้องสัมพันธ์กับจังหวะจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำ มือและเท้าได้สอดคล้องสัมพันธ์กับจังหวะ ไม่ครบทุกท่าและขาดความต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับจังหวะจนจบเพลงและขาดความต่อเนื่อง
ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางสง่างาม ยิ้มแย้ม มีลีลาอ่อนช้อยสวยงามครบทุกท่า	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางสง่างาม มีลีลาที่ไม่อ่อนช้อยสวยงามยิ้มแย้ม แต่ลีลาขาดความอ่อนช้อยสวยงาม	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางที่ไม่สง่างาม มีลีลาที่ไม่อ่อนช้อยสวยงามทุกท่า
มีความพร้อมเพรียง	ปฏิบัติท่ารำได้ สัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่มอย่างพร้อมเพรียงต่อเนื่องจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำได้ สัมพันธ์กับสมาชิกขาดความพร้อมเพรียง	ปฏิบัติท่ารำไม่สัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่มขาดความพร้อมเพรียงตลอดทั้งเพลง

คะแนนตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน	ระดับคุณภาพ
1-4	1 (พอใช้)
5-9	2 (ดี)
10 ขึ้นไป	3 (ดีมาก)

2.4 นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบความสอดคล้องของ ข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติฉบับร่างที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อเพื่อตรวจสอบการวัดและประเมินผล ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency or IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551)

+1 เมื่อแน่ใจว่า รายการที่วัดมีเกณฑ์เงื่อนไขการให้คะแนนสอดคล้อง

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า รายการที่วัดมีเกณฑ์เงื่อนไขการให้คะแนนสอดคล้อง

-1 เมื่อแน่ใจว่า รายการที่วัดมีเกณฑ์เงื่อนไขการให้คะแนนไม่สอดคล้อง

2.6 หลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว นำผลการตอบมาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบกับ เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย มากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 หมายถึง เป็นแบบประเมินที่มีความเที่ยงตรง ตามเนื้อหาเพราะวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการจริง

ค่าเฉลี่ย น้อยกว่า 0.60 หมายถึง เป็นแบบประเมินที่ต้องตัดทิ้งหรือแก้ไข เพราะไม่ได้วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการนำแบบประเมินที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป มาใช้ในการวิจัย

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาว่า แบบประเมินทักษะปฏิบัติทำรำนีเป็นแบบ ประเมินที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพราะวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมจริง โดยแบบประเมิน สอดคล้องกับพฤติกรรมเกือบทุกข้อ ได้ค่าเฉลี่ย 1.00 ถือว่าเป็นแบบประเมินที่มีความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา (รายละเอียดตามภาคผนวก)

2.7 นำแบบประเมินทักษะปฏิบัติทำรำนี มาเป็นเครื่องมือประเมินความสามารถ ในการปฏิบัติของนักเรียน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียน ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมิน จำนวน 15 ข้อโดยใช้มาตรฐานการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.1 ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากหนังสือการวิจัยทางการศึกษา สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจตามโครงสร้างของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

เกณฑ์การให้คะแนนการประเมิน ดังนี้

มีความพึงพอใจมากที่สุด   ตรวจให้ 5 คะแนน

มีความพึงพอใจมาก   ตรวจให้ 4 คะแนน

มีความพึงพอใจปานกลาง   ตรวจให้ 3 คะแนน

มีความพึงพอใจปานกลาง   ตรวจให้ 3 คะแนน

มีความพึงพอใจน้อยที่สุด   ตรวจให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยซึ่งเป็นเกณฑ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 แปลความว่า ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 แปลความว่า ความพึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 แปลความว่า ความพึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 แปลความว่า ความพึงพอใจระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 แปลความว่า ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมโดยกำหนดความคิดเห็น ดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือ, 2551)

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม

3.4 นำผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อที่ผ่านคือ ตั้งแต่ 0.60-1.00 เพื่อนำไปใช้ต่อไป (รายละเอียดตามภาคผนวก)

3.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับที่สมบูรณ์เพื่อที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงหลักการและเหตุผลในรายละเอียดขั้นตอนและการปฏิบัติให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/11 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565
2. ดำเนินการทดลองด้วยแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อัตนศาสตร์ปฏิบัติ นาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง โดยเก็บคะแนนจากแบบประเมินทักษะปฏิบัติ
3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้อัตนศาสตร์ปฏิบัติ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิสและแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้อัตนศาสตร์ปฏิบัติ เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้อัตนศาสตร์ปฏิบัติ นาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้อัตนศาสตร์ส่งเสริมทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยวิเคราะห์ตามสูตรการหาค่า (E_1/E_2)
2. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้อัตนศาสตร์ปฏิบัติ นาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสที่มีคุณภาพระดับดีขึ้นไปเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80
3. วิเคราะห์ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้อัตนศาสตร์ปฏิบัติ นาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยคำนวณหาจาก ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะปฏิบัติ

นาฏศิลป์โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่าง IOC ดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (R = +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม) (R = 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม) (R = -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม)

2. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์โดยใช้สูตร B-Index (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551 : 89)

$$D = \frac{S_U - S_L}{N(X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	S_U	แทน	ผลรวมของคะแนนคนเก่ง
	S_L	แทน	ผลรวมของคะแนนคนอ่อน
	$X_{\max}$	แทน	คะแนนที่นักเรียนทำได้สูงที่สุด
	$X_{\min}$	แทน	คะแนนที่นักเรียนทำได้ต่ำที่สุด
	N	แทน	จำนวนผู้เข้าสอบของกลุ่มเก่งหรือกลุ่มอ่อน (เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง)

3. ทาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์แอลฟา
 K แทน จำนวนข้อคำถาม
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

4. ด้านการหาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2556)

$$E_1 = \frac{\sum X}{A} \times 100 \left(\text{หรือ } \frac{\bar{X}}{A} \times 100 \right)$$

เมื่อ E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ คือ คะแนนรวมของแบบฝึกหัดหรืองาน
 A คือ คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
 N คือ จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum F$ คือ คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน
 B คือ คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน
 N คือ จำนวนผู้เรียน

5. ด้านการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูล โดย หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2556)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง
 $\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N คือ จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X คือ คะแนนแต่ละตัว
 N คือ จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum$ คือ ผลรวม

6. ด้านความพึงพอใจต่อการเรียน ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูล โดย หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2556)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง
 $\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N คือ จำนวนคะแนนในกลุ่ม

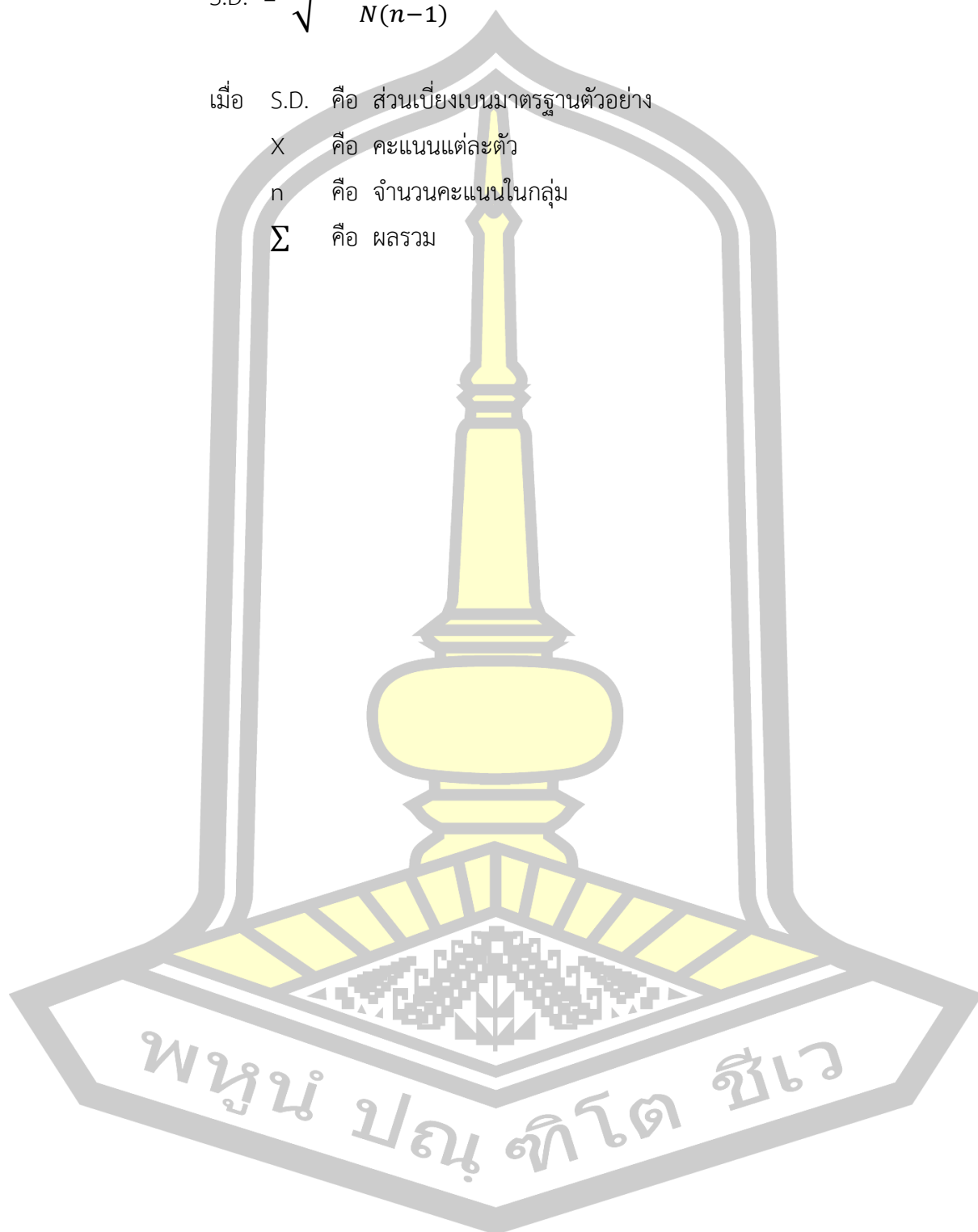
$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวอย่าง

X คือ คะแนนแต่ละตัว

n คือ จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum$ คือ ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์เพื่อการแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวอย่าง
P	แทน	ร้อยละ
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการหรือการวัดผลทักษะปฏิบัติระหว่างเรียน
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์หรือการทดสอบหลังเรียน
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤติเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
df	แทน	ขั้นของความอิสระ (Degrees of Freedom)

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเต็ม

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ดังตาราง 4

ตาราง 4 การแสดงผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

ผลของกิจกรรมการเรียนรู้	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D	P
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	35	120	4200	99.69	0.87	83.07
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)	35	36	1260	30.42	0.52	84.52
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ E_1/E_2 เท่ากับ 83.07/84.52						

จากตาราง 16 พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 83.07 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 84.52 แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.07/84.52

ตอนที่ 2 การแสดง ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ดังตาราง 5-6

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน ตามเกณฑ์ร้อยละ 80

การทดสอบ	N	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้	คะแนน เฉลี่ย	คะแนน ร้อยละ	S.D	df	t	Sig.
หลังเรียน	35	36	1,065	30.43	84.52	0.52	34	9.56	0.05

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 84.52 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า นักเรียนที่เรียนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ มีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 6 ตารางแสดงคะแนนการวัดทักษะปฏิบัติหลังเรียน ทักษะใหญ่ (E₂)

จำนวน นักเรียน	ทำจังหวะโบราณ				ทำจังหวะประยุกต์				ทำรำกลองยาวทั้งเพลง				รวม
	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง (3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	
1	3	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	30
2	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3	31
3	3	2	2	3	2	3	2	3	3	3	2	3	31
4	3	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2	3	29

ตาราง 6 (ต่อ)

จำนวน นักเรียน	ทำจังหวะโบราณ				ทำจังหวะประยุกต์				ทำร่ากลองยาวทั้งเพลง				รวม 36
	ความถูกต้องของทำร่า (3)	ทำร่าสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง (3)	ความถูกต้องของทำร่า (3)	ทำร่าสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	ความถูกต้องของทำร่า (3)	ทำร่าสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	
5	3	3	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	31
6	3	3	2	3	3	2	2	2	3	3	2	2	30
7	3	3	2	3	3	2	2	3	3	3	2	3	32
8	3	3	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	30
9	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	3	3	30
10	3	2	2	3	2	3	3	2	2	3	2	3	30
11	3	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	30
12	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	3	31
13	3	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2	3	30
14	3	3	2	2	2	3	2	2	3	3	2	2	29
15	3	3	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	30
16	3	2	2	2	3	2	3	2	3	3	2	3	30
17	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	31
18	3	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	32
19	3	3	2	2	2	2	3	2	3	3	2	3	30
20	3	3	2	2	3	2	3	2	3	2	2	3	30
21	3	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2	2	31
22	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	3	3	31
23	3	3	2	3	3	2	3	2	3	3	2	2	31
24	3	2	3	2	3	3	2	3	2	2	2	3	30
25	3	3	2	3	3	2	3	2	2	3	3	3	32
26	2	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	3	30
27	3	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	32

ตาราง 6 (ต่อ)

จำนวน นักเรียน	ทำจังหวะโบราณ				ทำจังหวะประยุกต์				ทำรำกลองยาวทั้งเพลง				รวม 36
	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง (3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	
28	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	3	31
29	3	2	2	2	2	3	2	3	2	3	2	3	29
30	3	3	3	2	2	2	3	2	2	3	2	3	30
31	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3	29
32	2	3	3	2	3	2	3	3	2	3	2	3	31
33	3	2	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	29
34	3	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	3	31
35	3	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2	3	31
ค่าเฉลี่ย	2.94	2.64	2.22	2.50	2.72	2.36	2.42	2.58	2.61	2.58	2.17	2.83	30.43

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนคะแนนทักษะปฏิบัติหลังเรียน ทักษะใหญ่ (E_2) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านเรียงลำดับ ดังนี้ นักเรียนมีคะแนน ด้านความถูกต้องของท่ารำ (จังหวะโบราณ = 2.94, จังหวะประยุกต์ = 2.72, รวมทั้ง 2 จังหวะ = 2.58) นักเรียนมีคะแนนด้านความพร้อมเพียง (จังหวะโบราณ = 2.50, จังหวะประยุกต์ = 2.58, รวมทั้ง 2 จังหวะ = 2.83) นักเรียนมีคะแนนด้านท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ (จังหวะโบราณ = 2.64, จังหวะประยุกต์ = 2.36, รวมทั้ง 2 จังหวะ = 2.58) นักเรียนมีคะแนนด้านลีลาอ่อนช้อยสวยงาม (จังหวะโบราณ = 2.22, จังหวะประยุกต์ = 2.42, รวมทั้ง 2 จังหวะ = 2.17)

ตอนที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D	
1. มีความชอบการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์	4.80	0.41	มากที่สุด
2. มีความชอบบรรยากาศห้องเรียนในขณะที่ครูจัดการเรียนการสอน	4.86	0.43	มากที่สุด
3. มีความชอบการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติด้วยสื่อการสอน	4.57	0.78	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.74	0.56	มากที่สุด
5. มีฉันทามติในการฝึกทักษะปฏิบัติกระบวนท่ารำโดยครูผู้สอนได้แบ่งเป็นทักษะย่อยก่อนที่จะรวมเป็นกระบวนท่าซึ่งเริ่มจากครูสาธิตให้ดู นักเรียนฝึกตามให้ถูกต้อง	4.66	0.59	มากที่สุด
6. ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.66	0.59	มากที่สุด
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย	4.66	0.64	มากที่สุด
8. ชอบเทคนิคการฝึกในแต่ละกระบวนท่ารำที่ครูจัดลำดับขั้นตอนให้ฝึกปฏิบัติทักษะย่อยง่าย ๆ ไปยากจนครบทั้งทุกกระบวนท่ารำ	4.69	0.63	มากที่สุด
9. ชอบที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้ฝึกทักษะปฏิบัติย่อย ๆ ของแต่ละกระบวนท่ารำด้วยตนเอง จนเกิดความถูกต้องคล่องแคล่วทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล	4.69	0.63	มากที่สุด
10. มีวิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย	4.51	0.78	มากที่สุด
11. มีความสุขในการปฏิบัติทักษะประกอบเพลง/ดนตรีในแต่ละกระบวนท่ารำหลังจากที่ได้ฝึกทักษะปฏิบัติย่อย ๆ ของด้วยตนเอง จนเกิดความถูกต้องคล่องแคล่ว	4.71	0.62	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D	
12. ฉันมีความยินดีและเต็มใจในการฝึกปฏิบัติเมื่อครูคอยให้คำชี้แนะเทคนิคต่าง ๆ และให้ปรับปรุงแก้ไขทันทีที่ปฏิบัติกระบวนท่ารำไม่ถูกต้อง	4.80	0.47	มากที่สุด
13. ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด อินเทอร์เน็ต หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ	4.89	0.32	มากที่สุด
14. ตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.83	0.51	มากที่สุด
15. มีความสนุกสนานในการปฏิบัติทักษะประกอบเพลง/ดนตรี ทั้ง 10 กระบวนท่าได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว	4.34	0.87	มาก
รวม	4.69	0.61	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.61)

พหุบัณฑิต โสวัต ชีวะ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสส์ร่วมกับ YouTube สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคุณภาพระดับดีขึ้นไปหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสส์ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลวิจัยตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สรุปผลได้ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 83.07/84.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 หลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.52 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิสส์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.61)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.07/84.52 หมายความว่า จากการวัดผลทักษะนาฏศิลป์ระหว่างเรียน เป็นแบบทดสอบ ทักษะย่อย นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.07 และ จากการวัดผลทักษะปฏิบัติหลังเรียน เป็นแบบทดสอบทักษะใหญ่ ทั้งหมด 3 จังหวัดนครราชสีมา นักเรียน สามารถปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง และมีความชำนาญมากขึ้น และให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทักษะได้ด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้ผ่านสื่อ โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.52 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ สร้างถูกต้องตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ ของเดวีส์ (Davies, 1971 : 50 - 56 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2555) และนำเอาสื่อวิดีโอ เข้ามาอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ ซึ่งกระบวนการ เรียนการสอนของรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ผู้สอนสาธิตทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นฐาน และฟ้อนกลองยาว อีสาน ให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างในงานฝึกทักษะปฏิบัติ โดยอัดคลิป VDO แล้วอัปโหลดลง โดยใช้ช่องของผู้สอน เป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ซ้ำหรือเร็วเกิน ก่อนการสาธิต ผู้สอนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ซึ่งแนะจุดสำคัญที่เน้นให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิต และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและ ทำตามไปที่ละส่วนอย่างช้า ๆ โดยอัดคลิปวิดีโอที่ค้นแล้วอัปโหลดลงโดยใช้ username ของผู้สอน ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย (Duet) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยผู้เรียนเข้าไป Duet ทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นฐาน และร่างมาตรฐาน กับคลิปวิดีโอที่ค้นต้นฉบับใน username ของผู้สอน และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียน สามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลือง น้อยลง เป็นต้น ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ (Challenge)

เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ เพื่อเป็นการวัดและการประเมินผลทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์พื้นฐาน และฟ้อนกลองยาวอีสาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัตยา ปะธิเก (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ เรื่อง รำวงมาตรฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 86.90/86.27

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 หลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.52 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้สร้างถูกต้องตามหลักการจัดการจัดการเรียนการสอนโดยนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies, 1971 : 50 - 56 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2555) ที่ให้ผู้เรียนฝึกทักษะย่อยไปจนถึงทักษะใหญ่ ทำให้ง่ายต่อการฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ และยังสามารถฝึกได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ต้องรอให้ครูสอนในห้องเรียน ดังนั้นผู้เรียนจึงปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันตดา แสนสิงห์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของ Davies ประกอบสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง รำวงมาตรฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.10 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 81.38 ซึ่งมีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม เป็นไปในทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.61) ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน ตามแนวคิดของเดวิส เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกทำท่ายในการเรียน ได้เรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน นักเรียนได้กันฝึกปฏิบัติทักษะจากง่ายไปหายาก สามารถเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์และชำนาญได้ด้วยตนเอง

มีทักษะทางนาฏศิลป์เพิ่มมากขึ้น ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ และผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงหลักสำคัญในการสร้างองค์ประกอบและขั้นตอน โดยยึดหลักการและทฤษฎีของ Maslow (1970 : 66-70) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้เสนอทฤษฎีความต้องการตามลำดับ โดยมีสาระ ความต้องการตามลำดับ โดยมีสาระสำคัญคือ มนุษย์จะมีความต้องการตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่และความต้องการของมนุษย์จะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง ตามลำดับ โดยมนุษย์จะเกิดความต้องการในระดับต้นก่อน เมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนอง จนเป็นที่พอใจแล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการในลำดับที่สูงขึ้นมา ซึ่งความต้องการของมนุษย์ จะเป็นตัวผลักดันให้มนุษย์ทำสิ่งต่าง ๆ ลงไปเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการขึ้น การตอบสนองความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถศึกษาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย สามารถค้นพบและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีเนื้อหาเหมาะสม ไม่ง่ายและยากเกินไป ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าต้องการและชอบการเรียนรู้นาฏศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ลดาวัลย์ วิริยะสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของเดวิส เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของเดวิส เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) ในระดับที่มากที่สุด

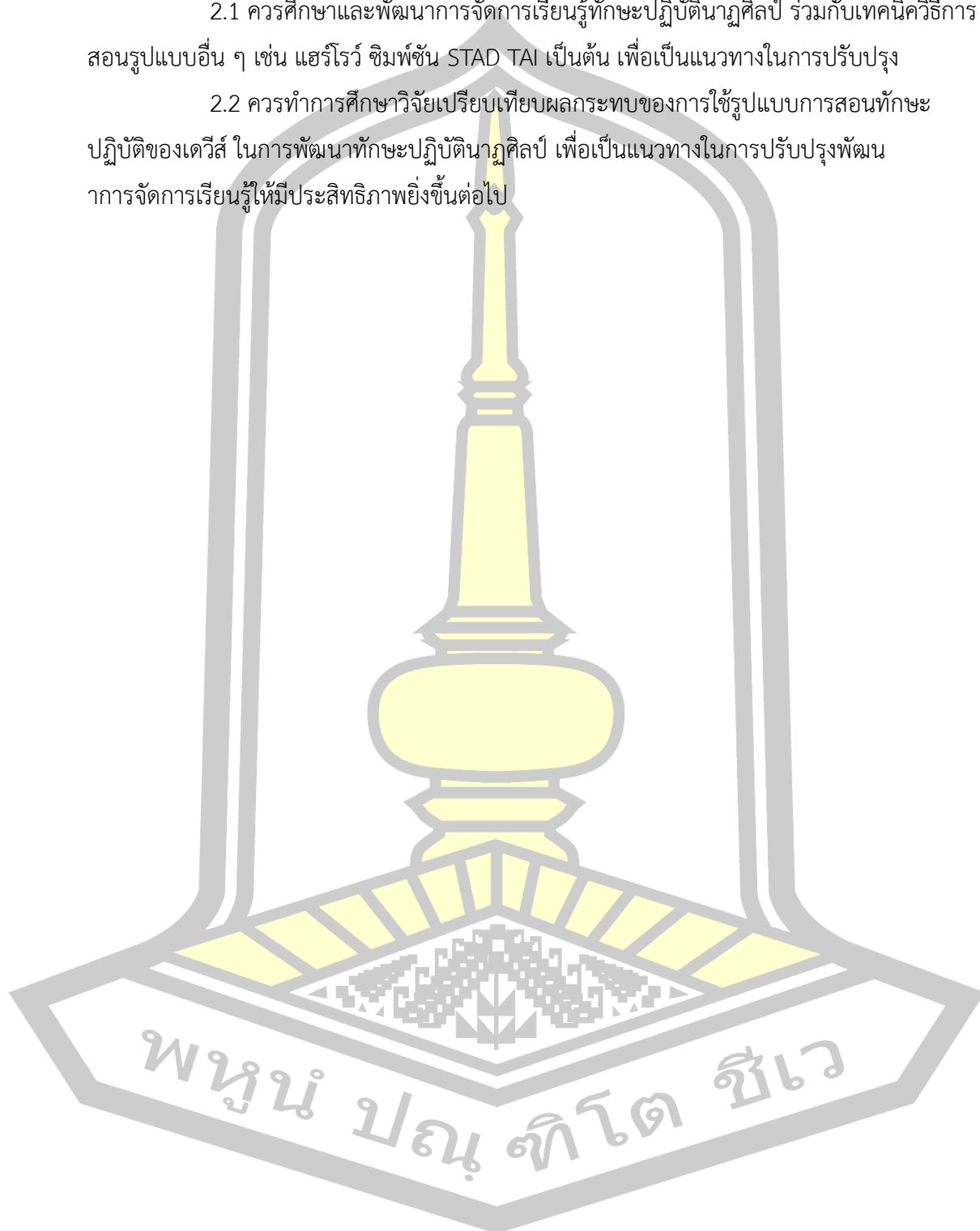
ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจในรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของเดวิส อย่างลึกซึ้ง เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด
  - 1.2 ครูผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อวิดีโออย่างชำนาญ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด
  - 1.3 การที่จะพัฒนาทักษะทางนาฏศิลป์ได้ดั่งนั้น นักเรียนควรมีทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์ที่ดีด้วย โดยครูควรปูพื้นฐานด้านทักษะทางนาฏศิลป์ เช่น ฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่ารำให้คล่อง ก่อนที่จะเรียนเรื่องอื่น ๆ ต่อไป
  - 1.4 ครูผู้สอนต้องนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของเดวิสมาใช้ในแต่ละเพลง ควรแบ่งขั้นตอนให้ดี เพื่อไม่ให้เกินระยะเวลาและสามารถสอนได้ตามเวลาที่กำหนด โดยที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง
  - 1.5 ก่อนเริ่มบทเรียนครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนใช้สื่อวิดีโอให้คล่องก่อน เพื่อความชำนาญในการใช้แอปพลิเคชัน เพื่อที่จะใช้ในเรียนรู้การปฏิบัติทักษะนาฏศิลป์ต่อไป

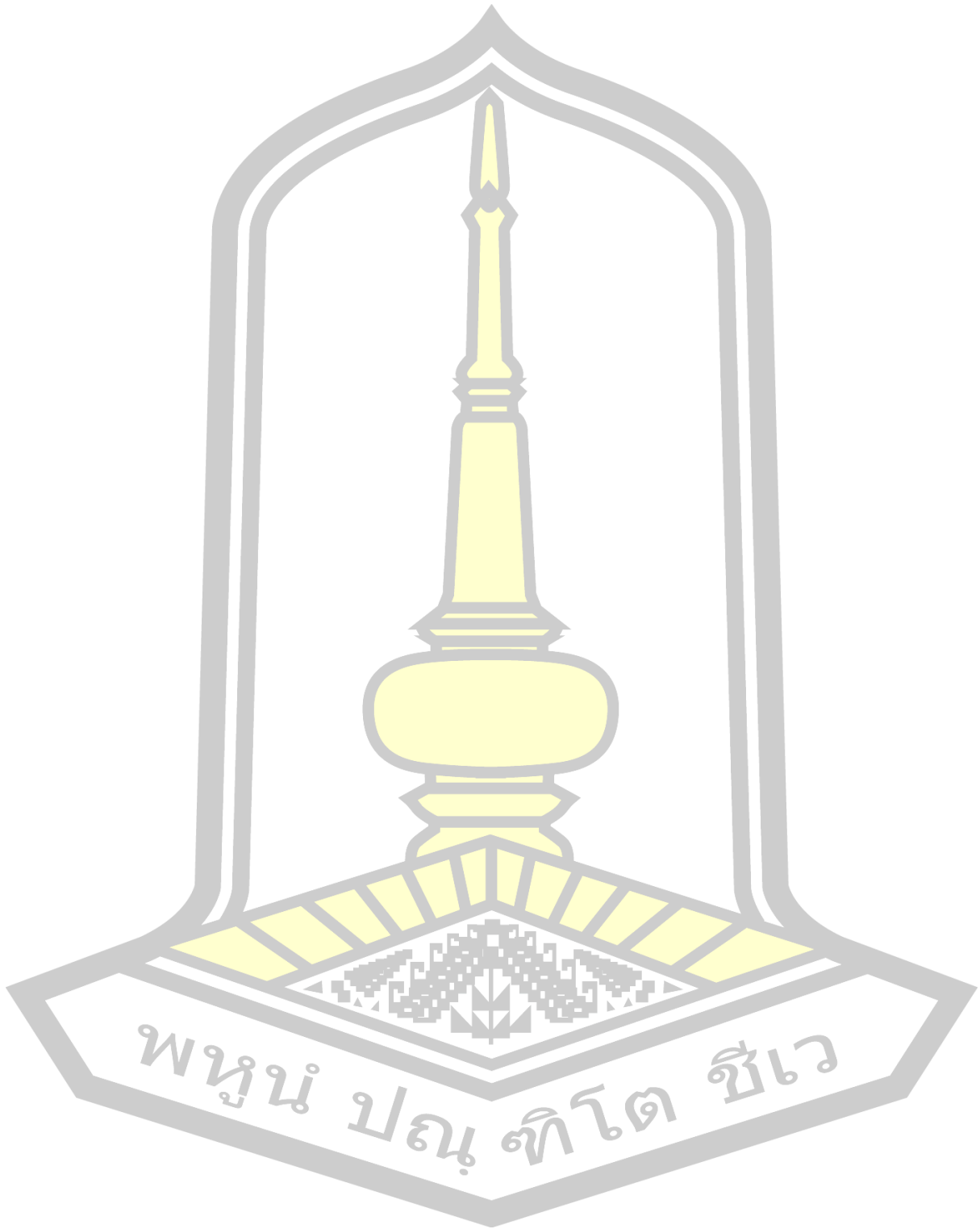
2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ร่วมกับเทคนิควิธีการสอนรูปแบบอื่น ๆ เช่น แอร์โรว์ ซิมพ์ซัน STAD TAI เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลกระทบของการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

พหุณํ ปณํ ทิโต ชีเว

บรรณานุกรม

- กรรณิกา ศรีประยูร. (2543). การสร้างหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดเพลงพื้นเมือง เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญา ลินทร์ตันศิริกุล. (2554). การวัดความรู้ความคิด ใน ประมวลสาระชุดวิชาการประเมิน และวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หน่วยที่ 2. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2531). การถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสาน ทิศทางหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2545). คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2545). ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : เยลโล่การพิมพ์.
- เต็มสิริ บุญยสิงห์ และเจือสตะเวทิน. (2514). ศึกษานาฏศิลป์ (การละครเพื่อการศึกษา). พระนคร : วิชาชุดครูประกาศนียบัตรครุมัธยมศึกษาของคุรุสภา.
- ทิตนา แหมมณี. (2548). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2559). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธนรัชต์ ศิริสวัสดิ์. (2560). หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางอาชีวศึกษา และการงานอาชีพ ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาอาชีพ หน่วยที่ 1 – 8*. กรุงเทพฯ : แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงค์. (2552). การสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยาการการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 12*. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิราศ จันทร์จิตร. (2559). *การเรียนรู้ด้านการคิด*. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2529). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปนัดดา แสนสิงห์. (2562). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของ Davies ประกอบสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง ร่างมาตรฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปัตยา ปะธิเก. (2561). *การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามแนวคิดของเดวีส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ. (2551). *นาฏศิลป์นาฏศัพท์*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปาริชาติ ตาสว่าง. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์) เรื่อง เชื้อนึ่งข้าวเหนียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เผชญิ กิจระการ. (2544). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา E₁/E₂. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(11), 44-51.
- พิมพ์พิลาภรณ์ วัลคำ. (2553). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชื้อสานกระดังง์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเชียงเพ็ง ตามแนวคิดของเดวีส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พิรพงษ์ เสนโสม. (2546). *นาฏยประดิษฐ์*. มหาสารคาม : สาขานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพียงเพชร คมขำ. (2552). *การสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยเน้นทักษะปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียงเพชร คมขำ. (2552). *นาฏศิลป์-การศึกษาและการสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ไพวัลย์ ดาเกลี้ยง. (2557). *จิตรกรรมพื้นฐาน BASIC PAINTING*. กรุงเทพฯ : แพลนพรีนติ้ง.
- ไพศาล วรคำ. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา*. กทม. : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). *การวัดความพึงพอใจ*. กรุงเทพฯ : แสงอักษร.
- โมณี ศรีแสนยงค์. (2544). *แผนการสอนรายวิชาสุนทรียทางนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รุจี ศรีสมบัติ. (2547). *ร่ววงมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- เรณู โกศินานนท์. (2524). *รำไทย*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- เรณู โกศินานนท์. (2544). *นาฏยศัพท์ ภาษาท่านาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ลดาวลัย วิริยะสวัสดิ์. (2555). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรายุทธ มะปะทัง. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ ตามแนวคิดของเดวีส์ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วาสนา เพิ่มพูน. (2542). *พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิชาการ โรงเรียนสารคามพิทยาคม. (2564). *รายการประเมินตนเองของสถานศึกษา*. มหาสารคาม : วิชาการ โรงเรียนสารคามพิทยาคม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). *นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Back ward Desing*. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2552). *หลักการสอน 2*. อุตรธานี : สำนักส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

สมบัติ ทับทิมทอง. (2544). *สภาพการดำรงอยู่คณะกลองยาว อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.*

การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* ภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สมพงษ์ สิงหะพล. (2542). *การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม ของแบบเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมของหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).* นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

สมหมาย เปียถนอม. (2551). *ความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.* นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สมาน เอกพิมพ์. (2560). *การจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมและการจัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21.* มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538). *คู่มือการใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง.

สำลี รักสุทธี และคณะ. (2544). *เทคนิควิธีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ.* กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *พัฒนาการของคุณภาพนักเรียน ประถมศึกษาและแนวทางการประเมิน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). *แนวการเขียนรายงาน เอกสารประกอบการอบรมปฏิบัติการของ สมาคมพัฒนาวิชาชีพผู้เรียน.* ราชบุรี : ธรรมรักษ์การพิมพ์.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2554). *การสร้างแบบฝึก.* ชัยนาท: จักรवालการพิมพ์.

สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร. (2550). *การพัฒนารูปแบบห้องเรียนเสมือนจริงแบบจำลองสถานการณ์ ร่วมกับการฝึกปฏิบัติ เรื่อง การผลิตรายการโทรทัศน์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมิตร เทพวงษ์. (2541). *นาฏศิลป์สำหรับครูประถม-มัธยม.* กรุงเทพฯ : บริษัทโอเดียนสโตร์.

สุมิตร เทพวงษ์. (2548). *นาฏศิลป์ไทย : นาฏศิลป์สำหรับครูประถมศึกษา-อุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2554). *นาฏศิลป์รัชกาลที่ 5*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

สุวิทย์ มูลคำ. (2549). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อภิชาติ อนุกุลเวช. (2551). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบนเครือข่าย
อินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อมรา กล้าเจริญ. (2531). *สุนทรียนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.

อมรา กล้าเจริญ. (2535). *วิธีสอนนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อมรา กล้าเจริญ. (2552). *นาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรรพรรณ ชมวัฒนา. (2530). *รำไทยในศตวรรษที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัจฉรา ชิวพันธ์ และคณะ. (2542). *การใช้ภาษาไทย เล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. กรุงเทพฯ :
บรรณกิจเทรดดิ้ง.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาดุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2525). *นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาระดับต้น*.
กรุงเทพฯ : ครูสภา.

Alison, A.M.A. (1995). *African art : An aesthetic inquiry*. Uppsala University Sweden :
Academies Ubsaliensis (Uppsala and Stockholm).

Chun, M.H. (2000). *Developing a Somatic Teaching Method for Korean Traditional
Dance*. *Dissrtion Abstracts International*, 60(11), 3883-A, May.

Davies, I.K. (1971). *The Management of Learning*. London : McGraw-Hill.

Fredricka, F. (1909). *Guitarra en Espana entre 1830 y 1969 by Wolf Moser*.
Musica S.A. : published by Piles Editorial de.

Harrow, A.J. (1972). *A Taxonomy of the Psychomotor Domain: A Guide for Developing
Behavioral Objectives*. New York : McKay.

Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York : Harper & Row.

Morse, N.C. (1958). *Satisfaction in the white collar job*. Michigan : University of
Michigan.

Pavlov, I.P. (1849). *Lectures on Conditioned Reflexes*. New York : International Publishers.

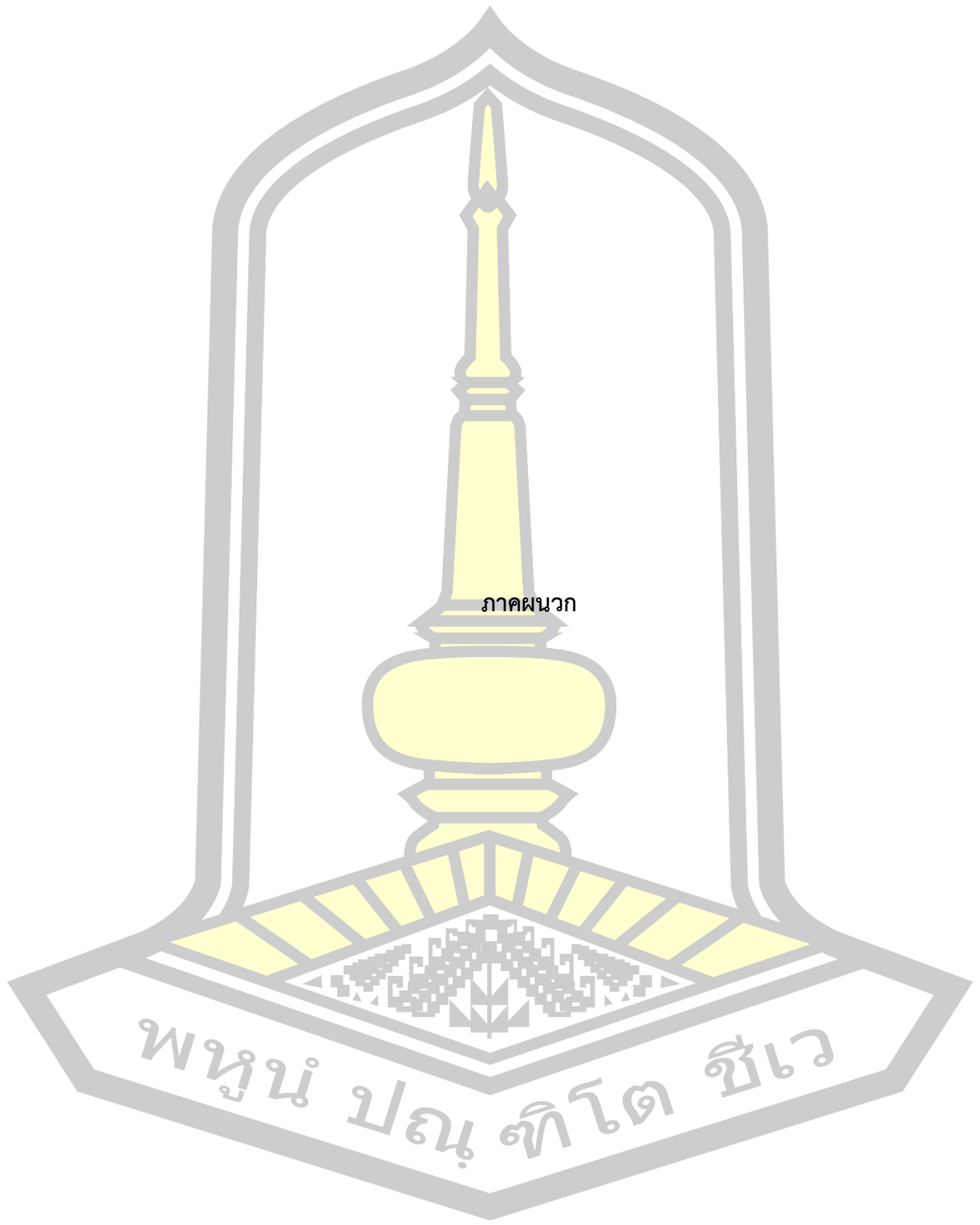
Simpson, E.J. (1972). *The Classification of Educational Objectives in the Psychomotor Domain*. Washington DC : Gryphon House.

Skinner, B.F. (1966). What is the experimental analysis of behavior?. *Journal of the Experimental Analysis of Behavior*, 9(3), 213–218.

Thorndike, E.L. (1898) Animal Intelligence: An Experimental Study of the Associative Processes in Animals. *Psychological Review, Monograph Supplements*, 2, 4-160.

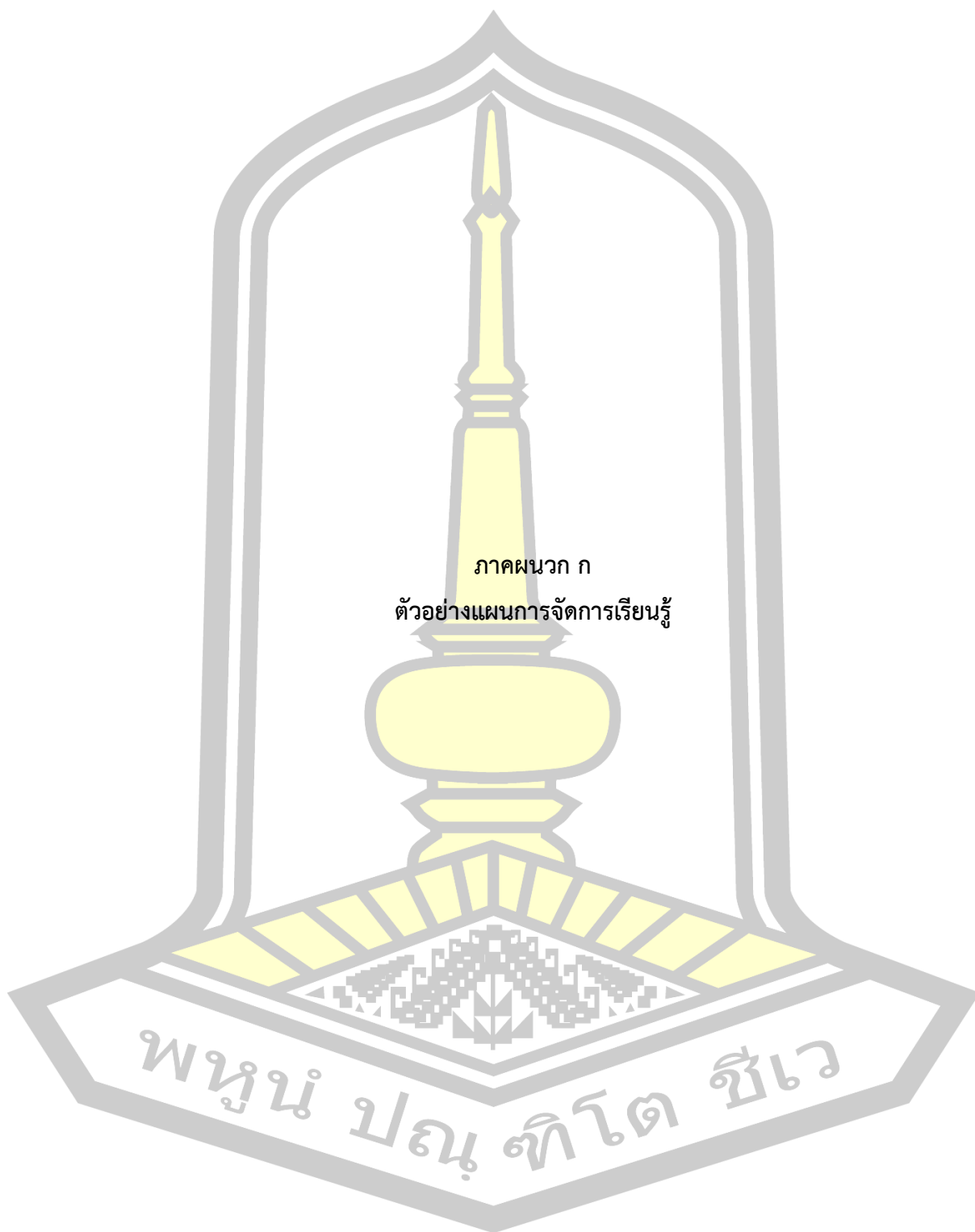
Vroom, V.H. (1970). *Management and Motivation*. London, England : Penguin Books.

ภาคผนวก

พหุมนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ฟ้อนกลองยาวอีสาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชา ศิลปะพื้นฐาน (นาฏศิลป์) รหัส ศ 31101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เวลา 1 ชั่วโมง

ผู้สอน : นายพิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ นิสิตฝึกประสบการณ์สอน

โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์
คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ศ 3.1 ม.4-6/1 มีทักษะการแสดงหลากหลายรูปแบบ

สาระสำคัญ

การฟ้อนกลองยาวอีสาน เป็นการแสดงพื้นบ้านอีสานที่เป็นมรดกของชุมชนโดยแท้จริง ด้วยวิถีชีวิตของคนอีสานผูกพันกับประเพณี และพิธีกรรมที่เป็นฮีตคองซึ่งถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพชน ฮีตคองนั้นเป็นดังกุศโลบายที่สร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนปทัสถานในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคนในชุมชน ดนตรีและการละเล่นจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งที่เสริมสร้างความสนุกสนานในประเพณีต่าง ๆ โดยเฉพาะประเพณีบุญกลองยาวจึงเกิดขึ้นจากชุมชน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยแท้ และได้พัฒนามาตามบริบทและปรากฏการณ์ทางสังคมจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้วัฒนธรรมสมัยใหม่จะเข้ามาปะปนเช่นไร ความเป็น “ท้องถิ่นนิยม” ก็ยังคงยึดโยงความเป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมไว้ให้เห็นเช่นเดิม จึงเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความแข็งแกร่งของวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญา และงอกงามในชุมชนมาอย่างยาวนาน

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติความเป็นมาฟ้อนกลองยาว
2. กระบวนท่ากลองยาวโบราณ
3. กระบวนท่ากลองยาวประยุกต์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. รักความเป็นไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาและความหมายของท่ารำที่ฝึกปฏิบัติได้(K)
2. นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติท่ารำพื้นฐานตามท่าที่กำหนดได้และถูกต้อง (P)
3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน (A)

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

- ใบงานประวัติชุดการแสดงฟ้อนกลองยาว
- ฝึกปฏิบัติกระบวนท่ากลองยาวโบราณ
- ฝึกปฏิบัติกระบวนท่ากลองยาวประยุกต์

การวัดและประเมินผล

- การประเมินตัวชี้วัด
- การประเมินชิ้นงาน
- การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 ชั่วโมง

(ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์)

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ โดยกระตุ้นความสนใจนักเรียนด้วย

คำถาม เช่น

- นักเรียนเคยชมการแสดงฟ้อนกลองยาวไหม (เคย/ไม่เคย)
- นักเรียนเคยฟ้อนกลองยาวหรือไม่ (เคย/ไม่เคย)

ชั้นสอน (ทักษะปฏิบัติของเดวิส)

ชั้นที่ 1 ชั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ

กลองยาว

1. ครูทบทวนเนื้อหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟ้อนกลองยาวอีสานเปิดวิดีโอทำรำฟ้อน

2. ครูอธิบายท่ารำที่ใช้ ในฟ้อนกลองยาวอีสาน และการปฏิบัติท่ารำ

ท่าที่ 1 ช่วงโบราณ ทำทั้งหมด5ชุด พร้อมหมุ่น4ทิศ โดยเริ่มจากทิศหน้าก่อน

จังหวะที่ 1 เท้า: ก้าวเท้าขวา แล้วยกเท้าซ้าย

มือ: วาดมือ มาพนมมือ ระวังอก

ศีรษะ : เอียงซ้าย (หรือเอียงตามเท้าข้างที่ยก)

จังหวะที่ 2 เท้า : วางเท้าซ้าย แล้วยกเท้าขวา

มือ: วาดมือขึ้นมาจับม้วนออก แล้วตั้งวงที่ระดับศีรษะ

ศีรษะ : เอียงขวา (หรือเอียงตามเท้าข้างที่ยก)

ชั้นที่ 2 ชั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย

3. ครูสาธิตการปฏิบัติท่าฟ้อนกลองยาว

และปฏิบัติตามไปพร้อมๆกันครู

4. ครูให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติท่ารำ ไปทีละท่าอย่างช้า ๆ และให้นักเรียนสังเกต

ชั้นที่ 3 ชั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย (Duet)

ส่วน

5. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติท่ารำฟ้อนกลองยาว ในคลิป VDO ต้นฉบับ ของผู้สอน

6. ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติท่ารำ นั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้ เรื่อยไปจนกระทั่งร้องครบ

ชั้นที่ 4 ชั้นให้เทคนิควิธีการ

7. ครูแนะนำและอธิบายเพิ่มเติมว่า ในการปฏิบัติท่ารำเพลงคืนเดือนหงาย นักเรียนต้องร้องเพลงได้ เพราะท่ารำ จะไปตามคำร้องเสมอ และนักเรียนนับจังหวะอยู่เสมอ และแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้ประณีตสวยงามขึ้น ทำได้รวดเร็วขึ้น ทำได้ง่ายขึ้น หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น

ชั้นที่ 5 ชั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์

8. เมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำ แต่ละท่าส่วนได้แล้ว ครูจึงให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำ แต่ละส่วนนั้น ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติท่ารำได้อย่างสมบูรณ์และชำนาญ

9. ครูให้ผู้เรียนทักษะปฏิบัติท่ารำ ฟ้อนกลองยาวอีสาน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ปฏิบัติทำได้ดี มีความตั้งใจในการฝึกซ้อม การทำแบบทดสอบ และเสนอแนะวิธีการแก้ไขให้นักเรียนที่ปฏิบัติทำไม่ได้ยังไม่มี

การวัดและการประเมินผลงาน

1. การประเมินผลตัวชี้วัด

การประเมินชิ้นงานนี้ ให้ผู้สอนพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินผลตามสภาพจริง (Rubrics) เรื่อง ฟ้อนกลองยาว

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
นักเรียนสามารถอธิบายองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ (K)	นักเรียนสามารถจดบันทึกและเขียนคำอธิบายองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ได้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นระเบียบ	นักเรียนสามารถจดบันทึกและเขียนคำอธิบายองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ได้	นักเรียนไม่สามารถจดบันทึกและเขียนคำอธิบายองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ ยังไม่ครบถ้วนและไม่สมบูรณ์ (ผิด 1-3 จุด)	นักเรียนไม่สามารถเขียนอธิบายองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ได้	นักเรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่เข้าชั้นเรียน

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน (ผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป)

คะแนน	ระดับ
5	ดีมาก
4	ดี
3	ปานกลาง
2	พอใช้
1	ปรับปรุงแก้ไข

2. เกณฑ์การประเมินผลชิ้นงาน

เกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
ความถูกต้องของท่ารำ	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าได้ถูกต้อง ครบถ้วนทุกท่า และมีความต่อเนื่องจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าได้ถูกต้อง แต่ไม่ครบทุกท่า และขาดความต่อเนื่อง เป็นส่วนมาก	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าไม่ถูกต้องทุกท่า และขาดความต่อเนื่องตลอดทั้งเพลง
ท่ารำสัมพันธ์กับคำร้องและจังหวะ	ปฏิบัติท่ารำ มือและเท้าได้สอดคล้องสัมพันธ์กับคำร้องและจังหวะจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำ มือและเท้าได้สอดคล้องสัมพันธ์กับคำร้องจังหวะไม่ครบทุกท่าและขาดความต่อเนื่องเป็นส่วนมาก	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับคำร้องจังหวะจนจบเพลงและขาดความต่อเนื่อง
ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางสง่างาม ยิ้มแย้ม มีลีลาอ่อนช้อยสวยงามครบทุกท่า	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางสง่างาม มีลีลาที่ไม่อ่อนช้อยสวยงาม ยิ้มแย้ม แต่ลีลาขาดความอ่อนช้อยสวยงาม	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางที่ไม่สง่างาม มีลีลาที่ไม่อ่อนช้อยสวยงามทุกท่า
มีความพร้อมเพรียง	ปฏิบัติท่ารำได้ สัมพันธ์กับคู่และสมาชิกกลุ่มอย่างพร้อมเพรียงต่อเนื่องจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำได้ สัมพันธ์กับคู่ แต่สมาชิกขาดความพร้อมเพรียง	ปฏิบัติท่ารำไม่สัมพันธ์กับคู่และสมาชิกกลุ่มขาดความพร้อมเพรียงตลอดทั้งเพลง

คะแนนตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

ระดับคุณภาพ

3

ดีมาก

2

ดี

1

ปรับปรุงแก้ไข

3. การประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 7.1 ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูต่อกตเวที

พฤติกรรมบ่งชี้	3	2	1	0
7.1.1 แต่งกายและมีมารยาทตามแบบไทยมีสัมมาคารวะกตัญญูต่อกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทยมีสัมมาคารวะกตัญญูต่อกตเวทีต่อผู้มีพระคุณแต่งกาย	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทยมีสัมมาคารวะกตัญญูต่อกตเวทีต่อผู้มีพระคุณแต่งกาย	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทยมีสัมมาคารวะกตัญญูต่อกตเวทีต่อผู้มีพระคุณแต่งกาย	ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่
7.1.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	แบบไทยด้วยความภาคภูมิใจ เข้าร่วมหรือมีส่วนในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี	แบบไทยด้วยความภาคภูมิใจ เข้าร่วมหรือมีส่วนในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี	แบบไทย เข้าร่วมหรือมีส่วนในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี	ไม่เข้าร่วม
7.1.3 ชักชวนแนะนำให้ผู้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทย	ชักชวนแนะนำผู้อื่นหรือเป็นผู้นำหรือแกนนำในการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ชักชวนแนะนำผู้อื่นหรือเป็นผู้นำหรือแกนนำในการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ชักชวนแนะนำผู้อื่นหรือเป็นผู้นำหรือแกนนำในการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ไม่ชักชวน

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน (ผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป)

คะแนน	ระดับ
3	ดีมาก
2	ดี
1	พอใช้
0	ปรับปรุงแก้ไข

บันทึกผลหลังสอน

วิชา นาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ 31101 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4
วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

1. ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (นักเรียนมีความรู้/ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและผ่านเกณฑ์การ
วัดผล/ประเมินผล คิดเป็นร้อยละ และในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียนให้เขียนชื่อ/ชั้นด้วย)

.....
.....

2. ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอน (บรรยากาศในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน)

.....
.....

3. ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน (ข้อดี/ข้อเสีย/ปัญหา/อุปสรรคใน
การใช้สื่อ)

.....
.....

4. ผลที่เกิดกับครูผู้สอน

.....
.....

5. ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้สอน

ลงชื่อ..... รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

ลงชื่อ..... ผู้อำนวยการ

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

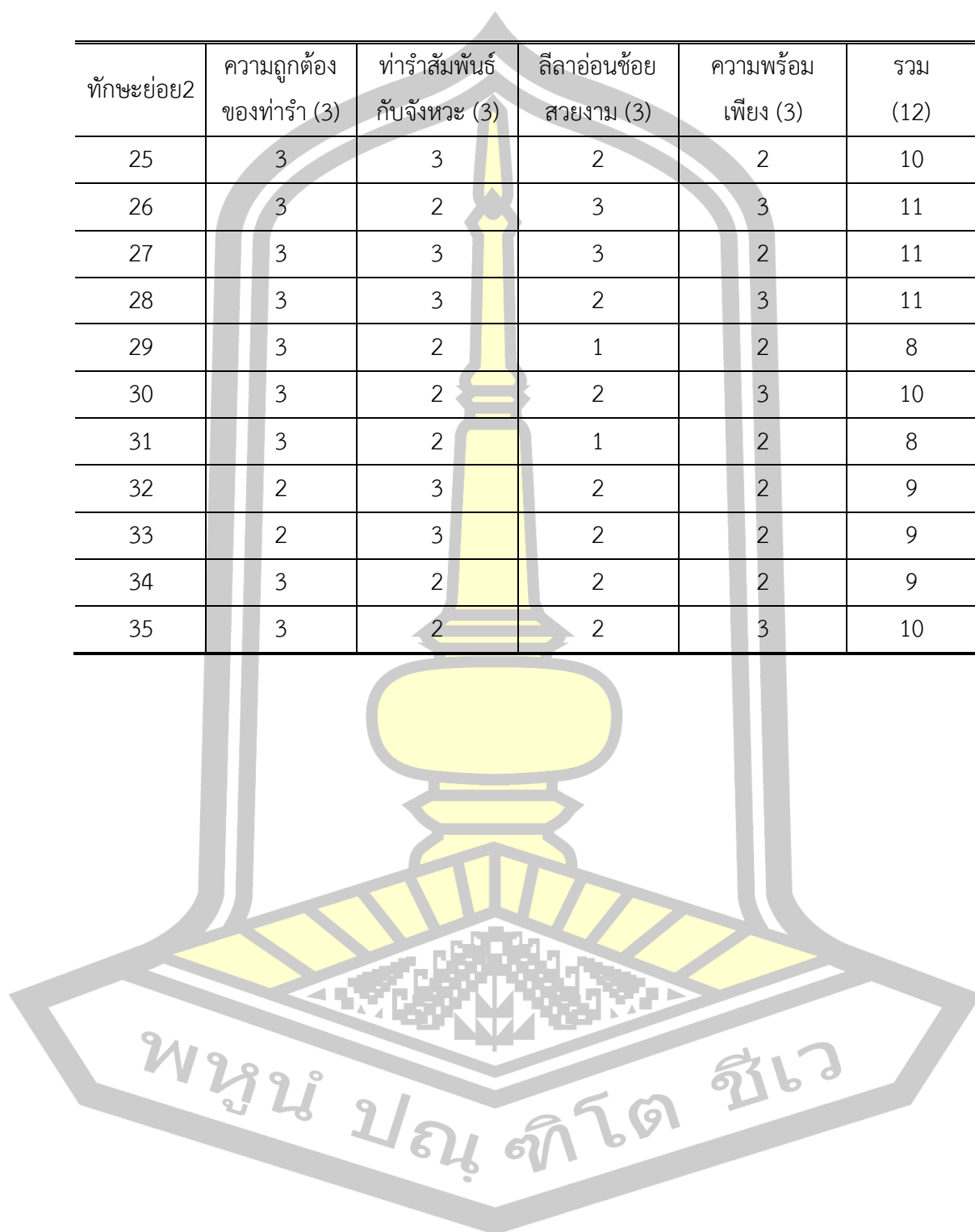
ตาราง 8 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ฟ็อนกลองยาวอีสาน

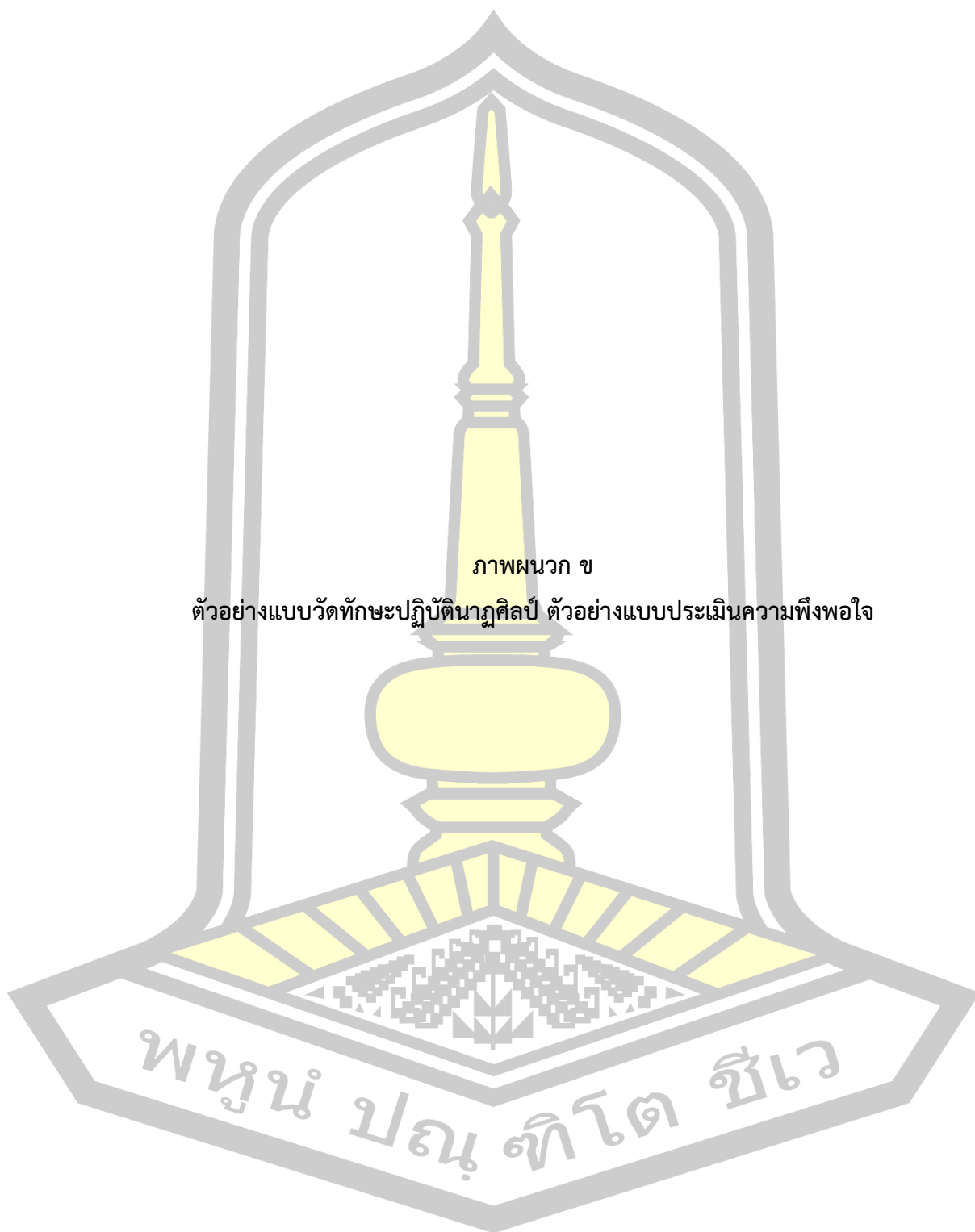
ทักษะย่อย2	ความถูกต้อง ของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์ กับจังหวะ (3)	ลีลาอ่อนช้อย สวยงาม (3)	ความพร้อม เพียง (3)	รวม (12)
1	3	2	2	2	9
2	3	2	1	3	9
3	2	3	2	3	10
4	3	2	2	2	9
5	3	2	2	3	10
6	2	3	2	2	9
7	3	3	3	2	11
8	2	2	3	3	10
9	3	2	1	2	8
10	3	3	3	2	11
11	3	3	2	3	11
12	3	3	2	2	10
13	3	3	2	2	10
14	3	3	1	2	9
15	3	2	2	2	9
16	3	3	2	3	11
17	3	3	2	2	10
18	3	2	2	3	10
19	2	2	2	3	9
20	3	2	2	2	9
21	3	3	3	2	11
22	2	3	2	3	10
23	3	3	2	3	11
24	3	2	2	3	10

ตาราง 8 (ต่อ)

ทักษะย่อย2	ความถูกต้อง ของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์ กับจังหวะ (3)	ลีลาอ่อนช้อย สวยงาม (3)	ความพร้อม เพียง (3)	รวม (12)
25	3	3	2	2	10
26	3	2	3	3	11
27	3	3	3	2	11
28	3	3	2	3	11
29	3	2	1	2	8
30	3	2	2	3	10
31	3	2	1	2	8
32	2	3	2	2	9
33	2	3	2	2	9
34	3	2	2	2	9
35	3	2	2	3	10

ภาพผนวก ข

ตัวอย่างแบบวัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจ

พหุบัณฑิตจตุรวิธาน

แบบวัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

คำชี้แจง ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน โดยทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

เลข ที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					สรุปผลการประเมิน	
		ความถูกต้องของท่า รำ	ท่าสัมพันธ์กับคำร้องและ จังหวะ	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม	มีความพร้อมเพียง	รวม คะแนน	ผ่าน	ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและน้อยครั้ง ให้ 2 คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
ความถูกต้องของท่ารำ	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าได้ถูกต้อง ครบถ้วนทุกท่า และมีความต่อเนื่องจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าได้ถูกต้อง แต่ไม่ครบทุกท่า และขาดความต่อเนื่องเป็นส่วนมาก	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าไม่ถูกต้องทุกท่า และขาดความต่อเนื่องตลอดทั้งเพลง
ท่ารำสัมพันธ์กับคำร้องและจังหวะ	ปฏิบัติท่ารำ มือและเท้าได้สอดคล้องสัมพันธ์กับคำร้องและจังหวะจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำ มือและเท้าได้สอดคล้องสัมพันธ์กับคำร้องจังหวะไม่ครบทุกท่าและขาดความต่อเนื่องเป็นส่วนมาก	ปฏิบัติท่ารำทั้งมือและเท้าไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับคำร้องจังหวะจนจบเพลงและขาดความต่อเนื่อง
ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางสง่างาม ยิ้มแย้ม มีลีลาอ่อนช้อยสวยงามครบทุกท่า	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางสง่างาม มีลีลาที่ไม่อ่อนช้อยสวยงาม ยิ้มแย้ม แต่ลีลาขาดความอ่อนช้อยสวยงาม	ปฏิบัติท่ารำด้วยท่าทางที่ไม่สง่างาม มีลีลาที่ไม่อ่อนช้อยสวยงามทุกท่า
มีความพร้อมเพรียง	ปฏิบัติท่ารำได้ สัมพันธ์กับคู่และสมาชิกกลุ่มอย่างพร้อมเพรียงต่อเนื่องจนจบเพลง	ปฏิบัติท่ารำได้ สัมพันธ์กับคู่ แต่สมาชิกขาดความพร้อมเพรียง	ปฏิบัติท่ารำไม่สัมพันธ์กับคู่และสมาชิกกลุ่มขาดความพร้อมเพรียงตลอดทั้งเพลง

คะแนนตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

ระดับคุณภาพ

3

ดีมาก

2

ดี

1

ปรับปรุงแก้ไข

**แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ
นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนกลองยาว โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส
ของครูโรงเรียน สารคามพิทยาคม**

ชื่อครูผู้สอน.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

รายวิชา ..... รหัสวิชา ..... ชั้น ..... ปีการศึกษา .....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจดังนี้

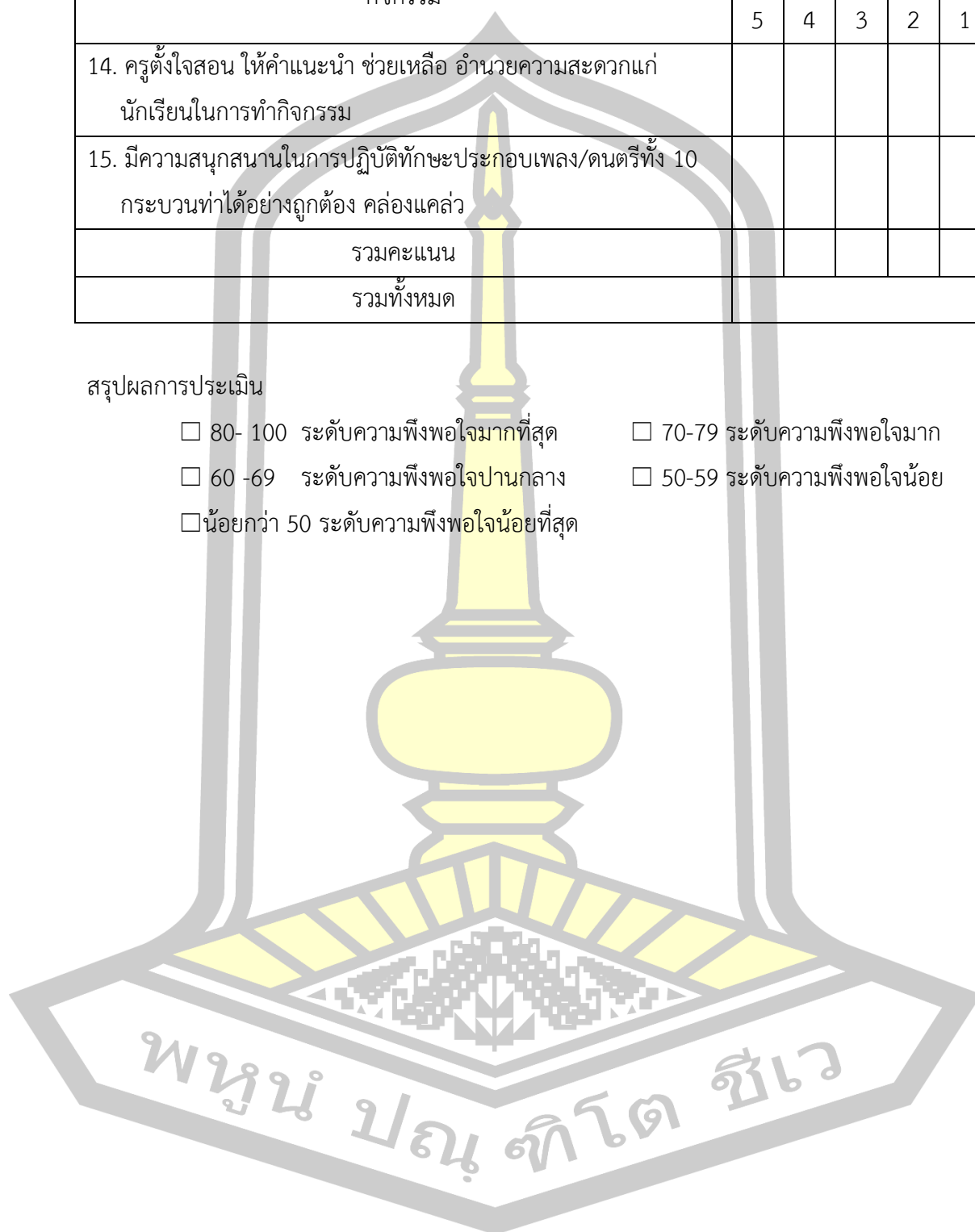
5 : มากที่สุด   4 : มาก   3 : ปานกลาง   2 : น้อย   1 : น้อยที่สุด

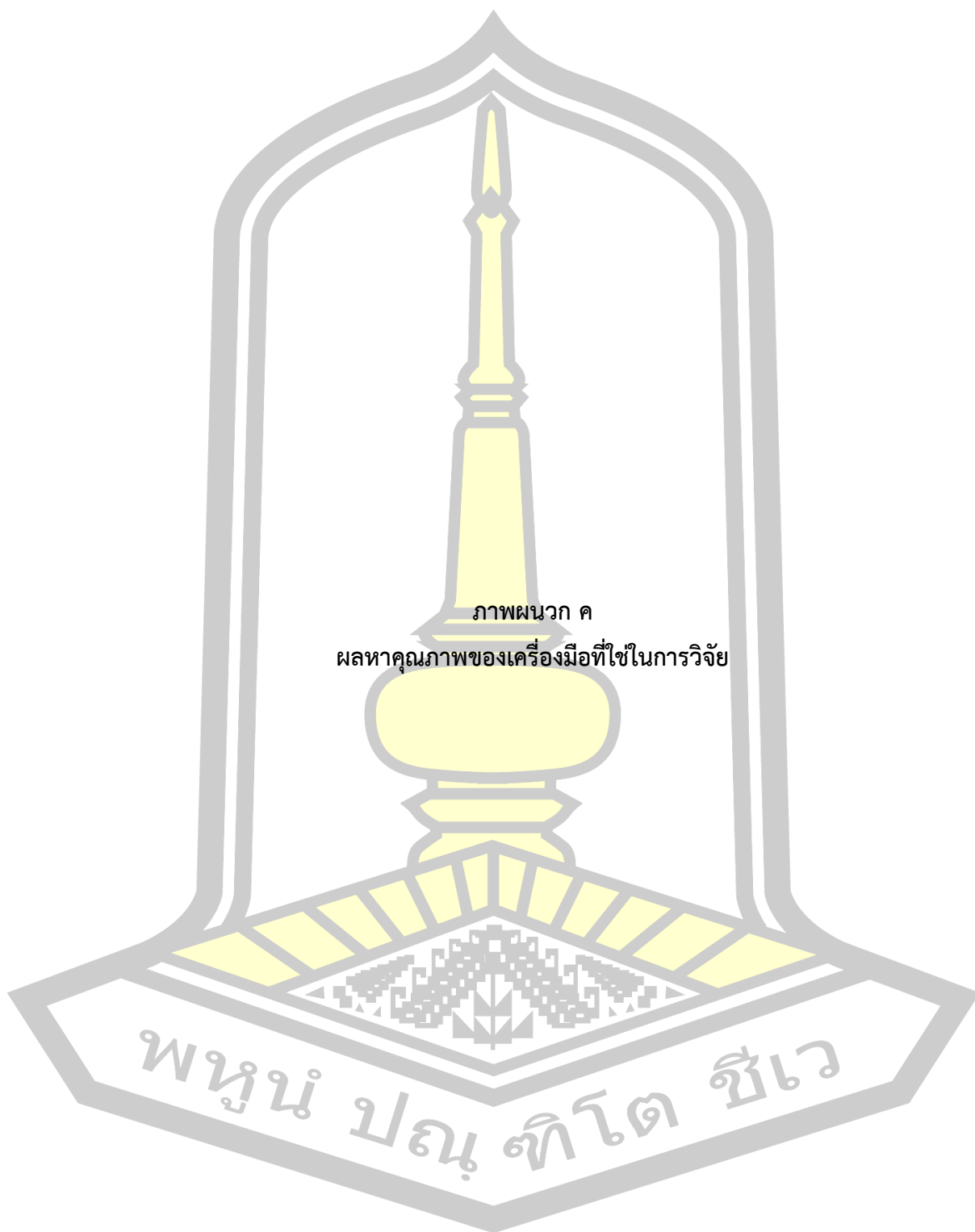
กิจกรรม	ความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาในรายวิชามีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง					
2. การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน					
3. เนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง					
4. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน					
5. มีฉันทความเต็มใจในการฝึกทักษะปฏิบัติกระบวนท่ารำโดยครูผู้สอนได้แบ่งเป็นทักษะย่อยก่อนที่จะรวมเป็นกระบวนท่าซึ่งเริ่มจากครูสาธิตให้นักเรียนฝึกตามให้ถูกต้อง					
6. ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล					
7. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย					
8. ขอบเทคนิคการฝึกในแต่ละกระบวนท่ารำที่ครูจัดลำดับขั้นตอนให้ฝึกปฏิบัติทักษะย่อยง่าย ๆ ไปยากจนครบทั้งทุกกระบวนท่ารำ					
9. ขอบที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้ฝึกทักษะปฏิบัติย่อย ๆ ของแต่ละกระบวนท่ารำด้วยตนเอง จนเกิดความถูกต้องคล่องแคล่วทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล					
10. ครูใช้วิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย					
11. มีความสุขในการปฏิบัติทักษะประกอบเพลง/ดนตรีในแต่ละกระบวนท่ารำหลังจากที่ได้ฝึกทักษะปฏิบัติย่อย ๆ ของด้วยตนเอง จนเกิดความถูกต้องคล่องแคล่ว					
12. ฉันทมีความยินดีและเต็มใจในการฝึกปฏิบัติเมื่อครูคอยให้คำชี้แนะเทคนิคต่าง ๆ และให้ปรับปรุงแก้ไขทันทีที่ปฏิบัติกระบวนท่ารำไม่ถูกต้อง					
13. ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด อินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ					

กิจกรรม	ความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
14. ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม					
15. มีความสนุกสนานในการปฏิบัติทักษะประกอบเพลง/ดนตรีทั้ง 10 กระบวนท่าได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว					
รวมคะแนน					
รวมทั้งหมด					

สรุปผลการประเมิน

☐ 80- 100 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	☐ 70-79 ระดับความพึงพอใจมาก
☐ 60 -69 ระดับความพึงพอใจปานกลาง	☐ 50-59 ระดับความพึงพอใจน้อย
☐ น้อยกว่า 50 ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	

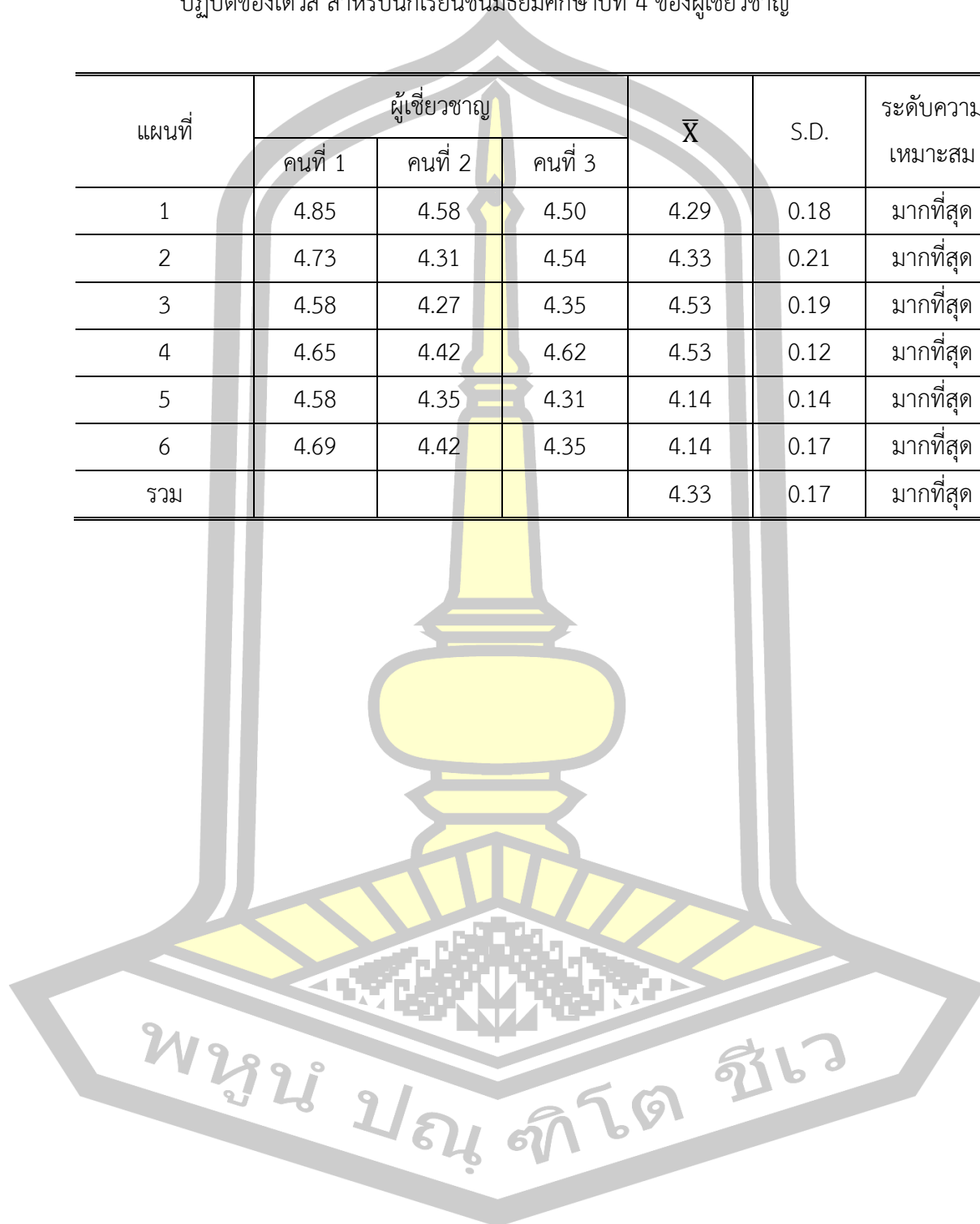

ภาพผนวก ค
ผลหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ตาราง 9 ตารางสรุปผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของผู้เชี่ยวชาญ

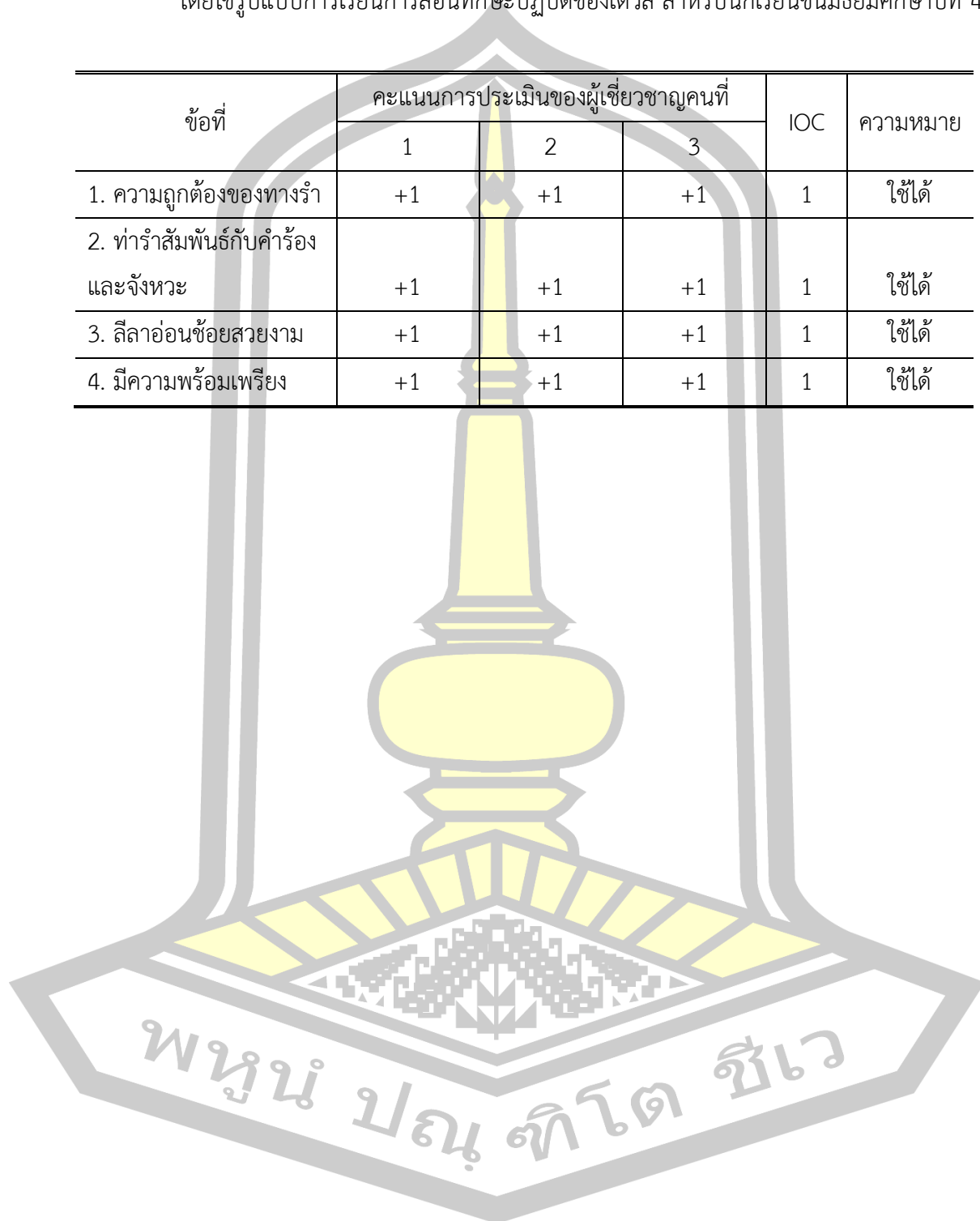
แผนที่	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	4.85	4.58	4.50	4.29	0.18	มากที่สุด
2	4.73	4.31	4.54	4.33	0.21	มากที่สุด
3	4.58	4.27	4.35	4.53	0.19	มากที่สุด
4	4.65	4.42	4.62	4.53	0.12	มากที่สุด
5	4.58	4.35	4.31	4.14	0.14	มากที่สุด
6	4.69	4.42	4.35	4.14	0.17	มากที่สุด
รวม				4.33	0.17	มากที่สุด

ตาราง 10 ตารางผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ความหมาย
	1	2	3		
1. ความถูกต้องของท่ารำ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2. ท่ารำสัมพันธ์กับคำร้อง และจังหวะ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3. ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4. มีความพร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตาราง 11 ตารางผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อ
การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ฟอนกอลงยาวอีสาน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะ
ปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	ความหมาย
	1	2	3		
1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	+1	0	+1	0.60	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	+1	+1	0	0.60	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	+1	0	+1	0.60	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	+1	+1	0	0.60	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

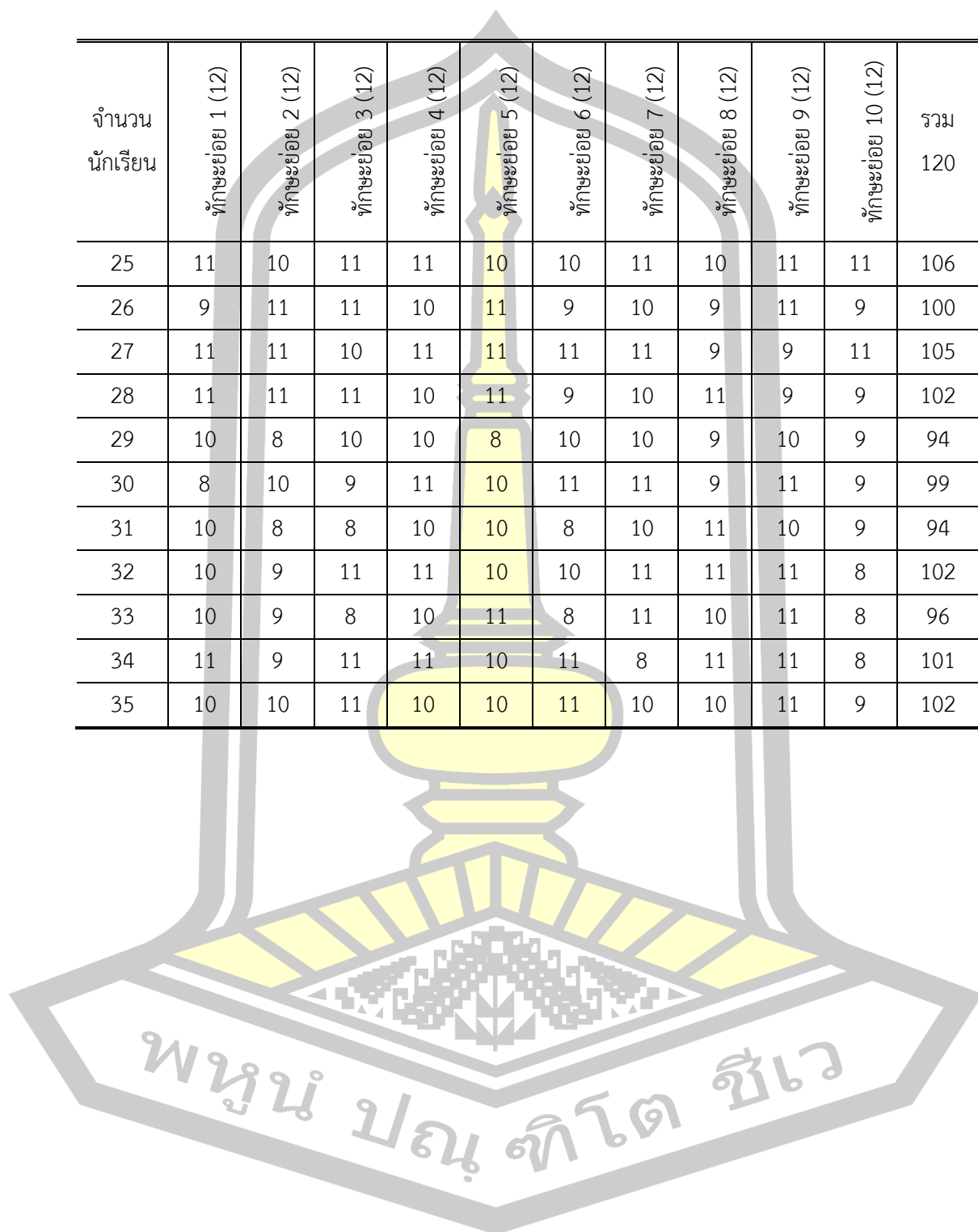

ตาราง 12 ตารางแสดงคะแนนการวัดทักษะปฏิบัติระหว่างเรียน (E_1)

จำนวน นักเรียน	ทักษะย่อย 1 (12)	ทักษะย่อย 2 (12)	ทักษะย่อย 3 (12)	ทักษะย่อย 4 (12)	ทักษะย่อย 5 (12)	ทักษะย่อย 6 (12)	ทักษะย่อย 7 (12)	ทักษะย่อย 8 (12)	ทักษะย่อย 9 (12)	ทักษะย่อย 10 (12)	รวม 120
1	9	9	9	9	11	11	9	10	19	9	96
2	10	9	10	10	10	11	10	9	11	11	101
3	10	10	9	10	10	9	11	9	9	11	98
4	10	9	9	9	9	9	10	11	9	9	94
5	11	10	10	9	10	11	10	10	11	10	102
6	10	9	10	10	11	10	9	10	11	10	100
7	10	10	11	10	9	10	10	11	12	11	104
8	10	11	9	10	11	9	9	11	9	10	99
9	10	8	11	11	10	9	10	9	10	11	99
10	8	11	8	9	11	10	11	10	11	10	99
11	10	11	9	10	9	10	11	9	9	10	98
12	10	10	10	9	11	11	9	11	10	11	102
13	10	10	9	10	10	11	8	11	8	10	97
14	8	9	11	9	10	9	9	10	8	9	92
15	10	9	11	9	9	11	9	11	9	9	97
16	9	11	9	11	10	9	11	10	10	10	100
17	10	10	11	10	9	9	10	11	11	11	102
18	10	10	11	10	11	10	10	10	11	9	102
19	11	9	9	11	9	10	11	9	10	9	98
20	10	9	10	11	11	10	9	11	10	10	101
21	9	11	10	10	10	11	10	11	10	9	101
22	10	10	10	11	11	9	10	10	11	11	103
23	10	11	11	9	11	10	9	11	9	11	102
24	9	10	11	11	10	11	11	9	10	9	101

ตาราง 12 (ต่อ)

จำนวน นักเรียน	ทักษะย่อย 1 (12)	ทักษะย่อย 2 (12)	ทักษะย่อย 3 (12)	ทักษะย่อย 4 (12)	ทักษะย่อย 5 (12)	ทักษะย่อย 6 (12)	ทักษะย่อย 7 (12)	ทักษะย่อย 8 (12)	ทักษะย่อย 9 (12)	ทักษะย่อย 10 (12)	รวม 120
25	11	10	11	11	10	10	11	10	11	11	106
26	9	11	11	10	11	9	10	9	11	9	100
27	11	11	10	11	11	11	11	9	9	11	105
28	11	11	11	10	11	9	10	11	9	9	102
29	10	8	10	10	8	10	10	9	10	9	94
30	8	10	9	11	10	11	11	9	11	9	99
31	10	8	8	10	10	8	10	11	10	9	94
32	10	9	11	11	10	10	11	11	11	8	102
33	10	9	8	10	11	8	11	10	11	8	96
34	11	9	11	11	10	11	8	11	11	8	101
35	10	10	11	10	10	11	10	10	11	9	102

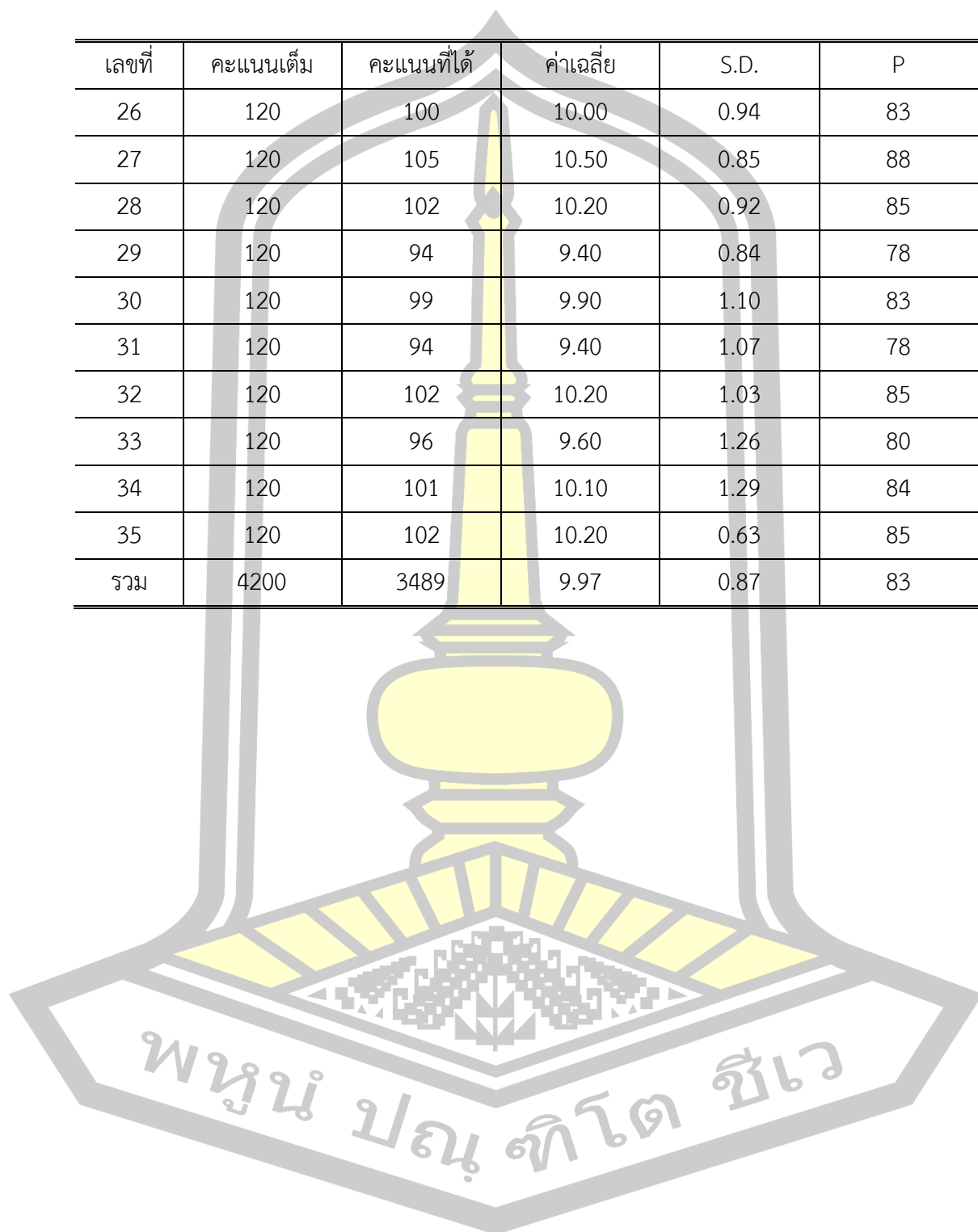

ตาราง 13 ตารางคะแนนแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ระหว่างเรียน (E_1)
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	P
1	120	96	9.60	0.84	80
2	120	101	10.10	0.74	84
3	120	98	9.80	0.79	82
4	120	94	9.40	0.70	78
5	120	102	10.20	0.63	85
6	120	100	10.00	0.67	83
7	120	104	10.40	0.84	87
8	120	99	9.90	0.88	83
9	120	99	9.90	0.99	83
10	120	99	9.90	1.20	83
11	120	98	9.80	0.79	82
12	120	102	10.20	0.79	85
13	120	97	9.70	1.06	81
14	120	92	9.20	0.92	77
15	120	97	9.70	0.95	81
16	120	100	10.00	0.82	83
17	120	102	10.20	0.79	85
18	120	102	10.20	0.63	85
19	120	98	9.80	0.92	82
20	120	101	10.10	0.74	84
21	120	101	10.10	0.74	84
22	120	103	10.30	0.67	86
23	120	102	10.20	0.92	85
24	120	101	10.10	0.88	84
25	120	106	10.60	0.52	88

ตาราง 13 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	P
26	120	100	10.00	0.94	83
27	120	105	10.50	0.85	88
28	120	102	10.20	0.92	85
29	120	94	9.40	0.84	78
30	120	99	9.90	1.10	83
31	120	94	9.40	1.07	78
32	120	102	10.20	1.03	85
33	120	96	9.60	1.26	80
34	120	101	10.10	1.29	84
35	120	102	10.20	0.63	85
รวม	4200	3489	9.97	0.87	83

ตาราง 14 ตารางแสดงคะแนนการวัดทักษะปฏิบัติหลังเรียน ทักษะใหญ่ (E₂)

จำนวน นักเรียน	เพลงที่ 1				เพลงที่ 2				เพลงที่ 3				รวม 36
	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง (3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	
1	3	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	30
2	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3	31
3	3	2	2	3	2	3	2	3	3	3	2	3	31
4	3	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2	3	29
5	3	3	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	31
6	3	3	2	3	3	2	2	2	3	3	2	2	30
7	3	3	2	3	3	2	2	3	3	3	2	3	32
8	3	3	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	30
9	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	3	3	30
10	3	2	2	3	2	3	3	2	2	3	2	3	30
11	3	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	30
12	3	3	2	3	3	2	3	3	2	2	2	3	31
13	3	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2	3	30
14	3	3	2	2	2	3	2	2	3	3	2	2	29
15	3	3	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	30
16	3	2	2	2	3	2	3	2	3	3	2	3	30
17	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	31
18	3	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	32
19	3	3	2	2	2	2	3	2	3	3	2	3	30
20	3	3	2	2	3	2	3	2	3	2	2	3	30
21	3	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2	2	31
22	3	3	3	2	3	2	2	3	2	2	3	3	31

ตาราง 14 (ต่อ)

จำนวน นักเรียน	เพลงที่ 1				เพลงที่ 2				เพลงที่ 3				รวม 36
	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง (3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	ความถูกต้องของท่ารำ (3)	ท่ารำสัมพันธ์กับจังหวะ(3)	ลีลาอ่อนช้อยสวยงาม(3)	ความพร้อมเพียง(3)	
23	3	3	2	3	3	2	3	2	3	3	2	2	31
24	3	2	3	2	3	3	2	3	2	2	2	3	30
25	3	3	2	3	3	2	3	2	2	3	3	3	32
26	2	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	3	30
27	3	2	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	32
28	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	3	3	31
29	3	2	2	2	2	3	2	3	2	3	2	3	29
30	3	3	3	2	2	2	3	2	2	3	2	3	30
31	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3	29
32	2	3	3	2	3	2	3	3	2	3	2	3	31
33	3	2	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	29
34	3	3	2	2	3	2	3	3	3	2	2	3	31
35	3	2	2	2	3	2	3	3	3	3	2	3	31

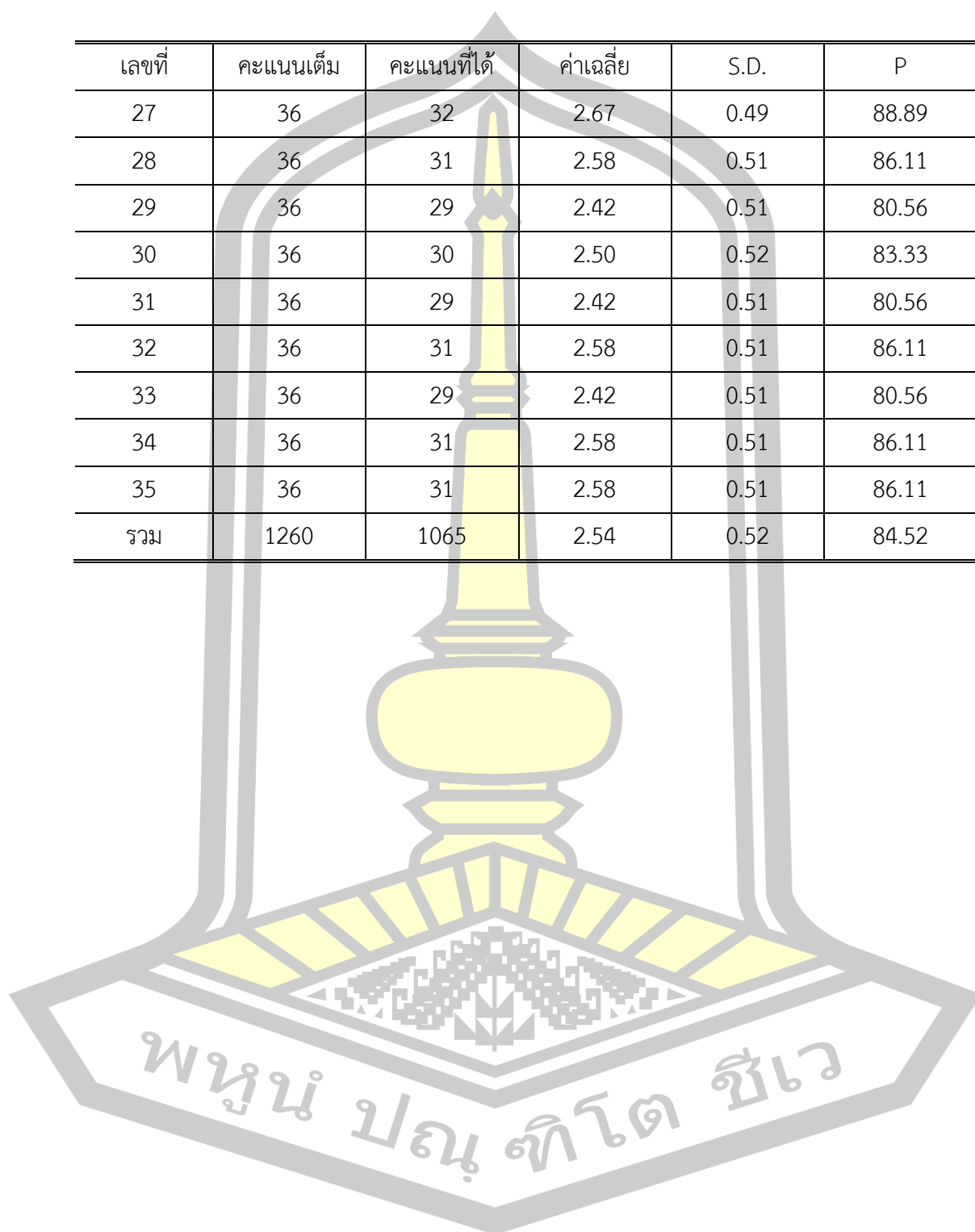

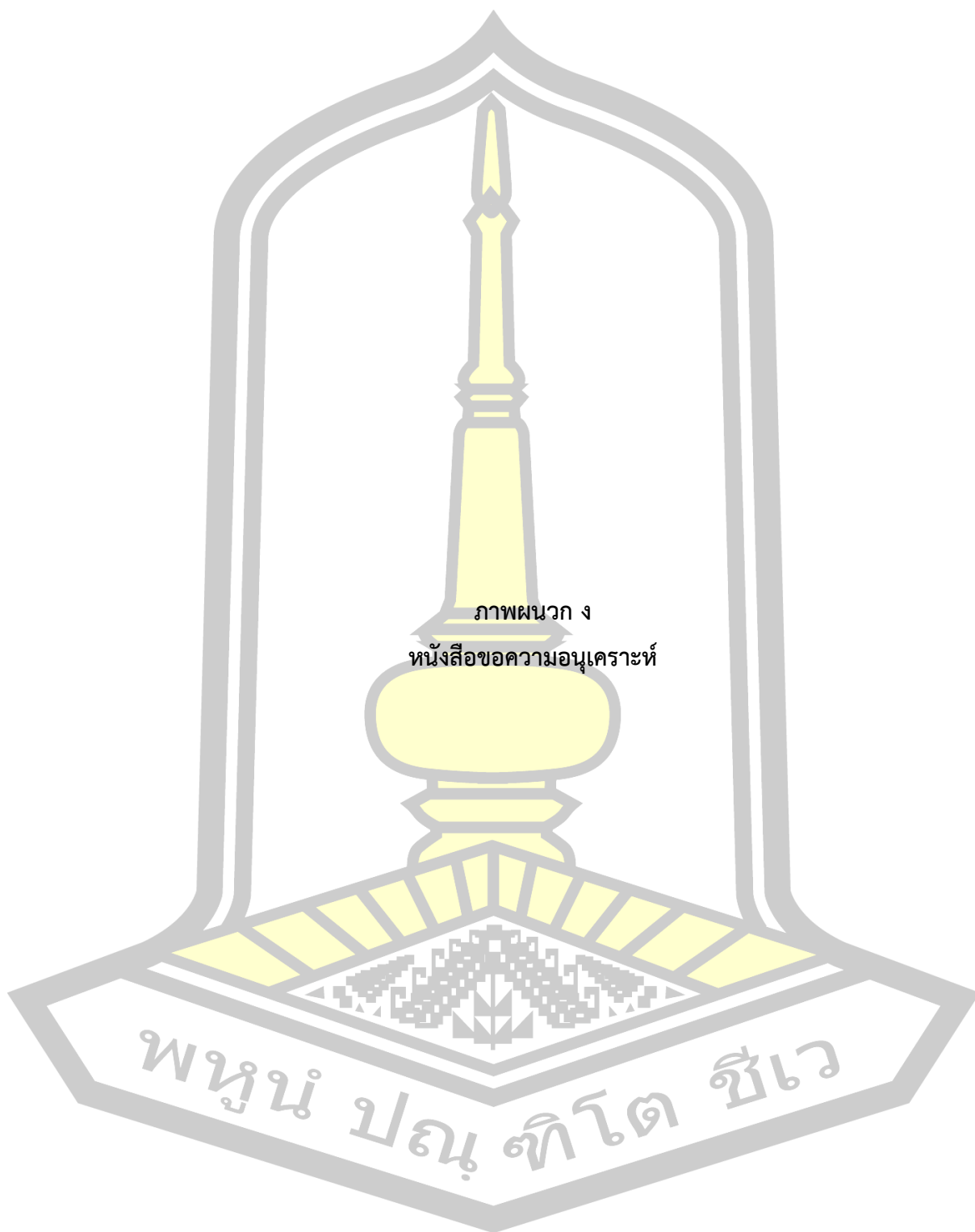
ตาราง 15 ตารางคะแนนแบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	P
1	36	30	2.50	0.52	83.33
2	36	31	2.58	0.51	86.11
3	36	31	2.58	0.51	86.11
4	36	29	2.42	0.51	80.56
5	36	31	2.58	0.51	86.11
6	36	30	2.50	0.52	83.33
7	36	32	2.67	0.49	88.89
8	36	30	2.50	0.52	83.33
9	36	30	2.50	0.52	83.33
10	36	30	2.50	0.52	83.33
11	36	30	2.50	0.52	83.33
12	36	31	2.58	0.51	86.11
13	36	30	2.50	0.52	83.33
14	36	29	2.42	0.51	80.56
15	36	30	2.50	0.52	83.33
16	36	30	2.50	0.52	83.33
17	36	31	2.58	0.51	86.11
18	36	32	2.67	0.49	88.89
19	36	30	2.50	0.52	83.33
20	36	30	2.50	0.52	83.33
21	36	31	2.58	0.51	86.11
22	36	31	2.58	0.51	86.11
23	36	31	2.58	0.51	86.11
24	36	30	2.50	0.52	83.33
25	36	32	2.67	0.49	88.89
26	36	30	2.50	0.52	83.33

ตาราง 15 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	P
27	36	32	2.67	0.49	88.89
28	36	31	2.58	0.51	86.11
29	36	29	2.42	0.51	80.56
30	36	30	2.50	0.52	83.33
31	36	29	2.42	0.51	80.56
32	36	31	2.58	0.51	86.11
33	36	29	2.42	0.51	80.56
34	36	31	2.58	0.51	86.11
35	36	31	2.58	0.51	86.11
รวม	1260	1065	2.54	0.52	84.52

ภาพผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พูนัน ปณุ ทิโต ชีเว

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว1106 วันที่ 10 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางฉัตรฉวี พัสครินทร์

ด้วย นายพิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร อัมจักร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ อว 0605.5(2)/ว1106

วันที่ 10 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายมณฑิธร ฤทธิรงค์

ด้วย นายพิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร อัจฉกร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว1106 วันที่ 10 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตติยา โกมินทรชาติ

ด้วย นายพิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ฟ้อนกลองยาวอีสาน ตามแนวคิดของเดวีส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) หลักสูตรและการสอน โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร อัมจักร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายพิทยานุวัฒน์ ธรรมชอบ
วันเกิด	วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2538
สถานที่เกิด	อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 1 บ้านพังทวย ตำบลพังทวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2556 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนน้ำพองศึกษา จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2563 ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนัน ปณฺ ทิโต ชีเว